

ДЕНЬ ФІЛОЛОГА

Факультет іноземних мов

Збірник матеріалів

**III Науково-практичної
конференції та творчої
лабораторії для студентів, учнів
та вчителів, приуроченої до 95-
річчя Криворізького
державного педагогічного
університету та 30-річчя
факультету іноземних мов**

Випуск 3

Кривий Ріг – 2025

Криворізький державний педагогічний університет
Факультет іноземних мов

ДЕНЬ ФІЛОЛОГА НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Збірник матеріалів
III Науково-практичної конференції та творчої лабораторії
для студентів, учнів та вчителів,
приуроченої до 95-річчя Криворізького державного педагогічного
університету та 30-річчя факультету іноземних мов

Кривий Ріг – 2025

УДК 811+81'243+82(082)

Д 34

День філолога на факультеті іноземних мов: збірник матеріалів III Науково-практичної конференції та творчої лабораторії для студентів, учнів та вчителів / Відп. ред. Марина Варданян; техн. ред. Наталія Захарова. Кривий Ріг, Вип. 3, 2025. 120 с.

Здобувачі освіти висвітлюють актуальні питання лінгвістики, перекладознавства, теорії та історії літератури, методики їх навчання, а також демонструють спроби власного перекладу художніх творів, пропонують власні есе та вірші.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Марина Варданян, д. філол. н., професор, професор кафедри перекладу та слов'янської філології (відповідальний редактор);

Наталія Захарова, канд. філол. наук, старший викладач кафедри перекладу та слов'янської філології (технічний редактор);

Ольга Каневська, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри перекладу та слов'янської філології;

Наталія Соловйова, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри англійської мови з методикою викладання;

Олександра Пальчикова, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри англійської філології;

Вячеслав Турський, викладач кафедри німецької мови і літератури з методикою викладання;

Дмитро Щербина, асистент кафедри перекладу та слов'янської філології.

Схвалено Вченою радою факультету іноземних мов
Криворізького державного педагогічного університету

(протокол № 11 від 19 червня 2025 року)

ЗМІСТ

Програма конференції	6
НАУКОВІ РОЗВІДКИ	
Антоненко Єлизавета <i>Естетичне кредо Оскара Вайльда в романі «Портрет Доріана Грея»</i>	9
Бауманн Мішель <i>Інновації у навчанні: цифрові інструменти для вивчення німецької мови</i>	12
Бородай Марія <i>Підходи до перекладу англомовних спортивних текстів українською мовою</i>	14
Венгеловська Дар'я <i>Сучасна інтерпретація класики: переосмислення образів та мотивів у фільмі «Мавка. Лісова пісня»</i>	16
Верещагін Артем <i>Стратегії перекладу технічних текстів</i>	18
Власенко Дар'я <i>Інтерактивні технології у розвитку іношомовної комунікативної компетентності учнів під час вивчення побутових тем</i>	21
Дашевська Лілія <i>Поняття «оказіоналізм»: лінгвістичний аспект</i>	24
Желтова Олена <i>Семантичні особливості структури багатозначних дієслів з позначенням мовлення в німецькій мові</i>	26
Зьола Марта <i>Автобіографічний наратив у дзеркалі спогадової прози Івана Гнатюка</i>	28
Іщенко Людмила <i>Особливості перекладу українською мовою англійської економічної термінології у текстах різних стилів</i>	31
Кравчук Софія <i>«Контроль» та «оцінювання» як важливі елементи організації навчального процесу на уроках німецької мови</i>	35
Мельникова Катерина <i>Художній переклад у перекладацькій парадигмі</i>	38
Морозов Максим <i>Використання англомовних мультимедійних засобів навчання для формування лексичної компетентності учнів старших класів ЗЗСО</i>	40
Нос Ірина <i>Основні підходи до формування іношомовного словника учнів 5–7 класів ЗЗСО</i>	42
Пенцаль Марія <i>Феномен «інформаційно-комунікаційна компетентність» у науковому дискурсі</i>	43
Перепічаєва Дар'я <i>Polycode text as a tool for consciousness manipulation: a case study of internet memes</i>	45
Петренко Анна <i>Структурно-семантичні особливості фразеологічних одиниць німецької мови з колористичним компонентом</i>	47
Пшенична Софія <i>Специфіка перекладу цифрових дитячих книжок-малюнків платформи BookaBooka</i>	50
Ройко Дар'я <i>Ідеологія в перекладі: трансформації образу Кіплінга у дитячій літературі</i>	52
Рукоманова Віта <i>Прагматичний підхід до перекладу науково-популярних статей: прихований та відкритий переклад</i>	55

Сазонова Юлія <i>Формування соціокультурної компетентності на заняттях з англійської мови</i>	58
Снісаренко Анастасія <i>Інтерактивні методи навчання як ефективний засіб формування іншомовної лексичної компетентності на уроках німецької мови</i>	60
Шпилякова Олександра <i>Manipulative techniques in English-language gastronomic advertising: a linguistic and pragmatic analysis</i>	63
Янчій Лідія <i>Classification of stylistic and linguistic means of expressing evaluative judgments in online reviews</i>	65
Янчій Лідія <i>Відбір лексичних ігор для вивчення англійської мови в базовій школі</i>	68

ТВОРЧІ РОБОТИ ТА ПЕРЕКЛАДИ

Есе

Кучер Павло <i>Non-existent</i>	72
---------------------------------	----

Власні вірші

Нірода Юліана <i>Архангеле, поглянь з ясних висот</i>	75
---	----

Переклади з англійської мови

Оригінальний текст <i>W. Shakespeare "Much ado about nothing" Beatrice monologue (act 3, scene 1)</i>	76
Назарова Юлія переклад <i>W. Shakespeare "Much ado about nothing" Beatrice monologue (act 3, scene 1)</i>	76
Оригінальний текст <i>Jane Andrews "The Stories Mother Nature Told Her Children". The Story of the Amber Beads</i>	77
Богатиренко Дар'я Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповіла своїм дітям». Історія про буриштинове намисто</i>	78
Дашевська Лілія Джейн Ендрюс <i>«Історії Матінки-природи». Історія буриштинового намиста</i>	80
Дмитрук Владислава Джейн Ендрюс <i>«Оповідки Матінки-природи для її дітей». Історія буриштинових намистинок</i>	82
Зелінський Давид Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин</i>	84
Казаков Ярослав Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин</i>	85
Кузнецов Євген Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин</i>	87
Лямець Єгор Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин</i>	89
Маринко Вікторія Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин</i>	91
Москаленко Анастасія Джейн Ендрюс <i>«Історії, які Матінка-природа розповідала своїм нащадкам». Історія буриштинових намистин</i>	93

Пирожок Валентина Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія буриштинових намистин	94
Прудіус Софія Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповіла своїм дітям». Історія буриштинового намиста	96
Реутенко Кристина Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповіла своїм дітям». Історія про буриштинове намисто	98
Сорока Наталія Джейн Ендрюс «Казки Матінки-природи». Історія буриштинового намиста	100
Стоян Владислава Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповіла своїм дітям». Історія буриштинових намистинок	101
Ткаченко Марія Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповідала своїм нащадкам». Історія буриштинових намистин	103
Царуш Габрієлла Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям». Історія про буриштинове намисто	105

Переклади з німецької мови

Оригінальний текст К. Edschmid “ <i>Bilder aus den Südvogesen</i> ”	107
Гусейнова Есміра К. Едшмід «Пейзажі Південних Vogezів»	108
Мінюшкіна Мілана К. Едшмід «Види з Південних Vogezів»	109
Мірошніченко Ксенія К. Едшмід «Образи з Південних Vogezів»	110

Переклади з французької мови

Оригінальний текст Marcel Proust « <i>Les Plaisirs et les jours</i> »	112
Бойко Катерина Марсель Пруст «Радості та дні»	112
Кузнєцова Валерія Марсель Пруст «Радості та дні»	113
Лиса Катерина Марсель Пруст «Радості та дні»	114
Оригінальний текст Pierre Benoit « <i>Le déjeuner de Sousceyrac</i> »	114
Бойко Катерина П'єр Бенуа «Обід у містечку Суссейрак»	115
Дзіндзіловська Марія П'єр Бенуа «Обід у містечку Суссейрак»	116
Кузнєцова Валерія П'єр Бенуа «Обід у містечку Суссейрак»	117
Оригінальний текст Guy Béart « <i>Les souliers</i> »	118
Мунтян Марія Гі Беар «Черевички»	119

Програма конференції та творчої лабораторії «День філолога на факультеті іноземних мов»

25 квітня 2025 14.00

КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

**ДЕНЬ
ФІЛОЛОГА**

**III НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ТА ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, УЧНІВ ТА ВЧИТЕЛІВ**

**25 квітня 2025 року
ZOOM**

**ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ
(ВІРШІ, ПЕРЕКЛАДИ, ЕСЕ)**

**ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ТА
МЕТОДИЧНИЙ НАПРЯМИ**

ДЛЯ УЧАСТІ ПОДАЙТЕ ДО 14 КВІТНЯ 2025 РОКУ ЗАЯВКУ ТА МАТЕРІАЛИ.
**УЧАСНИКИ ОТРИМУЮТЬ ІМЕННІ СЕРТИФІКАТИ ТА
БЕЗКОШТОВНІ ЗБІРНИКИ МАТЕРІАЛІВ.**

Контакти:
conference.pere.slov@gmail.com

Вітальне слово

1. **Варданян Марина Володимирівна**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу та слов'янської філології Криворізького державного педагогічного університету, голова оргкомітету.
2. **Гостра Катерина Вікторівна**, доктор філософії, доцент кафедри перекладу та слов'янської філології, декан факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету.

Виступи учасників конференції

Блок 1. Слово – як поезія, як смисл

Вступ у простір філології через поезію, особистісний сенс і чутливе перекладання природи. Індивідуальні й культурні наративи: автобіографія, пам'ять, філософія перекладу

1. **Нірода Юліана** – декламація власного вірша «Архангеле, поглянь з ясних висот» 🕒 ~4 хв
2. **Зьола Марта** – доповідь «Автобіографічний наратив у дзеркалі спогадової прози Івана Гнатюка» 🕒 ~7 хв
3. **Лиса Катерина** – переклад із французької. Марсель Пруст «Радості та дні» 🕒 ~4 хв

Блок 2. Слово й вплив: ідеології, смисли, маніпуляції

Як тексти впливають на сприйняття: дитяча література, реклама, стереотипи

4. **Ройко Дар'я** – доповідь «Ідеологія в перекладі: трансформації образу Кіплінга у дитячій літературі» 🕒 ~7 хв
5. **Шпилякова Олександра** – доповідь «Маніпулятивні техніки в англомовній гастрономічній рекламі: лінгвістичний і прагматичний аналіз» 🕒 ~7 хв
6. **Кузнєцова Валерія** – переклад із французької. П'єр Бенуа «Обід у містечку Суссейрак» 🕒 ~4 хв

Блок 3. Переклад, екран і дитинство

Нові формати: цифрова книга, пісня, кіно як текст

7. **Пшенична Софія** – доповідь «Специфіка перекладу цифрових дитячих книжок-малюнків платформи BookaBooka» 🕒 ~7 хв
8. **Венгеловська Дар'я** – доповідь «Сучасна інтерпретація класики: переосмислення образів та мотивів у фільмі “Мавка. Лісова пісня”» 🕒 ~7 хв
9. **Мунтян Марія** – переклад пісні з французької. Гі Беар «Черевички» 🕒 ~4 хв

Блок 4. Німецька мова в освіті та лінгвістиці

Німецька мова: мовознавство, переклад, освіта

10. **Петренко Анна** – доповідь «Структурно-семантичні особливості фразеологічних одиниць німецької мови з колористичним компонентом» 🕒 ~7 хв
11. **Желтова Олена** – доповідь «Семантичні особливості структури багатозначних дієслів з позначенням мовлення в німецькій мові» 🕒 ~7 хв
12. **Гусейнова Есміра** – переклад з німецької «Пейзажі Південних Вогеців» 🕒 ~4 хв

13. **Бауманн Мішель** – доповідь «Інновації у навчанні: цифрові інструменти для вивчення німецької мови» 🕒 ~7 хв

14. **Кравчук Софія** – доповідь « “Контроль” та “оцінювання” як важливі елементи організації навчального процесу на уроках німецької мови» 🕒 ~7 хв

Блок 5. Англійська мова в навчанні та перекладі

Когнітивні процеси, мультимедійні інструменти та переклад як міжкультурна навігація

15. **Лямець Єгор** – переклад з англійської. Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям» 🕒 ~4 хв

16. **Казаков Ярослав** – переклад з англійської. Джейн Ендрюс «Історії, які Матінка-природа розповідала своїм дітям» 🕒 ~4 хв

17. **Кучер Павло** – оповідання “Non-existent” 🕒 ~7 хв

18. **Ялуніна Олена** – доповідь «Особливості когнітивного розвитку у підлітковому віці та його вплив на процес вивчення іноземних мов» 🕒 ~7 хв

Підсумки конференції. Інформаційні оголошення

НАУКОВІ РОЗВІДКИ

ЕСТЕТИЧНЕ КРЕДО ОСКАРА ВАЙЛДА В РОМАНІ «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ»

Єлизавета Антоненко, студентка

Науковий керівник: Олена Оліфер,

асистент кафедри філософії

Криворізький державний педагогічний університет

Оскар Вайлд – видатний ірландський поет, драматург і прозаїк, відомий своїми казками, есеями, оповіданнями та п'єсами; непересічна людина, яка своїми парадоксальними висловами, нікого не залишає байдужим. Він був одним із найяскравіших представників естетизму – мистецького напрямку, що проголошував ідею «мистецтва заради мистецтва» [3] й заперечував будь-яку залежність творчого відображення дійсності від моралі чи утилітарних норм. Значний вплив на погляди митця мала збірка есеїв «Відродження» Вальтера Патера, де літературний критик підкреслював, що до життя варто ставитися як до мистецтва [9, с. 5]. Свої погляди О. Вайлд теоретично обґрунтував у низці естетичних трактатів: «Задуми», «Критик як художник».

Одним із найвідоміших його художніх творів є роман «Портрет Доріана Грея», що став маніфестом естетизму. У ньому автор досліджує співвідношення краси, моралі та мистецтва, доповнюючи текст філософськими роздумами й парадоксальними твердженнями. Хоча О. Вайлд заперечував моральність самого мистецтва, його творчість не обмежувалася лише естетичними питаннями. Він бунтував проти обмежень вікторіанського суспільства, викривав його лицемірство та суперечності [6, с. 25].

Мета дослідження – проаналізувати естетичні погляди О. Вайлда на прикладі роману «Портрет Доріана Грея» у контексті ідей екзистенційних філософів.

Естетичні погляди у передмові до роману. У «Передмові» до роману, яка складається з 25 афоризмів, митець викладає свої естетичні погляди. О. Вайлд відстоював ідею прекрасного, що не залежить від моральності. Водночас, його думка суперечила класичній естетиці Платона, де прекрасне ототожнювалося з добром, істиною та етикою [5, с. 51–52].

Письменник стверджував, що мистецтво вище за моральність, а його цінність визначається естетичністю, а не суспільною користю: «Моральне життя людини становить інтерес для митця, але моральність мистецтва полягає у досконалому використанні недосконалого засобу» [1, с. 6].

Прекрасне – емоційне й інтуїтивно зрозуміле майстру, і саме вони є творцями красивого, тому критики не можуть його досягнути в повній мірі через

аналіз. Також, відкидаючи будь-яку утилітарність мистецтва, О. Вайлд проголосив принцип «мистецтва заради мистецтва», підкреслюючи його незалежність від соціальних чи етичних норм: «Будь-яке мистецтво зовсім некорисне» [4, с. 140].

Парадокс як засіб деконструкції ідеалу краси. Одним із елементів естетичного кредо О. Вайлда є парадокс – суперечне міркування, що зумовлене не порушенням внутрішньотеоретичних правил, а їх позапредметним застосуванням [6]. Цей художній засіб є основною мовленнєвою характеристики образу лорда Генрі. Його висловлювання ставлять під сумнів традиційні уявлення про красу, щастя та соціальні норми, викриваючи їх двозначність, що у результаті змушує Доріана Грея переосмислити власне життя, відмовитися від моралі й насолоджуватись.

Центральний парадокс роману полягає в тому, що фізична краса головного героя не є відображенням його душі, а навпаки, є приховуванням його моральної деградації. Лорд Генрі сіє зерна страху перед старінням у Грея, що призводить до укладання «угоди» з портретом: молодість Доріана залишається незмінною, тоді як портрет старіє та вбирає в себе всі його гріхи. Тобто ідеал краси, що здавалося б, мав би уособлювати гармонію, стає руйнівною силою, яка веде до морального падіння головного героя.

Згодом Грей втрачає здатність розрізняти добро і зло, вважаючи, що зовнішня привабливість виправдовує його вчинки. Він навіть намагається перекласти відповідальність за свої дії на інших, що призводить до вбивства художника Безіла. Однак страх перед портретом – символом його совісті – стає нестерпним, і він намагається його знищити, що завершується його власною смертю. Таким чином, О. Вайлд показує, що краса без моралі неминуче веде до самознищення.

Цей художній твір демонструє, що мистецтво може існувати поза моральними категоріями, але людське життя – ні. Через парадокси, які нашаровуються один на одного, митець руйнує усталені уявлення про красу, оголюючи їх внутрішню суперечливість.

Естетичні погляди О. Вайлда й екзистенційна філософія. Роман О. Вайлда «Портрет Доріана Грея» містить ідеї, які пізніше набули розвитку в екзистенціальній філософії. Основними темами є такі питання: як особистість формує своє життя через вибір, як співвідносяться свобода та відповідальності особистості [2]. Водночас, у межах естетики здійснюється аналіз різних способів, у яких мистецтво, естетичні практики чи естетичний досвід набувають екзистенційного значення для людей [8].

У творі важливою темою є пошук сенсу життя, що перегукується з екзистенційними концепціями. Так, для художника Безіла Голворда сенс життя – у мистецтві, тоді як для Доріана він зводиться до прагнення вічної молодості та насолоди, що врешті призводить до внутрішньої порожнечі.

Митець порушує тему свободи та відповідальності в образі Грея, коли герой намагається перекласти відповідальність за свої вчинки на інших. Відмовляючись нести відповідальність за власний вибір, головний герой знищує себе як особистість, тобто заперечує своє унікальне буття. Його спроби

звинуватити інших є не чим іншим, як втечею від свободи. У контексті екзистенціалізму така втеча від свободи є руйнівною – Доріан прагне уникнути морального тягаря, що врешті приводить його до самознищення.

Крім цього, у творі простежуються риси філософії абсурду, які посилюють абсурдність пошуків сенсу буття Доріана. Головний герой прагне наповнити своє життя лише красою і насолодою, у відриві від моральності, що не дає йому справжньої гармонії. Його страх перед неминучим розкриттям і загибелі підкреслюють трагедію абсурдного існування, коли втеча від відповідальності й прагнення зовнішньої досконалості обертаються саморуйнуванням.

Оскар Вайлд – видатний письменник, чия творчість уособлює естетизм, у якому проголошено, що мистецтво є найвищою цінністю, незалежною від моралі та утилітаризму. Його роман «Портрет Доріана Грея» не лише втілює авторські погляди на ідеали краси, а й порушує глибокі філософські питання. О. Вайлд підносить форму над змістом, заперечує раціональний аналіз мистецтва та використовує парадокси як художній і філософський інструмент. Митець показує, як зовнішня досконалість може маскувати внутрішню порожнечу, а гонитва за вічною молодістю призводить до морального занепаду. Ідеї О. Вайлда залишаються актуальними, надихаючи читачів різних епох на роздуми про природу мистецтва і людську сутність.

Список використаних джерел

1. Вайлд О. Портрет Доріана Грея / пер. з англ. Т. Марченко. Київ: BookChef, 2024. 288 с.
2. Екзистенціалізм. *Філософський енциклопедичний словник*. URL: <https://9.slovaronline.com/2369-екзистенціалізм> (дата звернення: 11.01.2025).
3. Естетизм – Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Естетизм> (дата звернення: 04.01.2025).
4. Маламура О. О. Концепція естетизму в контексті західноєвропейського романтизму: дис. канд. філософ. наук: 09.00.08. Київ, 2003. 202 с.
5. Мовчан В. С. Естетика : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 527 с.
6. Парадокс. *Філософський енциклопедичний словник*. URL: <https://9.slovaronline.com/2798-парадокс> (дата звернення: 09.01.2025)
7. Guan B. Oscar Wilde's Aestheticism. *Journal of Arts and Humanities*. 2018. Vol. 7. № 2. P. 24. URL: <https://doi.org/10.18533/journal.v7i2.1331> (дата звернення: 06.01.2025).
8. Maes H. Existential Aesthetics. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 2022. Vol. 80. № 3. P. 265–275. URL: <https://doi.org/10.1093/jaac/kpac018> (дата звернення: 11.01.2025).
9. Svjetličić A. The Aesthetics of Oscar Wilde: discusses. Rijeka, 2020. 38 s.

ІННОВАЦІЇ У НАВЧАННІ: ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

*Мішель Бауманн, студентка
Науковий керівник: Валентина Карпюк,
к. пед. н., доц. кафедри німецької мови
та літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет*

У сучасному інформаційному суспільстві дигіталізація стала важливим елементом освітнього процесу, сприяючи впровадженню інноваційних технологій у навчання. Вивчення іноземних мов, зокрема німецької, активно адаптується до нових цифрових реалій, що зумовлює потребу в переосмисленні традиційних підходів до викладання.

У дослідженні розглядається проблема, що, незважаючи на очевидні переваги дигіталізації – зокрема доступність, гнучкість та інтерактивність навчання – існують суттєві виклики, які потребують вирішення для ефективної організації освітнього процесу. Подолання цих труднощів дозволить повною мірою реалізувати потенціал цифрових технологій у навчанні.

Метою дослідження є аналіз можливостей та викликів дигіталізації у навчанні німецької мови та визначення ефективних цифрових інструментів та підходів. Враховуючи зазначені можливості, важливо розглянути конкретні цифрові інструменти та підходи, які сприяють ефективному навчанню німецької мови. Одним із таких методів є гейміфікація (Duolingo, Quizlet, Memrise), що підвищує мотивацію учнів та робить навчальний процес більш інтерактивним. Проходження рівнів, отримання винагород, інтерактивні вправи створюють атмосферу зацікавлення та змагання [2].

Цифрові інструменти розвивають навички, які є затребуваними у сучасному професійному середовищі: уміння працювати з онлайн-платформами, виконувати завдання у хмарних середовищах, взаємодіяти у командах дистанційно.

Сучасні освітні технології пропонують широкий спектр платформ та інструментів, що сприяють ефективному навчанню, співпраці та взаємодії. Освітні платформи значно розширюють можливості для вивчення мов та саморозвитку. Duolingo, Quizlet та Rosetta Stone є цінними ресурсами для вдосконалення роботи з лексичним матеріалом, граматикою та вимовою, забезпечуючи інтерактивний підхід до навчання [2].

Для організації курсів, тестування та зворотного зв'язку широко використовуються Moodle та Google Classroom, які створюють зручне цифрове середовище для викладачів та учнів. Проте відсутність єдиної платформи для управління освітнім процесом ускладнює координацію та моніторинг успішності учнів. Використання різних інструментів без інтегрованої системи призводить до хаотичності та обмежує автоматизацію навчального процесу [5].

Lingvist та Memrise, у свою чергу, пропонують мобільні додатки, що адаптують процес навчання до індивідуальних потреб користувача. Вони

надають учням доступ до інтерактивних завдань для вивчення нових слів, граматики та тренування навичок аудіювання [8].

Інструменти для співпраці та візуалізації значно полегшують групову роботу та представлення матеріалів. Padlet та Miro дозволяють створювати інтерактивні презентації, схеми та дошки для спільного обговорення [3].

Для проведення відеоконференцій і командної комунікації широко застосовуються Zoom, Microsoft Teams і Skype, що забезпечують ефективну взаємодію незалежно від фізичного розташування учасників [4].

Ці платформи та інструменти змінюють підхід до навчання, завдяки чому навчання стає більш доступним, інтерактивним і результативним. Вони допомагають учням і викладачам організовувати навчальний процес та ефективно співпрацювати в сучасному цифровому світі.

Цифрове середовище відкриває доступ до реальних текстів, відео, подкастів німецькою мовою. Це не лише збагачує лексичний запас, а й сприяє розвитку міжкультурної компетенції, кращому розумінню соціокультурного контексту та особливостей мовленнєвої поведінки носіїв мови [1].

Цифровізація освітнього процесу відкриває нові можливості для навчання, однак водночас супроводжується низкою викликів, які потребують системного вирішення. Однією з таких проблем є брак технічного забезпечення в закладах освіти. Не менш важливим є рівень цифрової грамотності вчителів. Брак знань щодо інтеграції цифрових інструментів у навчальний процес може знижувати їх ефективність. Для подолання цього виклику необхідне проведення регулярних тренінгів та програм підвищення кваліфікації, що дозволить освітянам опанувати сучасні технології та впроваджувати їх у роботу.

Одним із гострих питань залишається соціальна нерівність. Учні із сільських регіонів чи малозабезпечених родин мають менший доступ до цифрових ресурсів, що може ускладнювати їхнє навчання та посилювати розрив у рівні освіти між різними соціальними групами. Важливо розробляти програми підтримки, спрямовані на забезпечення рівного доступу до цифрових технологій для всіх учнів [3]. Також важливо пам'ятати, що використання цифрових інструментів у навчанні вимагає обов'язкового врахування аспектів безпеки: захисту персональних даних, дотримання правових норм та підвищення цифрової грамотності педагогів [3].

Отже, дигіталізація відкриває нові перспективи для вивчення німецької мови, забезпечуючи доступність, гнучкість та індивідуалізацію навчального процесу. Водночас вона ставить перед системою освіти нові виклики, подолання яких вимагає комплексного підходу, підвищення рівня цифрової компетентності вчителів та інвестування у технічну інфраструктуру. Враховуючи швидкий розвиток технологій, інтеграція цифрових інструментів є не просто бажаною, а необхідною умовою формування ключових компетентностей учнів.

Список використаних джерел

1. Структурно-логічні схеми і таблиці з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2004. 208 с.

2. Трушковська А. Д., Близнюк Л. М. Основи роботи з лексикою на уроках німецької мови: традиційний та дигітальний підходи. *Сучасні тенденції розвитку лінгвістики та лінгводидактики*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Рівне, 11 травня 2022 р. Рівне, 2022. С. 150–154.

3. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020»): Проект Закону України «Про цифровий порядок денний України». URL: <https://www.rada.gov.ua/uploads/documents/40009.pdf>

4. Cachelin J. L., Migros Magazin, «Wie wir in Zukunft arbeiten». 2016. URL: <https://www.migrosmagazin.ch/archiv/wie-wir-in-zukunft-arbeiten>

5. Frey C. B., Osborne M. The Future of Employment: How susceptible are Jobs to Computerization? 2013. URL: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf

ПІДХОДИ ДО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ СПОРТИВНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

***Бородай Марія, магістрантка
Науковий керівник: Ольга Каневська,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології***

Криворізький державний педагогічний університет

Зростаючий інтерес до спорту, збільшення кількості міжнародних змагань і глобалізація інформаційного простору сприяють підвищенню попиту на якісні переклади текстів спортивної тематики. Сюди входять новини, інтерв'ю, аналітичні статті, правила змагань та інший контент. Українські читачі потребують адекватних перекладів, які не лише передають зміст, але й враховують лексику, стилістику та культурні особливості обох мов. Вивчення підходів до перекладу спортивних текстів допоможе покращити професійну роботу перекладачів та популяризувати спорт в Україні.

Мета роботи – визначити основні підходи до перекладу англомовних спортивних текстів і термінів українською мовою, виявити їх мовні особливості та проблематику.

Спортивні тексти – це, передусім, тексти спортивної тематики, у яких йдеться про історію спорту, змагання та турніри, спортсменів, команди, види спорту, а також тексти, дотичні до спортивної тематики, у яких розв'язуються проблеми зв'язків спорту та фізичної культури з освітою, здоров'ям, культурою, суспільством і соціальними інститутами.

У науковій літературі (І. Коробова [1], Т. Палей, О. Огороднікова [2]) виокремлюють три основні типи спортивних текстів: науково-технічні тексти, які включають монографії, підручники та посібники; офіційно-ділові тексти – звіти, договори, листи тощо; газетно-журнальні тексти – коментарі, репортажі,

доповіді. Переклад текстів відповідно до стилю, жанру, типу потребує добору певних перекладацьких прийомів і стратегій, а також знання перекладачем відповідної спортивної лексики та фразеології, як загальноновживаної, так і термінологічної, і, навіть, жаргонної.

При перекладанні текстів наукового стилю слід уникати емоційної лексики та емфатичних конструкцій, оскільки він передбачає об'єктивність, нейтральність і логічність викладу. Використання емоційно забарвленої лексики та експресивного синтаксису створює суб'єктивне враження і знижує достовірність інформації.

Переклад офіційно-ділових документів у сфері спорту вимагає врахування як тематики виду спорту, так і формату ділового стилю. Основними аспектами, які слід враховувати, є: дотримання стилістичних норм, використання термінології, структурна організація тексту, врахування юридичних аспектів та уникнення двозначності. Крім того, офіційно-ділові документи потребують узгодження з офіційними стандартами.

Переклад текстів зі спортивних газет і журналів має свої особливості, зумовлені жанровою, стильовою та функціональною специфікою. При роботі над такими текстами слід звернути увагу на збереження стилю та тональності, передачу емоційного забарвлення, на метафори та ідіоми, термінологію та адаптацію до культурних реалій, які є доволі специфічними. Також слід спиратися на актуальність інформації, яка перекладається.

Перекладачеві спортивних текстів чи не найважче серед перекладачів, адже спортивний перекладач має орієнтуватись не лише в лексиці, яка є базовою, але й у спортивних термінах та знати, коли і у яких випадках вживається та чи інша термінологія. Окрім спортивних термінів, у текстах спортивної тематики широко вживається спортивний жаргон, який є характерним для кожного з видів спорту та потребує чіткого розуміння під час перекладу. Наприклад, у текстах на тему важкої атлетики можна зустріти такі жаргонізми, як «баранка, бублик», що позначають «підняття стартової ваги»; хоча у словниках не зустрінеш переклад такого терміну, він потребує лише розуміння з боку перекладача.

Правильна транскрипція та трансляція іноземних термінів та імен – ще один виклик, який постає перед перекладачем під час роботи з цим різновидом текстів. Для того, щоб правильно перекласти назву оцінки в дзюдо, яка в міжнародному стандарті іменується «Waza-Agi», необов'язково добре знати японську та англійську мови, але неодмінно треба знати українську термінологію дзюдо, де ця оцінка фігурує як «вазарі» з наголосом на другому складі [1].

Аналогічна ситуація з іноземними іменами. Оскільки екзотичні імена складно вимовляти у формі, близькій до мови оригіналу, у таких випадках слід покладатися на стандартні практичні системи транслітерації. Наприклад, для транскрибування китайського імені українською мовою використовується система Palladium, яка передає звучання китайського слова набагато ближче до оригіналу.

У спортивному перекладі є й інші особливості та складнощі, а усний і письмовий переклад на міжнародних спортивних заходах – це складне завдання, з яким можуть успішно впоратися лише фахівці провідних бюро перекладів, які

не тільки вільно володіють іноземною мовою, а й знають і люблять спорт загалом та окремі види спорту зокрема. Спортивна термінологія виходить далеко за межі понять, що належать лише до цієї галузі наукових і прикладних знань. У сучасній системі знань про людину спорт займає все більш важливе місце і пов'язаний з поняттям здорового способу життя. Спортивні програми та блоги є важливою частиною теле- і радіопрограм, а також інформації у газетах і журналах.

Переклад спортивної термінології – це трудомісткий процес. Це пов'язано з тим, що сучасне термінологічне поле цієї галузі є розгалуженою системою, що складається із загальної спортивної лексики та лексико-фразеологічних одиниць, що описують різні види спорту (легка атлетика, велоспорт, бейсбол, футбол, баскетбол, художня гімнастика тощо). Завданням подальших досліджень є визначення принципів перекладу спортивної термінології, виявлення ефективних перекладацьких стратегій перекладу спортивних текстів і їх перекладацький аналіз.

Список використаних джерел

1. Коробова І. О. Особливості перекладу англійських термінів (на прикладі спортивної термінології). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 18. С. 210–214.
2. Палей Т. А., Огороднікова О. В. Переклад текстів спортивної тематики: особливості та різновиди. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. 2018. Вип. II (11). С. 91–97.

СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КЛАСИКИ: ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗІВ ТА МОТИВІВ У ФІЛЬМІ «МАВКА. ЛІСОВА ПІСНЯ»

***Дар'я Венгеловська, магістрантка
Науковий керівник: Марина Варданян,
д. філол. н., проф., професор кафедри
перекладу та слов'янської філології***

Криворізький державний педагогічний університет

П'єса «Лісова пісня» Лесі Українки є ключовим твором української літератури, що втілює глибокі філософські, національні та культурні сенси. Дослідження перекладів та адаптацій цього твору сприяє популяризації української культури у світі. Англомовні переклади та міжсеміотичні адаптації, зокрема анімаційні, є важливими інструментами культурного діалогу, які дозволяють поєднати літературну традицію з сучасними художніми формами. Аналіз таких трансформацій допомагає зрозуміти процеси інтерпретації української класики іншими культурами. Тож метою цієї розвідки є аналіз анімації «Мавка. Лісова пісня» (створений студією «Animagrad») за мотивами п'єси Лесі Українки «Лісова пісня».

Мистецькі тексти різних видів взаємодіють між собою за допомогою перекодування і внаслідок складних взаємодій між елементами вихідного твору

та специфікою нової форми виникають додаткові смисли. Тим самим, у міжмистецькій взаємодії, наприклад, при адаптації літературного твору у живопис або музику, відбувається перекодування знаків однієї семіотичної системи в іншу [2, с. 14]. У контексті власне екранізації чи анімації, як наголошує М. Варданян, доцільно звертатися під час аналізу до категорій універсальної моделі перекладу. Зокрема, до них дослідниця зараховує такі як: «першотвір, цільовий текст, буквальна інтерпретація або екранізація, вільна інтерпретація, еквівалентність, сценарій як перша трансформація тексту, трансформації літературних образів, якість перекладу або кіноверсії, що оцінюється через критерій відповідності послання, переданого через кіно, послання, переданому через літературу» [1, с. 34]. Щодо стратегій перекладу символів та культурних реалій, то одомашнення виступає як адаптація елемента до культури перекладу, використання знайомих аналогів, а очуження несе в собі збереження відмінностей вихідної культури. За спостереженням О. Копильної, цю стратегію Л. Венуті розглядає як спосіб передати культурну дистанцію [4, с. 160].

На думку К. Ковалишиної, п'єса Лесі Українки «Лісова пісня» містить фольклорні образи та символи, тому при перекладі їхнє відтворення може створити труднощі через відсутність англomовних еквівалентів [3, с. 84]. Проте не менш важливим аспектом у перекладі художнього твору є донести його головну ідею, щоб ознайомити ширшу аудиторію зі спадщиною видатної письменниці.

Насамперед в анімаційній екранізації «Мавка. Лісова пісня» змінено жанр оригіналу на казкову фентезі-історію з елементами пригодницького сюжету. Тут домінує візуальна складова, а також музичні та пісенні елементи, що роблять оповідь більш динамічною та зрозумілою для дітей. Сценаристи та продюсери додають до сюжету анімації нові елементи й у проблематиці, піднімаючи питання екологічної катастрофи. Тому у фільмі тема отримує екологічне звучання, актуалізуючи проблеми вирубки лісів, знищення екосистем та відповідальності людини перед природою.

На композиційному рівні оригінал характеризується розвитком внутрішнього конфлікту через символічні образи, у той час як екранізація пропонує більш лінійний сюжет із чітким протиставленням добра та зла (Мавка та Килина), що спрощує сприйняття для дітей. Це впливає на сприйняття глядачем: у фільмі глядач переживає події через візуальні ефекти та музику, що підсилює емоційний відгук, проте не дає можливості глибокого філософського осмислення, як це відбувається в оригіналі.

У сучасній екранізації «Мавка. Лісова пісня» відбулась не лише зміна образів класичних персонажів, а й створення нових фігур, які додають нові смисли та акценти в адаптовану версію твору. Однією з таких змін є введення верховних духів, що є тваринами з Червоної книги. Крім того, деякі персонажі, як-от Жабокиць Квусь, поєднують у собі риси кількох тварин, що є цікавою метафорою злиття різних природних елементів. Такий підхід не лише розширює межі фантазії, але й наголошує на єдності природного світу, що є основною ідеєю твору.

Отже, фільм «Мавка. Лісова пісня» є яскравим прикладом осучаснення літературної класики, що демонструє, як через переосмислення образів, мотивів та міфології можна зберегти культурну спадщину й зробити її актуальною для сучасного світу. Зв'язок класичного твору та анімації відкриває міжмистецький діалог, де кожна форма мистецтва доповнює та трансформує оригінал, створюючи нові смислові асоціації та емоційні відгуки. Завдяки сучасним технологіям, музичному супроводу та візуальній стилістиці фільм популяризує українську культуру, відкриваючи її унікальність як для національної, так і для міжнародної аудиторії. Таким чином, «Мавка» не лише зберігає дух оригіналу, а й дає йому нове життя у контексті викликів ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Варданян М. В. Богатирі-супергерої України в літературі та кіно: міжмистецький переклад «Сторожової застави» В. Рутківського. *Література й історія: матеріали Всеукраїнської наукової конференції* (м. Запоріжжя, 17–18 листопада 2022 р.). Запоріжжя, 2022. С. 34–39.
2. Горболіс Л. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 312 с.
3. Ковалишин К. Поетика візуальності в творі «Лісова пісня» Лесі Українки: перекладацький аспект. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2021. Вип. 41, Т. 2. С. 82–86.
4. Копильна О. Інтермедіальність як проблема перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37, Т. 4. С. 159–161.

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

***Артем Верещагін, магістр
Науковий керівник: Наталя Кудрявцева,
д. філол. н., проф., професор кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет***

Для вибору стратегії перекладу технічних текстів, необхідно зазначити, що загального визначення технічного тексту не існує. За словами Дж. Бірне [1], характеристики технічного тексту, за якими ми можемо визначити його приналежність, можуть бути характерні і для інших стилів. До того ж, як слушно вказується в роботі Дж. Бірне, технічні тексти існують у різних жанрових формах, таких як: інструкції, керівництва з експлуатації, проекти, статті, технічні умови, доповіді [1].

Мета статті – на прикладі перекладу технічних інструкцій до побутових приладів ознайомити з особливостями перекладу технічної літератури, надати визначення технічного перекладу, визначити, які способи перекладу технічної літератури застосовують перекладачі на практиці.

Науково-технічний переклад є спеціалізованою галуззю перекладацької діяльності, що зосереджується на передачі наукової та технічної інформації з однієї мови на іншу [2, с. 10]. Цей вид перекладу вимагає від перекладача не лише досконалого володіння мовами, але й глибокого розуміння специфіки відповідної галузі знань.

Особливу увагу слід приділяти використанню спонукальних речень, адаптації одиниць виміру та уникненню надмірно складної термінології, що може ускладнити розуміння. Важливу роль відіграють візуальні елементи, а саме: графіки, схеми та таблиці, які значно полегшують сприйняття інформації [4, с. 15].

Технічні інструкції часто містять велику кількість спеціалізованих термінів, використовуючи які, автор має на меті передати складні терміни широкому колу користувачів [2, с. 11]. Приклади таких випадків можна знайти в інструкції, яку наведено нижче.

Наприклад, інструкція до пілосмока RSV18 (x, x1) була перекладена дев'ятнадцятьма мовами, у тому числі й українською, та була опублікована в 2023-му році [4]. Аналіз тексту інструкції засвідчив, що терміни, які вжито в цій інструкції, можна поділити на такі [1]:

1. Включають спеціальні акроніми:

*You will need a multi-feed antenna with a 6 differential, two universal **LNBs** and a **DiSEqC** or sound burst switch.*

*Operating Frequencies 315 MHz or other **UHF** channels where permitted by local regulations.*

The unit is rated for use at the following voltages – 120 VAC, 60 Hz / 9 VAC, 700 mA.

2. Мають загальне і спеціальне значення одночасно:

*The INS/DEL **jumper** should be closed if you want the system to react immediately.*

Виокремлені мовні одиниці можуть бути невідомими для кінцевого користувача, тому разом з їх перекладом, треба подати пояснення, щоб спростити розуміння тексту користувачем і розширити коло тих, на кого розрахований цей текст. У цьому випадку при перекладі тексту застосовані затверджені у сфері терміни, які будуть зрозумілі для тих, хто володіє терміносистемою, наприклад: *UHF* – канал, *DiSEqC* – комутатор, *jumper* – перемикач.

Для наведених прикладів ми пропонуємо такий переклад:

*Вам знадобиться широкопasmовога дипольна антена з 6 диференціалами, дві універсальні **LNB** антени, які ще мають назву, конвертер низького рівня шуму або супутниковий конвертер та **комутатор DiSEqC** або перемикач звукових імпульсів.*

*Робочі частоти 315 МГц або інші **UHF-канали**, якщо це дозволено місцевими нормами.*

Пристрій розрахований на використання при наступних напругах – 120 В змінного струму, 60 Гц / 9 В змінного струму, 700 мА.

Перемикач INS/DEL слід замкнути, якщо ви хочете, щоб система реагувала негайно.

Користувачеві важливо зберегти простоту сприйняття інформації. Для досягнення цього, як зазначають Н. Кудрявцева та Ю. Нестор [1, с. 51], перекладачу слід розбити складні розділи на більш прості підпункти, а складні для сприйняття технічні специфікації розмістити на сайті, до якого користувач при бажанні може звернутися. Для того, щоб користувач ефективно міг скористатися текстом інструкції, перекладач має подавати тільки потрібну користувачу інформацію, наприклад, у вигляді таблиці або за допомогою зображення [1, с. 52].

Перед текстом інструкції до пилосмока RRV18 подано поради і попередження, які мають допомогти користувачу правильно використовувати пристрій. Такі поради мають надзвичайне значення, адже забезпечують безпечне використання пристрою [4].

Наведемо приклади перекладу технічної термінології у тексті [4]: *stick vac* – *ручний пилосмок*, *dry vacuuming* – *сухе прибирання пилосмоком*, *household applications* – *побутове використання*, *vacuum liquids* – *всмоктування рідин*.

It is essential that you read the instructions in this manual before assembling, maintaining and operating the product. – *Перед складанням, обслуговуванням та експлуатацією виробу обов'язково прочитайте інструкції, наведені в цьому посібнику.*

Do not dispose of waste batteries, waste electrical and electronic equipment as unsorted municipal waste. Waste batteries and waste electrical and electronic equipment must be collected separately. – *Не викидайте відпрацьовані батарейки, відпрацьоване електричне та електронне обладнання разом з несортованими побутовими відходами. Відпрацьовані батарейки та відпрацьоване електричне й електронне обладнання слід збирати окремо.*

Як зазначено в публікації Н. Кудрявцевої та Ю. Нестор, при перекладі текстів інструкцій необхідно спочатку подати поняття, потім – його визначення, далі – підкріпити його кількома прикладами [1, с. 69].

Серед технічних текстів зустрічаються гібридні, тобто такі тексти, які мають особливості двох типів текстів одночасно, наприклад, технічного тексту й тексту-інструкції. Автор технічного тексту має описати технічний виріб, надаючи йому певні характеристики, у той час як автор тексту інструкції має допомогти користувачу у застосуванні приладу [1, с. 69].

Підсумовуючи, маємо зазначити, що переклад тексту інструкції є надзвичайно складним завданням для перекладача. Адже окрім виконання перекладу, слід замислюватись над стилем подання інформації. Перекладач має розуміти, що від нього також певною мірою, як і від автора тексту-інструкції, залежить, чи зрозуміє текст кінцевий користувач і чи буде задоволений використанням технічного приладу, який він обрав. Тому перекладачу не слід забувати, що чим простіше буде подана інформація в тексті-інструкції, тим вірогідніше кінцевий користувач зможе отримати користь від нього.

Отже, перекладач має враховувати стиль подачі інформації, адже саме від нього залежить, наскільки ефективно кінцевий користувач зможе скористатися

інструкцією. Оскільки технічні тексти можуть поєднувати характеристики різних типів, перекладач повинен вміти балансувати між точністю викладу та доступністю матеріалу.

Список використаних джерел

1. Карабан В. Переклад англійської науково-технічної літератури. 4-те вид. Вінниця: Нова Книга, 2004. 576 с.
2. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову: посібник-довідник. Київ : TEMPUS, 1997. 317 с.
3. Нестор Ю., Кудрявцева Н. Відтворення термінів у технічних інструкціях при перекладі з англійської на українську мову. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-37> (дата звернення: 15.03.2025).
4. Byrne J. Scientific and technical translation explained. London & New York : Routledge, 2012. 229 с.
5. RSV18. user manual. URL: https://www.moyo.ua/ua/pub/files/instructions/25355_1736405659.pdf (date of access: 26.01.2025).

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПОБУТОВИХ ТЕМ

***Дар'я Власенко, студентка
Науковий керівник: Оксана Коваленко,
к. пед. н., ст. викладач кафедри німецької мови
та літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет***

Актуальність дослідження на тему «Інтерактивні технології у розвитку іншомовної комунікативної компетентності учнів під час вивчення побутових тем» зумовлена сучасними вимогами до освіти, яка орієнтується на формування ключових компетентностей, зокрема здатності ефективно комунікувати іноземною мовою.

В умовах глобалізації та мультикультурності суспільства іншомовна комунікативна компетентність стає не лише бажаною навичкою, а необхідністю для особистісного та професійного розвитку. Використання інтерактивних технологій як засобу навчання іноземної мови відповідає сучасним освітнім тенденціям, які передбачають активне залучення учнів до навчального процесу, розвиток їхньої самостійності, критичного мислення та здатності до співпраці [2]. До розробки теоретичних засад іншомовної комунікативної компетентності долучилися провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Л. Алексєєв, Н. Бібік, Г. Воробйов, Н. Гез, І. Зимня, Л. Карташова, О. Тарнопольський,

Т. Пахомова, Є. Пассов, І. Сімагіна, І. Скотнікова, Т. Шамова, І. Якиманська та ін. Адже інтерактивні методи дозволяють моделювати реальні комунікативні ситуації, активізують мовленнєву діяльність, знижують бар'єри у спілкуванні та підвищують мотивацію до вивчення мови.

У своїй роботі М. Головань [1] проводить порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність» різних науковців та виокремлює такі визначення компетентності як: інтегрована характеристика якостей особистості; як інтегративна якість особистості; набуття певних знань, навичок, життєвого досвіду; як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти і виконувати поставлені завдання; як здатність діяти на основі здобутих знань. Він визначає компетентність як здатність особи вирішувати виробничі завдання конкретної організації, а компетенцію як стандарти поведінки, які забезпечують цю здатність [1, с. 227–228].

Інтерактивні технології, такі як: рольові ігри, моделювання побутових діалогів, ситуативні вправи – створюють умови, максимально наближені до реального соціального спілкування. Саме через імітацію автентичних ситуацій повсякденного життя учень отримує змогу опрацювати моделі мовленнєвої поведінки, закріпити культурні норми спілкування та навчитися реагувати відповідно до комунікативної ситуації [4]. Таким чином, інтерактивні методи слугують інструментом перенесення знань із теоретичного рівня на практичний, збагачуючи учнів соціальним і мовленнєвим досвідом.

У свою чергу О. Тарнопольський підкреслює, що інтерактивні методи навчання мають ґрунтуватися на моделюванні автентичного мовного середовища, максимально наближеного до повсякденного спілкування. Особливе місце в його підході займає концепція комунікативно-культуроцентричного навчання, в основі якого – практичне застосування мови у типових побутових ситуаціях. Інтерактивні технології, на думку О. Тарнопольського, не лише стимулюють інтерес учнів до навчання, а й забезпечують емоційне залучення, підвищують ефективність сприймання мовного матеріалу та дають змогу гнучко варіювати рівень складності завдань, адаптуючи їх до мовного рівня учнів [5].

О. Коваленко акцентує увагу на тому, що формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземної мови здійснюється у вищому навчальному закладі двома підходами: традиційним (тобто лекційне та лабораторно-практичне викладання іноземної мови та усіх супутніх освітніх компонентів) та за допомогою діяльнісного підходу та інтерактивного методу організації навчального процесу [2].

Особливу увагу звертаємо на уроки німецької мови. Для формування компетентності необхідні сприятливі психолого-педагогічні умови: мотивація, комфортне середовище, індивідуальний підхід. Успіх залежить від залучення інтерактивних методів (рольові ігри, дискусії, проекти, гейміфікація), цифрових ресурсів (Duolingo, Quizlet, Kahoot!) та мультимедійних матеріалів (аудіо, відео, подкасти). Важливо враховувати індивідуальні стилі навчання [6], а також емоційну підтримку учнів.

Загалом залучення до уроків елементів гри, дискусій, проєктної діяльності, аудіо- та відеоматеріалів забезпечує створення автентичного мовного середовища, у якому учні мають можливість застосовувати знання на практиці, взаємодіяти з однолітками та розвивати власні комунікативні навички [7].

Сучасні технології відкривають нові можливості для персоналізації навчання, забезпечують доступ до інтерактивного контенту та підтримують зворотний зв'язок. Крім того, інтерактивні підходи сприяють розвитку соціальної та емоційної компетентності учнів, допомагають формувати впевненість у власних силах і бажання до подальшого вивчення мови. Саме тому дослідження інтерактивних технологій у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності на уроках, присвячених побутовим темам, є надзвичайно актуальним і відповідає стратегічним напрямкам розвитку сучасної освіти в Україні та світі.

Отже, проведений аналіз теоретичних підходів до проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності підтверджує високу актуальність дослідження інтерактивних технологій як ефективного інструмента розвитку мовленнєвих навичок учнів у процесі вивчення побутових тем. В умовах переходу до компетентнісної моделі освіти, яка ставить у центр особистість учня, його здатність до міжкультурного спілкування, самореалізації та співпраці, інтерактивні методи навчання набувають особливої значущості. Вони дозволяють не лише реалізовувати соціокультурні аспекти комунікації. Позиція О. Тарнопольського доводить, що моделювання реальних життєвих ситуацій за допомогою інтерактивних технологій сприяє розвитку комунікативної гнучкості та впевненості учнів у побутовому мовленні.

Таким чином, використання інтерактивних технологій у процесі опрацювання побутових тем не тільки сприяє підвищенню якості іншомовної підготовки учнів, а й відповідає сучасним освітнім і суспільним запитам, створює передумови для ефективної міжкультурної взаємодії, професійного зростання і повноцінної участі особистості в глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8 (18). С. 224–234.
2. Коваленко О. О. Дигіталізація навчального процесу як умова ефективного формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Український педагогічний журнал*. 2024. Вип. 3. С. 236–240.
3. Ковальчук І. В. Іншомовне спілкування та розвиток іншомовної комунікативної культури особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2012. Вип. 15. С. 275–285.
4. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 11–17.
5. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти (повторне видання). Київ, 2006. 248 с.

6. Fullan, M. The New Pedagogy: Students and Teachers as Learning Partners. Toronto: Pearson, 2016.

7. Kennedy, D. Interactive Learning: The Key to Student Engagement. New York: Routledge, 2017.

ПОНЯТТЯ «ОКАЗІОНАЛІЗМ»: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

*Лілія Дашевська, магістрантка
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., ст. викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

У сучасному мовознавстві значно зростає інтерес до лексичних інновацій, зокрема до okazіоналізмів, які є специфічними лексичними одиницями, створеними автором у межах конкретного мовленнєвого акту. Okazіоналізмами є індивідуально-авторські новотвори, що виникають унаслідок творчого використання мовних ресурсів у певних контекстах. Вони мають чітке комунікативне призначення, служать для вираження специфічних значень, інколи через гру слів або створення нових мовних конструкцій, які відповідають конкретним вимогам ситуації спілкування.

Метою цього дослідження є визначення лінгвістичної природи okazіоналізмів, їхніх функцій у мовленні та особливостей використання у художньому дискурсі.

У лінгвістичній літературі на позначення okazіоналізмів також використовуються терміни «лексичні інновації», «авторські неологізми», «контекстуальні новотвори». Крім того, виникають суперечки щодо тотожності понять «неологізм» та «okazіоналізм». Попри подібність, між цими поняттями існує суттєва відмінність: неологізми мають потенціал усталитися у мовній системі, тоді як okazіоналізми, як правило, залишаються одиничними явищами, створеними для певної комунікативної ситуації [6, с. 48].

Okazіоналізми – це слова, створені мовцем ситуативно з метою досягнення стилістичного чи емоційного ефекту. Їх нечасто можна знайти у загальномовних словниках, проте їхню внутрішню форму можна легко зрозуміти [3, с. 248].

Науковці по-різному інтерпретують поняття «okazіоналізм». Так, М. Кочерган вважає okazіоналізми індивідуально-авторськими новотворами, що виникають у конкретному мовленнєвому акті й мають ситуативний характер [3, с. 250]. О. Семенюк підкреслює їхню інноваційність, обмежене функціонування та стилістичну виразність [5, с. 132]. О. Турчак розглядає okazіоналізми як експресивні, контекстуальні та тимчасові утворення, значення яких залежить від тексту [6, с. 51]. Д. Гайданка зазначає, що ці одиниці перебувають поза нормою, але в межах мовної системи, і мають стилістичну мету [1, с. 52]. На думку Л. Мацько, okazіоналізми є засобом мовної гри з естетичним впливом [4].

Проаналізувавши вищенаведене, можна виділити спільні риси цих підходів: okazіоналізми мають ситуативний характер; вони є результатом авторської креативності; відзначаються експресивністю, виконують стилістичні функції; не входять до словникового складу мови.

Відмінності в інтерпретації поняття «оказіоналізм» обумовлені тим, що саме перебуває у фокусі уваги дослідників: прагматичний аспект (М. Кочерган, О. Турчак), семантико-стилістичні функції (О. Семенюк, Л. Мацько) або статус цих одиниць у системі мови (Д. Гайданка).

На нашу думку, okazіоналізм – це ситуативно створене слово, яке, попри обмеженість уживання, виявляє високий стилістичний потенціал, є виявом авторської креативності та відкриває нові горизонти асоціативного сприйняття.

Наявність прагматичного навантаження, контекстуальна залежність, одиничність уживання та стилістична виразність є основними ознаками okazіоналізму. Прийнято розрізняти оцінні, номінативні та експресивні okazіоналізми [5].

Серед способів творення okazіоналізмів найпоширенішими є афіксація, словоскладання, контамінація, переосмислення словоформ або граматичних категорій [3, с. 250; 5, с. 138]. Наприклад, П. Тичина активно вдавався до дериваційних інновацій, таких як *степопісня*, *дніпроблюз* і *переплаканий*. Подібні творчі досягнення мають вирішальне значення для формування емоційно-образного тла твору [5, с. 59].

Лінгвісти звертають особливу увагу на okazіоналізми, присутні в заголовках або назвах художніх творів, оскільки саме ці елементи часто впливають на читача та служать для організації тексту [2, с. 9].

Оказіоналізми широко використовуються не лише у художній літературі, але й публіцистиці, рекламі. Вони часто виникають через гру слів, алюзій і інтертекстуальних нашарувань, що робить їх більш ефективними в спілкуванні [3, с. 251].

Через відсутність еквівалентів у мові перекладу okazіоналізми стають викликом для перекладача. Переклад таких одиниць вимагає або вдосконалення лексем за аналогічною моделлю, або використання інших методів для компенсації образу [2, с. 12].

Оказіоналізми є важливим стилістичним засобом виразності мовлення. Вони дозволяють мовцям і письменникам розвивати мову, підкреслювати ідеї та створювати нові асоціативні поля. Дослідження okazіоналізмів є важливим для розуміння динаміки мови, творчості авторів і практики перекладу.

Список використаних джерел

1. Гайданка Д. В. Статус okazіональних утворень у системі англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 55. С. 51–53.
2. Жижома О. О. Індивідуально-авторські новотвори у поетичному дискурсі 80–90-х років ХХ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Донецьк, 2003. 18 с.

3. Кочерган М. Загальне мовознавство: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 464 с.

4. Мацько Л. І. Українська мова в кінці XX століття (зміни в лексиці). *Дивослово*. 2000. № 4. С. 15–20.

5. Семенюк О. В. Лексичні новотвори Павла Тичини: структура, семантика, лексикографічно-часові параметри: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Рівне: Рівненський держ. гуманіт. ун-т, 2015. 275 с.

6. Турчак О. М. Оказіоналізми як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Українська мова*. 2004. Т. 2. С. 47–55.

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ БАГАТОЗНАЧНИХ ДІЄСЛІВ З ПОЗНАЧЕННЯМ МОВЛЕННЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

*Олена Желтова, студентка
Науковий керівник: Вячеслав Турський,
викладач кафедри німецької мови та
літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет*

Дослідження багатозначних дієслів у сучасній німецькій мові надає можливість розкрити їхню роль у лексичному збагаченні та позначенні виразності мови. Полісемія як філологічне явище дозволяє слову набувати різних значень залежно від контексту, що забезпечує гнучкість і багатство мовних виразів. Аналіз семантичної структури багатозначних дієслів німецької мови та виявлення закономірностей формування семантичної структури дієслова розкривають особливості мови.

Семантична структура та ієрархія значень багатозначних дієслів у німецькій мові, зокрема дієслів мовлення стають об'єктом нашого дослідження.

Семантичні особливості структури значень дієслів мовлення і механізми утворення їхніх значень є предметом дослідження.

Термін «полісемія» має давню історію й у сучасній лінгвістиці розглядається як важлива категорія лексичної семантики. Полісемія – це наявність кількох пов'язаних між собою значень у структурі слова, які формують семантичну мережу завдяки спільним смисловим елементам, зокрема метафоричним і метонімічним переносам. Це явище досліджували багато науковців, зокрема О. Білоус, М. Кочерган.

Слова можуть мати як пряме (основне, стабільне), так і переносне (контекстуально зумовлене) значення. Наприклад: 1) *rufen* – пряме значення: кликати (*Er ruft seinen Freund von weitem*), переносне – закликати до дії (*Die Werbung ruft zum Kauf auf*); 2) *sprechen* – прямо: говорити (*Das Kind spricht schon ganze Sätze*), переносно – виражати без слів (*Diese Bilder sprechen für sich*); 3) *erzählen* – прямо: розповідати (*Sie erzählt eine Geschichte*), переносно – передавати емоційний стан (*Sein Gesicht erzählt von seinen Sorgen*).

Полісемія зумовлена когнітивними, соціальними та лінгвістичними чинниками, а її складність потребує класифікації. Німецька мова демонструє різні види полісемії, серед яких виділяють радіальну, ланцюжкову та радіально-ланцюжкову. У нашому дослідженні особливу увагу було приділено саме цим видам полісемії. При *радіальній полісемії* всі значення дієслова відгалужуються від одного центрального поняття. Наприклад, дієслово *sagen* (казати) має основне значення – висловлення певних слів, яке може набувати переносного значення (*висловлювати думку, висловлювати згоду або незгоду, передавати повідомлення, наказувати, проголошувати*). *Ланцюжкова полісемія* характеризується ланцюговим розвитком значень, коли кожне наступне значення логічно випливає з попереднього. Дієслово *überzeugen* (переконати) означає вплив на зміну поглядів, здатність викликати позитивне враження. *Радіально-ланцюжкова полісемія*, яку демонструє дієслово *diskutieren* (дискутувати), поєднує обидва підходи. Основне значення – *вести обговорення*, але залежно від контексту воно може означати *суперечку, детальний аналіз, висловлення різних точок зору, аргументацію позиції, полеміку, критичний розгляд або заперечення*, особливо в емоційно насичених ситуаціях.

Відомою є типологія А. Бланка, який виокремлює сім типів полісемії, зокрема метафоричну – як перенесення значення між концептуальними сферами.

Полісемія та омонімія – це різні за природою, але подібні за формою семантичні явища. Перша є результатом розвитку одного слова зі смислово пов'язаними значеннями, друга – наслідок випадкового збігу форм слів із різним походженням.

На думку М. Вакуленка, полісемія завжди передбачає смисловий зв'язок між значеннями, тоді як омоніми не мають жодного спільного семантичного підґрунтя. Слова з однаковим звучанням, але без спільного походження, визнаються омонімами. Дослідження показали, що в мовному розвитку полісемічне слово іноді втрачає зв'язок між значеннями, що спричиняє утворення омонімів.

За походженням омонімію поділяють на три типи: етимологічну (збіг форм слів різного походження), словотвірну (утворення за однаковими моделями) та семантичну (розпад полісемії). Омоніми бувають повними (збіг у всіх формах) і частковими (збіг лише частковий або у варіантах). Дієслова мовлення, крім номінативної, мають емоційно-експресивну та прагматичну функції.

На думку А. Кероп'яна, існують три класи дієслів мовлення:

1). Нейтральні – позначають сам факт мовлення, не уточнюючи його характеристик. Вони мають просту лексико-семантичну структуру й утворюють ядро ЛСГ. До них належать: *sagen, erzählen, äußern, aussprechen*. Наприклад, *Er sagt, dass er später kommt*. – Він каже, що прийде пізніше. 2). Дескриптивні – передають спосіб або емоційне забарвлення. Наприклад, *Er murmelt eine Entschuldigung*. – Він пробурмотів вибачення. 3). Конкретизуючі – уточнюють мету мовця або зміст висловлювання. Їх поділяють за комунікативною метою: інформування, волевиявлення, емоційний вплив, дотримання мовного етикету тощо. Наприклад, *Sie informiert uns über die Änderungen*. – Вона інформує нас про зміни.

Під час дослідження було проаналізовано теоретичні аспекти семантики багатозначних дієслів мовлення, а також явищ полісемії та омонімії. Установлено, що полісемія є важливим явищем мови та засобом її збагачення, адже дозволяє одному дієслову охоплювати низку пов'язаних значень залежно від контексту. Аналіз дієслів мовлення як одного з найбільш продуктивних класів полісемічних одиниць засвідчує, що такі дієслова не лише передають інформацію, а й відображають емоційний, прагматичний та соціальний виміри комунікації. Розуміння семантичної структури багатозначних дієслів, типів полісемії та їхнього розмежування з омонімією сприяє глибшому осмисленню закономірностей розвитку лексики і підвищує мовну компетенцію в процесі вивчення німецької мови.

Список використаних джерел

1. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
2. Кероп'ян А. Р. Лексико-семантична структура дієслів мовлення. *Наукові записки*. 2003. С. 25–30.
3. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ, 2001. 194 с.
4. Нікуліна Н. Явище полісемії в термінознавстві (на матеріалі транспортної термінологічної мегасистеми). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2020. № 842. С. 96–99.
5. Олінчук О. Г. Поняття зображально-виражальних засобів у мові художніх творів (пряме і переносне значення слова) [Електронний ресурс]. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/00206o-7f44.docx.html>

АВТОБІОГРАФІЧНИЙ НАРАТИВ У ДЗЕРКАЛІ СПОГАДОВОЇ ПРОЗИ ІВАНА ГНАТЮКА

***Марта Зьола, аспірантка
Науковий керівник: Ірина Роздольська,
д. філол. н., проф. кафедри української
літератури ім. акад. М. Возняка
Львівський національний університет імені Івана Франка***

Мемуари як жанр спогадової літератури мають свою специфіку. Це прозова нефікційна розповідь автора про реальні історичні, соціальні, культурні та інші події, учасником або свідком яких він був особисто та про видатних людей, з якими його зводила доля. У мемуарному творі автор, який водночас є наратором, виступає як свідок оповідуваної історії [1, с. 33]. Автобіографічний наратив шістдесятника Івана Гнатюка, через призму особистісної самосвідомості, мистецьки втіленої у спогадовій прозі, оприявнюється художньою майстерністю автора у ретроспективному відтворенні низки подій та фактів з власного життя.

Мета розвідки полягає у виявленні специфіки автобіографічного наративу Івана Гнатюка, дослідженні авторської індивідуальності у відтворенні оповідачем історії свого життя. Проблематика зумовлена відсутністю у сучасному літературознавстві комплексного наукового дослідження творчої особистості та літературного набутку Івана Гнатюка.

У спогадах дисидента Івана Гнатюка чітко простежується домінування автобіографічної складової. Його спогадова проза характеризується послідовним відображенням певних періодів життя автора з чіткими експресивними смисловими акцентами на важливих подіях, що посіли визначальне місце у його долі. Наратор описує конкретні епізоди минулого, життєві періоди з чітким датуванням, власні психологічні відчуття та переживання, що сприймаються як частини загальної картини життя. Автобіографічний наратив у спогадовій прозі Івана Гнатюка відображається як розповідь для себе і для інших.

Прозові книжки Івана Гнатюка: «Стежки-дороги» (1998 р.), «Бездоріжжя» (2002 р.), «Свіжими слідами» (2004 р.) розкривають читачеві авторський духовний всесвіт, багатоплановість сюжетних ліній, синкретизм згустків доль, що зводиться до єдиного авторського твердження: «Коли душа, переповнена болем і гнівом, не може знайти у плині життя якогось рятунку, тут хоч не хоч мусиш брати перо й виливати її переживання у слово» [2, с. 72]. Оскільки автор був дисидентом, то і завдання, яке виконував наратор, по суті, полягало в тому, щоб описати і схарактеризувати історію свого становлення як особистості національної, висвітлити події свого життєвого шляху, які сприяли формуванню світогляду борця. Водночас, у спогадах виявляються і риси літературного обдарування Івана Гнатюка, елементи художності: виразність та цілісність образів, увага до деталей. Автор постає як безпосередній учасник того, що відбувається, а не як відсторонений глядач.

Із книжки спогадів Івана Гнатюка «Стежки-дороги» черпаємо: «Хрущовське потепління дещо послабило цензуру – почали з'являтися вельми цікаві публікації в пресі. Першою заявила про себе поезія» [3, с. 245]. Подальший виклад думок автора йде у руслі згадок про найяскравіші персоналії тієї доби та емоційні інтенції самого мемуариста від «знайомства» з їхніми творами: «Коли я прочитав у “Літературній газеті” поетичну добірку Миколи Вінграновського “З книжки першої, ще неопублікованої”, був так вражений нечуваною сміливістю й художньою майстерністю його поезій, що з місяць ходив просто приголомшений: поява тієї публікації зробила справжній переворот в тодішній літературі... Вслід за Вінграновським у тій же газеті й так само на цілу сторінку Іван Драч опублікував поему “Ніж у сонці”. Голосно заговорили й молоді критики: Іван Дзюба, Євген Сверстюк і особливо Іван Світличний, найсміливіший і найпристрасніший серед них критик-дослідник громадсько-літературного життя в Україні» [3, с. 245]. Поряд з цим, Іван Гнатюк описує й своє становище як письменника та звичайного громадянина в окресленому відтинку часу – невтішне та розпачливо-безнадійне: «А я в той час, забутий людьми та Богом, балансував на гострому лезі життя і смерті: важкі сухоти й невсипуща пильність чекістів та їхніх прислужників загнали мене в глуху безвихідь самотності й переживання» [3, с. 245]. Незважаючи на такі вкрай

несприятливі для творчості обставини, Іван Гнатюк наполегливо працював на літературній ниві – в той час з'явилися на світ його три перші збірки поезій: «Паговіння» (1965 р.), «Калина» (1966 р.) та «Повнява» (1968 р.).

«Наприкінці шістдесятих років, – продовжує думку Іван Гнатюк, – після так званої “хрущовської відлиги” знову став проявлятися тоталітарний режим компартійної диктатури; письменники, мабуть, першими відчували його, безсилі захистити свої твори від редакторсько-цензурного свавілля» [3, с. 294]. Автор у спогадах зізнається, що неабиякими зусиллями довелося виборювати можливість виходу збірки його поезій «Жага», ще раніше кимось перейменованої з «Осмаги»: «Важкими стали мені вже перші кроки по “відкритій зеленій вулиці” у письменницькому видавництві, але “Жага” світ, проте, побачила, хоч і дуже обскубана та покалічена» [3, с. 293].

У спогадах Іван Гнатюк вдається до роздумів над окремими пережитими подіями, до їх художнього відображення на власному мистецькому полотні, опису і характеристики людей, з якими йому судилося зустрітися, майстерно впливає у прозове русло власні почуття та міркування щодо певних явищ чи обставин. Таким чином можемо визначити тип наратора – оповідач, який і є автором, а також є реальним учасником та очевидцем подій, про які йдеться в розповіді.

Іван Гнатюк описує у своїх мемуарах культурно-мистецькі події за участі шістдесятників, свідком яких був сам. У книжці «Бездоріжжя» автор пригадує, зокрема, нараду поетів-перекладачів, що відбулася 1966 року, організатором якої був Григорій Кочур, та захоплено виводить неперевершений інтелектуальний силует перекладача-оратора – Григорія Кочура: «Виголошуючи доповідь, він не мав перед собою жодного листочка, на якому були б занотовані хоч невеличкі її тези... Зал був переповнений і запрошені поети-перекладачі, затамувавши подих, ловили кожне слово промовця, заворожені його дивовижною пам'яттю та ерудицією...» [2, с. 113].

Із щирою прихильністю згадує Іван Гнатюк про знайомство з письменником, а пізніше – товаришем Володимиром Лучуком, який наповнив виснажені табірними сухотами легені Івана Гнатюка свіжим повітрям українського поетичного слова, підтримав на перших кроках творчого входження в таємницю поезії.

На долю Івана Гнатюка випало пережити всіх своїх «довголітніх» друзів-письменників. Із сумом та властивим йому екзистенційним поривом, шістдесятник виливає на аркуш внутрішній біль та скорботну гіркоту невимовної втрати: «Не залишилося в мене серед письменників жодного з довголітніх друзів, – пішли у вічність: Володимир Підпалій, Борис Харчук, Володимир Лучук, Оксана Сенатович, Григорій Кочур і останній – Дмитро Паламарчук, – покинули мене самотнього у безпросвітному переживанні, покинули, наче в безлюдній пустелі» [3, с. 110].

Як бачимо, розповіді Івана Гнатюка про пройдене та пережите, вміщені у його прозових книжках, об'єднані потребою художнього осмислення минулого, свідком якого був сам автор «гнаний вітрами часу і зогріваний світлом рідного сонця» [3, с. 5].

Отже мемуарну прозу Івана Гнатюка можна вважати вагомим естетично-філософським компонентом творчості митця-шістдесятника. Внутрішнім стрижнем спогадів фактично стає процес автокреації особистості борця. Через ретроспективне відтворення низки подій та обставин, наратор розкриває невідомі досі свідчення з життя окремих представників українського літературного шістдесятництва, описує історію їхніх взаємин, поділяє їхні прагнення та переживання, суголосні з його особистісно-ментальними поривами. Спогадова проза цього митця увиразнює та доповнює колективну творчу біографію українського літературного шістдесятництва. Літературно-історичні події, художньо оприявлені через автобіографічний наратив Івана Гнатюка, визначаємо як безцінну письменницьку ілюстрацію мистецької та суспільної діяльності окремих носіїв поколіннявої ідентичності шістдесятництва.

Список використаних джерел

1. Баган Х. Автобіографія, мемуари, щоденник: типологічні відмінності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна», 2015. № 52. С. 33–35.
2. Гнатюк І. Бездоріжжя. Харків: Майдан, 2002. 240 с.
3. Гнатюк І. Стежки-дороги: Спомини. Дрогобич: Відродження, 1998. 496 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛІЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ТЕКСТАХ РІЗНИХ СТИЛІВ

***Людмила Іщенко, магістрантка
Науковий керівник: Ольга Каневська,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології***

Криворізький державний педагогічний університет

В Україні відбувається інтеграція у світовий бізнесовий простір, що потребує не лише розбудови економічної науки, підготовки сучасних фахівців із проблем економіки, але й модернізації української економічної термінології відповідно до сучасних наукових надбань, її узгодження з англійською терміносистемою як провідною в цій галузі. Значення точного перекладу економічних термінів для професійного спілкування постійно зростає через виклики глобалізації, тому актуальною лінгвістичною та перекладацькою проблемою є адаптація англійської економічної термінології в україномовному економічному дискурсі.

Сьогодні спостерігається активізація уваги науковців до вивчення економічної терміносистеми в перекладацькому аспекті. Так, у дослідженні

О. Каневської та І. Зоренко [2] схарактеризовано англійську та українську термінологію економічної галузі в структурно-семантичному та перекладацькому аспектах, а також головні причини, які значно утруднюють переклад економічних термінів і на які необхідно звертати увагу в перекладацькій діяльності. О. Коваленко [3] аналізує методи перекладу та підходи до адаптації англійської термінології в українському медійному просторі. В. Циганюк [5], визначаючи специфіку перекладу англійських економічних текстів українською мовою, зосереджується на лексико-граматичних особливостях і проблемах вибору адекватних еквівалентів. Л. Савицька [4] акцентує дослідницьку увагу на перекладі англійської економічної безеквівалентної лексики та на методах її адаптації. У публікації Л. Бондарчук [1] продемонстровано лексико-семантичні трансформації англо-українського науково-технічного перекладу, включаючи економічну термінологію, та запропоновано методи забезпечення точності й адекватності перекладу. Отже, студіювання наукових досліджень дозволяє виокремити напрями дослідження перекладу англійських економічних термінів українською мовою, а саме:

- сфера застосування економічних термінів;
- методи перекладу економічних термінів та їх адаптація;
- аналіз економічних терміносистем у структурно-семантичному, лексико-граматичному, контрастивному, перекладацькому аспектах.

Мета дослідження – схарактеризувати особливості перекладу англійської економічної термінології українською мовою у текстах різних стилів.

Розглянемо сферу застосування економічних термінів, зважаючи на те, що економічна термінологія використовується в багатьох сферах – від журналістики до бізнесу, освіти, науки, державного управління. Проте однією з найпоширеніших сфер застосування економічних термінів є новини та журналістика. Фінансові видання, телевізійні новини, аналітичні статті та економічні огляди активно використовують такі поняття, як: інфляція, державний борг, рецесія, бюджетний дефіцит тощо. Наприклад, у випусках новин можна часто почути: «*A high inflation rate can lead to uncertainty in financial markets and investments*». Усі знають терміни *інфляція*, *фінансовий ринок*, *інвестиції*, адже «термін, на відміну від інших слів, виникає лише одним способом – він створюється, придумується для назви спеціального поняття» [1, с. 210]. Саме тому є низка загальновідомих економічних термінів, які семантично зумовлюються загальноживаною лексикою.

Проте є терміни, що використовуються на рівні бізнесу і державного управління, які мають складний еквівалентний або безеквівалентний переклад. Підприємці, фінансисти та менеджери використовують такі терміни, як: *інвестиції (investment)*, *прибутковість (profitability)*, *дивіденди (dividends)*, *капіталізація (capitalization)*, *активи (assets)*, *пасиви (liabilities)*, що використовуються в економічних текстах для аналізу ринку, ведення перемовин та складання фінансових звітів. Наприклад, у корпоративному середовищі можна почути: «*Компанія планує збільшити капіталовкладення в інноваційні технології для підвищення рентабельності бізнесу*».

Можна використати:

- прямий переклад з української на англійську: *The company plans to increase capital investments in innovative technologies to improve business profitability*;

- еквівалентний переклад: *The company plans to expand investments in innovative technologies to enhance business efficiency*.

Проте в англійській мові існують терміни – спеціальні безіквівалентні словосполучення, на які слід звернути увагу при їх перекладі: «*Capital investment is the acquisition of physical assets by a company for use in furthering its long-term business goals and objectives*» [5]. Так, наприклад *business goal* не перекладається як «бізнес-гол», тут необхідно вжити відповідник *бізнес-мета*. Потрібно звернути увагу на те, що в багатьох випадках не можна послуговуватися буквальною перекладом, пор.: *business-target*, де слово «*target*» у прямому перекладі – «*мета*».

У статті *Capital Investment: Types, Example, and How It Works* Will Kenton, JeFreda R. Brown, Logan [5] є речення: «A new company might seek capital investment from any number of sources, including venture capital firms, angel investors, or traditional financial institutions». Тут при перекладі слід звернути увагу на поняття:

- термін *venture capital* – *венчурний капітал* – означає форму приватного капіталу та вид фінансування для стартапів і малих підприємств з довгостроковим потенціалом зростання [5];

- термін *angel investors*, відомий тільки вузькому колу спеціалістів, перекладається українською як «бізнес-ангели» або «ангельські інвестори» – це приватні інвестори, які вкладають власні кошти в стартапи або молоді компанії на ранніх етапах їх розвитку в обмін на частку в бізнесі або інші вигоди [5].

Слід звернути увагу на те, що в тлумаченні термінів *венчурний капітал* і *бізнес-ангели* є спільне поняття *startup* (*startup*, *start-up*), яке зараз широко використовується та має значення: «Both “startup” and “start-up” are technically correct, but “startup” is becoming the preferred spelling, especially in the business and technology sectors. Historical Use: Traditionally, “start-up” was the original form, used as a noun to describe a new business venture» [5]. Отже, ми бачимо що переклад економічних термінів на рівні бізнесу потребує не лише знання цього терміну, а й розуміння його значень, адже складність економічних текстів зумовлена не лише спеціалізованою лексикою, а й проміжною категорією слів, що поєднує загальноновживану та суто економічну термінологію. Тому важливо враховувати як значення терміну, так і конкретний контекст його вживання. Це дозволить правильно інтерпретувати різні варіанти значень і обрати найбільш відповідний переклад.

Слід звернути увагу на більш складний рівень перекладу економічних термінів – це університетські курси з економіки, фінансів та міжнародної торгівлі, де широко застосовують спеціалізовану термінологію. Підручники, наукові статті та лекції містять такі поняття, як: *глобалізація*, *макроекономіка*, *фіскальна система* (*tax system*), *економічне зростання*, *монетарна політика*. Наприклад, студент, який вивчає економіку, може зустріти визначення: «*Fiscal*

policy is government regulation of the economy through the tax system and public spending». Основні особливості перекладу: еквівалентність термінології – *fiscal policy* – *фіскальна політика* (загальноприйнятий термін в економічній сфері), *government regulation* – *державне регулювання* (чіткий відповідник у сфері економіки), *tax system* – *податкова система* (використовується в офіційних документах), *public spending* – *державні витрати* (загальноприйнятий еквівалент). Отже, у цьому реченні використовуються як поняття, що використовує широкий загал, так і специфічні поняття, що характерні для професійної економічної літератури, тому переклад має зберігати науково-діловий стиль без спрощень.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження встановлено, що економічна термінологія має надзвичайно широку сферу застосування – від повсякденних новин до високоспеціалізованих текстів у сфері бізнесу, державного управління та наукових досліджень. Її ефективне використання вимагає не лише знання термінів, а й глибокого розуміння їх семантичного наповнення та контексту вживання. Особливу увагу приділено складним для перекладу поняттям (*capital investment, venture capital, angel investors, fiscal policy, business goal, strong and sustainable growth* тощо), які мають безеквівалентні або багатозначні відповідники в українській мові, що ускладнює перекладацький процес і вимагає від перекладача високого рівня фахової підготовки.

Тож переклад економічної термінології є не лише лінгвістичним завданням, а й міждисциплінарною діяльністю, що потребує поєднання мовної компетентності з глибоким економічним розумінням. Успішне здійснення такого перекладу можливе лише за умови врахування як лінгвістичних, так і професійно-контекстуальних факторів, що забезпечує адекватність і точність передачі змісту оригіналу українською мовою.

Список використаних джерел

1. Бондарчук Л. Й. Лексико-стилістичні особливості англо-українського перекладу науково-популярних текстів з бізнесу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2018. Вип. 32(2). С. 144–146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2018_32%282%29__40 (дата звернення: 28.03.2025).
2. Каневська О. Б., Зоренко І. С. Економічна терміносистема в англійській, українській, російській мовах: структурно-семантичний і перекладацький аспекти. *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах* : матеріали XI Міжнародної наукової конференції (м. Дніпро, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 20-21 квітня 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. С. 74–78.
3. Коваленко О. В. Особливості перекладу економічних термінів з англійської українською мовою у текстах новин у мережі Інтернет. 2020. URL: http://https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_3/16.pdf (дата звернення: 28.03.2025).

4. Савицька Л. В. Особливості перекладу англійських економічних термінів українською мовою. *Лінгвістичні дослідження*. 2013. Вип. 35. С. 252–257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2013_35_42 (дата звернення: 28.03.2025).

5. Циганюк В. М. Особливості перекладу англійських економічних текстів українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 16. С. 208–213.

6. Kenton W., Brown JeFreda R., Logan M. Capital Investment: Types, Example, and How It Works. URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/capital-investment.asp> (дата звернення: 28.03.2025).

«КОНТРОЛЬ» ТА «ОЦІНЮВАННЯ» ЯК ВАЖЛИВІ ЕЛЕМЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

*Софія Кравчук, студентка
Науковий керівник: Валентина Карпюк,
к. пед. н., доц. кафедри німецької мови
та літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет*

Метою цієї роботи є аналіз процесів контролю та оцінювання в освітньому процесі, їхньої ролі у формуванні навчальних досягнень учнів, а також впливу на якість навчання. У рамках дослідження розглядаються основні принципи, функції, методи та види контролю, а також різні підходи до оцінювання. Особлива увага приділяється сучасним концепціям освіти, зокрема формувальному оцінюванню як засобу мотивації учнів до саморозвитку. Було проаналізовано підходи різних дослідників таких, як О. Барановська, Н. Бібік, Н. Волкова, О. Жмурко, С. Ніколаєва, В. Ягупов та інші.

У своїй статті А. Бровченко зазначає, що обов'язковим компонентом процесу навчання є контроль або перевірка результатів навчання. Він є важливим на всіх етапах навчання, але особливе значення має під час завершення вивчення певного розділу програми. Сутність перевірки результатів полягає в тому, щоб визначити рівень засвоєння матеріалу учнями, який має відповідати освітнім стандартам з певного предмету та програми [2].

Контроль забезпечує зворотний зв'язок, тобто отримання відомостей про результати навчальної діяльності учнів. За допомогою нього вчитель також визначає наскільки його робота була плідною та чи були ефективно підібрані методи навчання. Контроль є безпосередньо важливим для учня, адже він може зрозуміти яких успіхів досягнув під час навчання та побачити певні присутні прогалини в знаннях [4].

Принципи контролю успішності учнів включають об'єктивність, систематичність, наочність, диференційованість та індивідуальний підхід.

Об'єктивність забезпечується науковим змістом завдань і рівним ставленням до учнів. Систематичність вимагає контролю на всіх етапах навчання. Наочність передбачає однакові критерії оцінювання. Диференційованість і індивідуальність враховують особливості кожного учня при перевірці знань [6].

Головною метою контролю є застосування здобутих знань на практиці; стимулювання учнів до навчальної діяльності; привести до системи знань та умінь учнів; сформувати в учнів прагнення до самоосвіти [7].

Контроль у навчанні виконує освітню, виховну, розвивальну, діагностичну, стимулюючу та управлінську функції. Він дозволяє визначити рівень досягнень та готовність учнів до нового матеріалу, систематично стежити за навчальним процесом, коригувати його та виховувати працьовитість і відповідальність. Крім того, контроль розвиває логічне мислення, виявляє недоліки в знаннях та мотивує до подальшого навчання, а також дає інформацію для коригування роботи учнів та вчителя [5].

О. Жмурко зазначає, що існують різні види, методи та форми контролю. Спочатку визначимо, що означає це поняття. Методи та форми контролю – це способи, які допомагають забезпечити зв'язок між учнем та вчителем під час навчального процесу [5].

У своїй роботі В. Ягупов розподіляє види контролю рівня засвоєння учнями певних знань, навичок та вмінь на такі як: попередні, поточні, контрольні (періодичні) та підсумкові. Попередній контроль проводиться перед новою темою для виявлення рівня підготовки учнів і вибору ефективних методів навчання. Поточний контроль відбувається щодня через спостереження, щоб оцінити рівень знань і активність учнів. Періодичний контроль є плановим і визначає засвоєння матеріалу за певний проміжок часу. Підсумковий контроль оцінює знання та навички за тривалий період (семестр, рік), встановлюючи їх системність та структуру [9].

Проте Н. Волкова виокремлює ще і заключний вид контролю, який здійснюють наприкінці навчального року задля обліку успішності кожного учня протягом року [2].

Методи контролю знань учнів включають усну, письмову, графічну, практичну та тестову перевірку. Усна форма розвиває мислення і мовлення, письмова – самостійність і культуру письма. Графічна перевірка виявляє навички через схеми й таблиці. Практична форма перевіряє вміння застосовувати знання, а тестова – дозволяє обрати правильну відповідь серед варіантів [8].

Н. Волкова зазначає, що ефективність контролю залежить від багатьох факторів, таких як час проведення самостійних та контрольних занять, їх частота та послідовність, поєднання методів контролю і самоконтролю, фіксація та оформлення даних контролю процесу навчання [2].

Тепер розкриємо сутність поняття оцінювання: «Це процес спостереження за навчальною та пізнавальною діяльністю учнів, а також процес опису, збору, реєстрації та інтерпретації інформації про учня з метою покращення якості освіти...» [7].

Сукупність процесів оцінювання якості результатів навчання, які здійснюються задля визначення ступеня відповідності досягнутих результатів запланованим, є системою оцінювання навчальних досягнень учнів [7].

У залежності від мети, змісту та процедури здійснення використовуються різні види оцінювання: діагностичне оцінювання визначає стартовий рівень знань учнів на початку теми чи навчального року; формувальне – це безперервне спостереження і корекція навчального процесу; підсумкове оцінювання встановлює рівень засвоєння знань після завершення теми або розділу [7].

А. Ганніч у своїй статті підкреслює що, у Концепції Нової української школи запропоновано зміни щодо підходів до оцінювання результатів навчання. Формувальне оцінювання, вважають оцінюванням для поліпшення навчання. Воно має мотивувати і надихати дитину на навчальну діяльність, виявлення власних здобутків та сприяння формуванню навичок застосування знань і умінь при виконанні практико орієнтованих завдань [3].

Існують різні техніки формувального оцінювання: аналітичні запитання, рефлексивні техніки, уточнювальні питання, міні тести, формувальне тестування [3].

Таким чином, контроль й оцінювання є важливими елементами навчального процесу, що забезпечують інтегративний зворотний зв'язок і сприяють досягненню освітніх цілей. Вони не лише виконують діагностичну та корекційну функції, а й мотивують учнів до саморозвитку, підтримують інтерес до навчання та сприяють формуванню відповідальної та самостійної особистості. Ефективне використання різних видів, методів і форм контролю дозволяє вчителям своєчасно виявляти труднощі учнів, коригувати педагогічну діяльність та оптимізувати навчальний процес. Врахування індивідуальних особливостей учнів та дотримання принципів об'єктивності та системності адміністративних заходів зробить навчання ефективнішим та сприятиме досягненню високого темпу засвоєння знань.

Список використаних джерел

1. Барановська О. Сучасна модель оцінювання навчальних досягнень учнів: переваги і недоліки. *Рідна школа*. 2000. № 7. С. 48–50.
2. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2001. 520 с.
3. Ганніч А. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/formuvalne-ocinyuvannya-navchalnih-dosyaghen-uchniv-303653.html>.
4. Діагностика і контроль у навчанні [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://stud.com.ua/61104/pedagogika/diagnostika_kontrol_navchanni.
5. Жмурко О. Контроль та оцінювання успішності у навчанні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/kontrol-ta-ocinyuvannya-uspishnosti-u-navchanni-411493.html>.
6. Костюк М. Тестовий контроль видів мовленнєвої діяльності. *Молодь і ринок*. 2015. С. 92–97. Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/2724/>.
7. Система контролю й оцінювання: термінологія оцінювання [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/gqfmse>

8. Сучасні методи контролю й оцінки знань учнів [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://denglisch-vid-desyatnik.webnode.com.ua/news/suchasni-metodi-kontrolyu-i-otsinki-znannya-uchniv/>

9. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ПАРАДИГМІ

*Катерина Мельникова, магістрантка
Науковий керівник: Ольга Каневська,
к. пед .н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

Сутність художнього перекладу в сучасній перекладацькій парадигмі полягає в поєднанні точності передачі змісту з відтворенням стилістичних, емоційних і культурних особливостей оригіналу. Перекладач є не лише посередником між мовами, а й співтворцем, який відповідає за збереження художньої цінності тексту й адаптацію його до нової мовної та культурної реальності.

Проблеми художнього перекладу досліджували В. Горда, А. Коваленко, Л. Мялковська, В. Приходько, Д. Чистяк та інші. Перекладознавці зосереджують увагу на передачі авторського стилю, культурній адаптації, лінгвопоетичних і прагматичних аспектах перекладу.

Мета дослідження – визначити особливості художнього перекладу у межах сучасної перекладацької парадигми.

Українська дослідниця М. Голянич слушно вказує: «Художній переклад значно складніший, ніж переклад творів інших жанрів, оскільки передбачає не лише двомовне перенесення, а й обмін двома культурами та двома соціумами, що включає обмін емоціями, асоціаціями й ідеями» [2, с. 66]. Цей принцип яскраво продемонстровано в перекладі вірша Джорджа Гордона Байрона «When I dream that you love me» Лесею Українкою. Наприклад, оригінальний рядок: «*Then, Morpheus! envelope my faculties fast, / Shed o'er me your languor benign*» [5] у перекладі звучить як: «*Любий сон! забери собі силу мою, / А мені дай безсилля розкішне*» [1]. Тут бачимо не буквальный переклад, а стилістичну трансформацію, що зберігає атмосферу сну і бажаної втрати свідомості як втечі в блаженство. Перекладачка зберігає сенс і настрій, замінюючи алегоричного Морфея («бог сну») на більш абстрактний образ сну, що ближчий до української поетичної традиції.

Отже, невід'ємним завданням перекладача художнього твору є двоетапний процес: спочатку необхідно глибоко зрозуміти зміст оригінального тексту, сприйняти його як читач, а потім здійснити трансформацію цього змісту мовою перекладу. Він вимагає від перекладача не лише лінгвістичних знань, а й

глибокої культурної обізнаності та здатності відчутти емоційне навантаження тексту.

Варто зазначити, що кожен народ має свою унікальну систему образного відображення світу, а також власні фонові знання та асоціації. Механічне перенесення цих елементів під час перекладу може не лише порушити художній образ, а й призвести до створення нового, чужого, навіть протилежного авторському. Яскравим прикладом є завершальні рядки: «*To awake will be torture sufficient*» [5] – «*Після мрій чарівних прокидатись мені – / Се страшніше від всякої кари!*» [1]. Лексична трансформація посилює драматизм, поглиблює психологічну напругу і водночас не суперечить авторському задуму.

Тому перекладач має бути надзвичайно уважним, проводити «ретельний аналіз функції кожної лексичної одиниці, аналізувати композицію створення образів і лише тоді відтворювати їх у мові перекладу» [4, с. 116].

Науковці підкреслюють, що переклад є, передусім, інтелектуальною діяльністю. Так, М. Гришко зауважує: переклад – це «розумова діяльність, процес передачі змісту, висловленого однією мовою, засобами іншої мови, результат цього процесу» [3, с. 7]. Також переклад є специфічною мовленнєвою діяльністю, усною або письмовою, спрямованою на перетворення тексту з урахуванням збереження його оригінальних якостей.

Теоретики та практики перекладу зазначають, що повне збереження оригіналу для іншомовного читача неможливе. Адекватний переклад має відповідати оригіналу не тільки за змістом, а й за вибором перекладачем відповідних оригіналові мовних засобів. Функціональна точність, притаманна адекватному перекладу, не тільки дає змогу, а й часто вимагає відмови від формальних, словникових відповідностей. Наприклад, емоційне звертання: «*Ah! frown not, sweet lady, unbend your soft brow*» [5] передано як: «*Ох! не хмур, моя мила, брівок лагідних*» [1], що звучить природно, лірично та емоційно автентично для українського читача.

Переклад вважається адекватним, якщо він передає всі наміри автора, зберігаючи, наскільки це можливо, усі елементи образності, колориту, ритму тощо. Однак ці елементи слід розглядати не як самоціль, а як засіб для досягнення загального ефекту.

Сьогодні поширення набув також тип перекладу, орієнтований на динамічну еквівалентність. У цьому разі перекладач прагне створити між перекладеним текстом і його читачем такий самий зв'язок, який був між оригіналом і його читачем – носієм мови. При цьому вторинне значення надається відтворенню структурно-формальних аспектів оригіналу, а головним акцентом стає забезпечення повної природності вираження. Вибір мовних засобів у такому перекладі часто робиться таким чином, щоб читач, сприймаючи текст, не виходив за межі свого культурного контексту. Тому важливим аспектом у динамічному перекладі є гнучкість у виборі мовних засобів, здатність адаптувати стиль і вирази до сприйняття новим читачем без порушення суті оригіналу.

Перекладач, який працює в жанрі художнього перекладу, завжди стикається з необхідністю ухвалення рішень щодо компромісів між буквальним

перекладом та адаптацією до культурного контексту аудиторії. Наголосимо, що це є важливим моментом, оскільки культурні відмінності можуть впливати на сприйняття навіть найпростішого виразу чи метафори. І саме цей компроміс між точністю та адаптацією часто стає тією «золотою серединою», якої має прагнути перекладач.

Художній переклад є складним процесом, що вимагає від перекладача не лише точності в передачі змісту, а й здатності зберегти стиль, емоційне забарвлення та культурні особливості оригіналу. Важливим є баланс між точністю та адаптацією, адже культура та контекст можуть значно впливати на сприйняття твору. Перекладач виступає співтворцем, який, адаптуючи текст, має зберігати авторську індивідуальність, не порушуючи його художньої цінності.

Список використаних джерел

1. Байрон Дж.-Г. Коли сниться мені, що ти любиш мене... / пер. Л. Українка. *Енциклопедія життя і творчості*. URL: <https://www.1-ukrainka.name/uk/Transl/Byron.html> (дата звернення: 09.04.2025).
2. Голянич М. І. Художній текст у проекції лінгвістичного аналізу. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія*. 2008. № 17. С. 88–92.
3. Гришко М. О. Проблема неперекладності мовних одиниць (на матеріалі корейської та української мов). Київ: КНЛУ, 2024. 32 с.
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства: підруч. Вінниця: Нова Книга. 2008. 512 с.
5. Byron G. G. To M S G : When I Dream That You Love Me. *Poetree*. URL: <https://ua.poetree.club/poems/to-m-s-g-when-i-dream-that-you-love-me> (дата звернення: 09.04.2025).

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗЗСО

***Максим Морозов, студент
Науковий керівник: Олена Гладка,
к. пед. н., доц. кафедри англійської мови
з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет***

З огляду на те, що англійська мова є глобальною мовою науки, технологій, міжнародних відносин, багато країн у світі вважають вивчення англійської мови одним із головних пріоритетів системи освіти. Розширення співпраці з країнами Європейського Союзу та Сполучених Штатів спонукає дослідників замислитись над тим, як зробити цей процес ефективнішим та результативнішим для учнів ЗЗСО. Одна з головних альтернатив для розв'язання цього питання – скористатися постійним розвитком мультимедійних технологій і докласти зусиль до їх інтеграції у роботу з учнями у традиційному навчальному процесі.

Використання мультимедійних технологій у навчанні сприяє покращенню запам'ятовування, зокрема лексики. Адже ефективність запам'ятовування слів безпосередньо залежить від того, як відбувається первинне сприйняття інформації. Психологічні дослідження свідчать, що людина здобуває більшість знань завдяки зоровим і слуховим каналам: близько 83% інформації сприймається візуально та лише 11% – на слух. Мультимедійні засоби дозволяють поєднувати ці два канали, надаючи учням доступ до відео, зображень і текстів, що активізує одночасну роботу зору та слуху. Такий підхід полегшує розпізнавання та засвоєння нової лексики, тим самим підвищуючи ефективність вивчення англійської мови.

Одним із найпоширеніших сучасних підходів у викладанні лексики іноземною мовою є використання комп'ютерних технологій у навчанні (CALL і CALT). З появою та популярністю методів комп'ютеризованого навчання мови багато викладачів англійської мови перейшли від традиційного підходу, орієнтованого на вчителя або підручник, до підходу, який ставить у центр уваги самого учня. Завдяки новим інформаційним технологіям викладачі можуть активно використовувати комп'ютери та Інтернет у процесі навчання мови.

Хугефен (1995) зробив кілька важливих висновків щодо використання мультимедіа у вивченні мов. По-перше, учні сприймають мультимедійний контент більш комплексно, отримуючи враження не просто від засвоєння інформації, а від її «переживання». По-друге, взаємодія між людиною та комп'ютером стає більш дружньою та природною. По-третє, навчання за допомогою мультимедіа приносить більше задоволення, перетворюючи процес на приємне заняття. Останніми роками комп'ютерна підтримка у викладанні мов (CALT) широко використовується у різних формах навчання іноземних мов. Це пояснюється тим, що комп'ютер здатний об'єднувати різні мультимедійні інструменти для підтримки всіх чотирьох основних умінь мовлення – аудіювання, говоріння, читання та письма.

Сучасні комп'ютерні технології, Інтернет та онлайн-ресурси стали невід'ємною частиною навчального процесу в багатьох школах, відкриваючи широкі можливості для викладання та вивчення мов. Проте для того, щоб повною мірою скористатися цими перевагами, учителям необхідно активно використовувати технології при створенні навчальних матеріалів для мовних занять. У процесі навчання мультимедіа найчастіше використовується як допоміжний інструмент для вчителя. Правильно розроблені навчальні матеріали з використанням мультимедійних засобів не лише підтримують учителя, а й значно підвищують ефективність засвоєння знань [1].

Підсумовуючи вищезазначене, необхідно зазначити, що не всі школи мають технічні можливості й простір для встановлення повноцінного мультимедійного центру. Проте перед керівництвом шкіл та вчителями стоїть завдання шукати нові шляхи для вдосконалення навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Hu Z. Linguistics. A Course Book (2nd ed.). Beijing: Peking University Press. 2001. 422 p.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОГО СЛОВНИКА УЧНІВ 5–7 КЛАСІВ ЗЗСО

*Ірина Нос, магістрантка
Науковий керівник: Наталя Євтушенко,
к. пед. н., доц. кафедри англійської мови
з методикою викладання*

Криворізький державний педагогічний університет

У контексті реформування освітньої системи України, зокрема впровадження концепції Нової української школи (НУШ), особливої актуальності набуває проблема ефективного формування іншомовної компетентності учнів, у тому числі й словникового запасу. Словниковий запас є основою для розвитку всіх мовленнєвих видів діяльності – аудіювання, говоріння, читання й письма. Саме тому пошук оптимальних підходів до формування іншомовного словника учнів середньої ланки (5–7 класи) є пріоритетним завданням для вчителів іноземної мови.

Учні середнього шкільного віку (10–13 років) характеризуються високим рівнем пізнавальної активності, емоційністю, прагненням до самовираження та спілкування. У цьому віці формується абстрактне мислення, розвивається пам'ять, що дозволяє ефективно засвоювати нові слова. Однак увага учнів ще нестійка, тому важливо створювати умови для зацікавлення навчальним матеріалом та забезпечення мотивації.

Основні підходи до формування іншомовного словника:

- комунікативний: передбачає формування словника через практичне застосування лексики у мовленнєвих ситуаціях. Учні вивчають слова не ізольовано, а в контексті реального або наближеного до реального спілкування. Наприклад, теми «My Family», «At School», «Food and Drinks» можуть бути реалізовані у вигляді діалогів, рольових ігор, інтерв'ю. Такий підхід забезпечує розвиток не лише пам'яті, а й умінь використовувати лексику відповідно до ситуації;

- контекстуальний: засвоєння лексичних одиниць у контексті (текстах, діалогах, історіях) сприяє кращому розумінню значення слова, його граматичних особливостей і варіантів використання. Важливу роль відіграють автентичні матеріали, адаптовані до вікових особливостей учнів, зокрема казки, комікси, короткі оповідання;

- ігровий: ігрові методи особливо ефективні в роботі з учнями середньої школи. Різноманітні лексичні ігри: кросворди, ребуси, мовленнєві настільні ігри, конкурси, мовні лото – сприяють неформальному засвоєнню нової лексики, активізують увагу, створюють позитивну атмосферу на уроці;

- візуалізація та мультимедійні засоби: застосування зображень, відео, презентацій, онлайн-ресурсів (наприклад, Quizlet, LearningApps, Kahoot) значно підвищує ефективність запам'ятовування слів. Поєднання зорового та слухового каналів сприяє кращому збереженню лексики в довготривалій пам'яті;

– повторення і систематизація: регулярне повторення вивчених слів, їх закріплення у вправах, тематичне групування лексики (наприклад, «animals», «clothes», «sports») дозволяє учням краще структурувати мовний матеріал. Використання лексичних карток і мовних портфоліо може стати додатковим інструментом самоконтролю.

Отже, формування іншомовного словника учнів 5–7 класів ЗЗСО має ґрунтуватися на вікових особливостях, інтересах та потребах школярів. Найефективнішим є поєднання різних підходів: комунікативного, контекстуального, ігрового – з використанням сучасних освітніх технологій. Такий підхід не тільки збільшує словниковий запас, а й формує в учнів позитивне ставлення до вивчення іноземної мови, розвиває їх мовну компетентність та впевненість у власних силах.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. І. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ: Лібра Терра, 2021. 216 с.
2. Комісарова С. В. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи: теорія і практика. *Іноземні мови в школі*. 2020. № 5. С. 15–20.
3. Методика навчання іноземних мов у середній школі: підручник / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 327 с.
4. Нова українська школа: поради для вчителя англійської мови 5–6 класів / за ред. О. Я. Савченко. Київ: Генеза, 2018. 112 с.
5. Соловей І. В. Використання ігор як засобу формування словникового запасу учнів середньої школи. *Молодий вчений*. 2021. № 3.2. С. 126–130.
6. Thornbury S. How to Teach Vocabulary. Harlow, 2002. 192 p.

ФЕНОМЕН «ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

***Марія Пенцаль, магістрантка
Науковий керівник: Олександра Пальчикова,
к. пед. н., завідувач кафедри англійської філології
Криворізький державний педагогічний університет***

Сучасне українське суспільство потребує розвитку особистостей, здатних критично мислити, проявляти гнучкість у ситуаціях невизначеності, володіти здатністю ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології, критично оцінювати джерела інформації та взаємодіяти в глобальному цифровому середовищі. Відповідно, освітня парадигма повинна орієнтуватися на формування інформаційно-культурної компетентності (ІКК), яка дозволяє учням адаптуватися до професійних вимог сучасного світу, де володіння цифровими та інформаційними навичками є ключовим для успішної кар'єри.

Вказану ідею відображено в Європейській довідковій рамці ключових компетентностей [6], Законі України «Про освіту» [3], де інформаційно-комунікаційну компетентність уналежнено до ключових, що є необхідними для успішної реалізації суб'єкта в умовах сьогодення. Крім цього, в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти [2] зазначено, що інформаційно-комунікаційна компетентність охоплює впевнене та критичне застосування цифрових технологій для саморозвитку, комунікації та ефективної діяльності в суспільстві з дотриманням принципів академічної доброчесності. Своєю чергою, згідно з Професійний стандартом учителя [4], основними напрямками розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів є уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук та критично оцінювати інформацію для професійного використання, ефективно застосовувати електронні освітні ресурси та створювати нові за потреби, послуговуватися цифровими технологіями в освітньому процесі.

У науковій літературі ІКК розглядають як багатовимірне утворення, що поєднує інформаційну, комунікативну, цифрову та критично-аналітичну складові. Так, Н. Горобченко і Т. Ващенко виокремлюють інформаційно-комунікативну компетентність як інтегративну якість особистості, що є результатом відбору, оброблення, трансформації інформації в предметно-специфічні знання, що дозволяють приймати й реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах життєдіяльності [1, с. 113]. Дослідниці вказують на необхідність розвитку критичного мислення, комунікативної культури, здатності до рефлексії та самоосвіти як складників ІКК старшокласника.

На думку А. Черненко [5], інформаційно-комунікаційна компетентність є ключовою умовою успішної реалізації ідей Нової української школи, позаяк сприяє активному залученню учнів до освітнього процесу, використанню сучасних інструментів і технологій, розвитку автономності та творчого потенціалу. Науковець зазначає, що формування ІКК є важливим напрямом професійної підготовки майбутнього вчителя, оскільки сучасний педагог має володіти навичками відбору цифрового контенту, розроблення мультимедійних матеріалів, ефективного впровадження ІКТ в освітній процес.

Беручи до уваги визначення, подані науковцями, витлумачуємо поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність» як комплексну інтегративну характеристику особистості, що враховує здатність знаходити, критично оцінювати, ефективно використовувати та створювати інформацію за допомогою цифрових засобів у різних формах комунікації. Інформаційно-комунікаційна компетентність охоплює знання, уміння й навички роботи з інформаційними ресурсами, цифровими технологіями, мультимедійними інструментами та електронними освітніми платформами, а також вказує на сформованість критичного мислення, інформаційної культури та на здатність до самостійного навчання й професійного саморозвитку.

Отже, феномен ІКК у науковому дискурсі постає як ключова компетентність, що забезпечує адаптацію особистості до змін, її конкурентоспроможність і готовність до навчання впродовж життя. У контексті навчання англійської мови здобувачів ЗЗСО, розвиток інформаційно-

комунікаційної компетентності надає учням змогу не лише успішно засвоювати навчальний матеріал, а й підготуватися до вимог професійного середовища, де володіння цифровими та інформаційними навичками є основою для успішної кар'єри та прийняття життєво важливих рішень.

Список використаних джерел

1. Горобченко Н. В., Ващенко Т. Ю. Особливості формування інформаційно-комунікативної компетентності старшокласників. *Адаптивне управління: теорія і практика. Педагогіка*. 2022. № 3 (204). С. 111–114. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3\(204\)-111-114](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-3(204)-111-114).
2. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п#n9> (дата звернення: 14.04.2025).
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. № 178–179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
5. Черненко А. В. Інформаційно-цифрова компетентність майбутніх учителів іноземної мови як ключова вимога Нової української школи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Вип. 47. С. 169–174. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2019.47.15>
6. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01). *Official Journal of the European Union*. 2018. 13 p. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

POLYCODE TEXT AS A TOOL FOR CONSCIOUSNESS MANIPULATION: A CASE STUDY OF INTERNET MEMES

***Дар'я Перепічаєва, студентка
Науковий керівник: Марина Малоїван,
к. пед. н., доц. кафедри англійської філології
Криворізький державний педагогічний університет***

In today's fast-paced, hyper-connected world, where access to vast amounts of information is virtually unlimited, audiences have become more adept at detecting overt manipulation. This presents a challenge for marketers, political figures and media influencers who seek to gain the trust of online users. One increasingly effective strategy to influence public perception is the use of multimodal or also known as polycode texts, particularly in the form of internet memes.

A multimodal text combines both verbal and non-verbal modes of communication. By merging these modalities, the impact on the consumer becomes significantly more powerful. From a semiotic perspective, verbal communication is not limited to written or spoken language – it can also include images, music, dance and other expressive forms [4]. Thus, a polycode text represents the integration of different communicative codes, engaging various cognitive processes through auditory, visual, and kinaesthetic channels. This multisensory engagement enhances the persuasive potential of such texts.

In internet memes, verbal elements are typically placed either at the top or bottom of the image, strategically avoiding information overload. The primary function of the text is not to convey exhaustive meaning, but to subtly guide the recipient toward a “desired” interpretation – leaving just enough ambiguity to encourage active inference.

The verbal component in such memes is often short and slogan-like, usually consisting of 7–9 words. Its effectiveness lies in its brevity, clarity and precise word choice. Because these slogans are composed in simple, everyday language, free of technical jargon, they can be easily translated into other languages without significant loss of meaning.

However, the core communicative weight of multimodal memes falls on the non-verbal component. Users are more likely to first engage with an image or video before reading the accompanying text. This is due to the brain’s ability to process visual information much faster than textual content.

From a stylistic perspective, the most effective linguistic devices in multimodal texts include adjectives, epithets, metaphors, eye-catchers, and the technique of parcellation [2]. These elements serve to heighten emotional resonance and capture attention.

Multimodal texts are ubiquitous in the digital environment. They appear not only in memes and advertising but also in user comments and social media interactions. Emojis, too, are a form of multimodal communication. They enhance textual messages with visual cues, thereby shaping interpretation and emotional tone. A common manipulative tactic involves using emojis to limit the recipient’s interpretive options, for instance, a comment like “Anyone who disagrees is a 😊” offers a binary choice: agree and be accepted, or disagree and be ridiculed.

According to Richard Dawkins, a meme is a unit of cultural information that spreads rapidly, much like a gene propagates through a population. Internet memes function similarly, often achieving viral status with astonishing speed comparable to the spread of an epidemic [1].

Memes typically fall into two categories: textual and multimodal. Textual memes are the simplest form, often reduced to a catchy phrase or slogan. Their success depends heavily on the creativity of the author. Multimodal memes, on the other hand, can be further categorized into visual, verbal, and audio-visual (musical or sound-based) types [3].

The inherent irrationality or absurdity of many memes induces cognitive dissonance in the viewer, which paradoxically aids memory retention and increases the likelihood of replication in other formats.

This leads to the conclusion that internet memes are not merely a source of entertainment. They function as subtle yet powerful tools for influencing human consciousness through layered forms of communication. Their effectiveness lies in the interplay of grammatical precision, lexical simplicity, and visual impact. By appealing primarily to users' emotions rather than logic, memes have become one of the most effective tools for mass influence in the digital age.

Thus, multimodal texts have become an integral part of contemporary life. Although they may seem trivial at first glance, they wield significant power in today's information landscape.

Список використаних джерел

1. Докінз Р. Егоїстичний ген / пер. з англ. 1989. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Richard_Dawkins/Ehoistychnyi_hen/ (дата звернення: 12.04.2025).
2. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. URL: <https://archive.org/details/literaturoznachat2/page/n188/mode/1up?view=theater> (дата звернення: 12.04.2025).
3. Соколова К. В. Меми як засіб комунікації в інтернет-середовищі. *Гуманітарний часопис*. 2012. № 1. С. 118–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2012_1_17 (дата звернення: 12.04.2025).
4. Semeniuk T., Gordienko Y. From text to polycode text: semiotic changes in text production. *Research Trends in Modern Linguistics and Literature*. 2024. P. 122–134. URL: <https://rtmll.vnu.edu.ua/index.php/fgh/article/view/24/9> (дата звернення: 12.04.2025).

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ З КОЛОРИСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

***Анна Петренко, студентка
Науковий керівник: Вячеслав Турський,
викладач кафедри німецької мови та
літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет***

Фразеологічні одиниці – це важлива частина будь-якої мови, адже вони поєднують лінгвістичні, культурні та історичні елементи. Досліджуючи фразеологізми з колористичним компонентом, ми можемо глибше зрозуміти символіку кольорів, яка відображається в мовленні, а також прослідкувати зв'язок між мовою та світоглядом народу. Німецька мова особливо багата на фразеологічні одиниці, пов'язані з кольоровими образами, отже, їх вивчення допомагає нам краще зрозуміти мовну картину світу німецького народу.

Мета дослідження – визначити та схарактеризувати структурні та семантичні особливості німецьких фразеологічних одиниць з колористичним компонентом; проаналізувати їх використання в різних контекстах.

Фразеологія – важлива галузь мовознавства, що досліджує значення, структуру та функції сталих мовних виразів, тобто фразеологізмів. Вони мають переносне значення, яке не зводиться до суми значень окремих слів, і функціонують як цілісні мовні одиниці. Їх походження, передусім, пов'язане з народною творчістю – приказками, прислів'ями, казками та піснями.

Однією з основ фразеології як наукової галузі є вивчення стійкості, системності та семантичної структури фразеологічних одиниць, а також їх функцій у тексті. Важливим є розрізнення фразеологізмів і вільних словосполучень, адже перші мають неподільну семантику і не допускають варіативності.

За усталеною структурно-семантичною класифікацією, фразеологізми поділяються на зрощення (наприклад, *ins Gras beißen* – померти), єдності (*die Katze im Sack kaufen* – діяти наосліп) та сполучення (*die Kraft nehmen* – позбавити сил). Подібну класифікацію подає і Гарольд Бургер, який виділяє референтні, структурні та комунікативні фразеологізми залежно від їх функції у мовленні.

Особливу групу становлять фразеологізми з колористичним компонентом, адже вони відображають асоціативне та символічне значення кольорів у мові. Такі вирази класифікують за кольором (білий – *die weiße Fahne hissen*, чорний – *ein schwarzer Tag*, червоний – *jemanden rot machen* тощо), походженням, функціональним призначенням і стилістичним забарвленням.

За походженням фразеологізми з колористичним компонентом можуть відображати природні явища (*blauer Himmel*), соціальні реалії (*rote Armee*) або абстрактні поняття (*rote Wut*). Вони часто мають символічний зміст, як-от: *schwarz sehen* – бути песимістом.

Функціонально такі вирази можуть бути номінативними (*blau machen* – прогулювати), емоційними (*rot sehen* – розлютитися), стилістичними (*im grünen Bereich sein* – усе в порядку), а також виконувати культурну функцію (*eine weiße Weste haben* – бути бездоганим).

За стилістичним забарвленням фразеологізми з колористичним компонентом можна поділити на нейтральні (*das schwarze Brett*), емоційно-експресивні (*es sieht schwarz aus*) та офіційні (*Schwarz auf Weiß*).

Фразеологізми з кольорами, як і будь-які інші фразеологізми, також класифікуються за структурою: однокомпонентні (*Braunbär*), двокомпонентні (*eine schwarze Stunde*) та багатокомпонентні (*aus schwarz weiß machen*). Вони будуються за різними моделями: прикметник + іменник (*blauer Brief*), прикметник + дієслово (*blau machen*), прикметник + прикметник (*rotwangig*), також існують конструкції з прийменниками (*ins Blaue fahren*).

Кожен колір має власне символічне навантаження. Білий – символ чистоти або хворобливості (*er ist ganz weiß im Gesicht*), чорний – нелегальності (*schwarz fahren*), сірий – одноманітності (*das graue Elend*), червоний – емоційності (*rot werden*), синій – шляхетності або сп'яніння (*blau sein*), зелений – молодості чи

злості (*jemanden grün und blau schlagen*), жовтий – заздрості (*gelb und grün werden*), золотий – багатства (*die goldene Mitte*).

У мовленні фразеологізми з кольорами виконують експресивну, ідентифікаційну та стилістичну функції. У розмовній мові вони допомагають передати емоції, у літературі – створити образи, а в засобах масової інформації – посилити емоційний вплив заголовків. У діловому мовленні колористичні фразеологізми передають складні поняття лаконічно: *schwarze Zahlen schreiben* – отримувати прибуток, *rote Linie überschreiten* – переступити межу.

Отже, фразеологізми з колористичним компонентом є важливим засобом виразності, метафоричності та культурної ідентичності німецької мови. У результаті дослідження можна зробити висновок, що ці сталі вислови не лише збагачують мовлення, а й виступають носіями культурної інформації. Вони передають емоційно забарвлений зміст, відображаючи символіку кольорів, пов'язану з національними традиціями, уявленнями та історичним досвідом. Колористичні фразеологізми виконують низку функцій: експресивну, стилістичну та ідентифікаційну. Вони активно використовуються в розмовному стилі, художній літературі, медіа та діловому мовленні. Їх структурна й семантична варіативність свідчить про гнучкість та багатство мовної системи. Вивчення таких фразеологізмів сприяє глибшому розумінню мовної картини світу, збагачує мовну практику і є корисним для міжкультурної комунікації та викладання німецької мови як іноземної.

Список використаних джерел

1. Азарова Л. Є. Дослідження фразеологізмів за частиномовним принципом. *Матеріали конференції «LI Науково-технічна конференція підрозділів Вінницького національного технічного університету (2022)»*. Вінниця, 2022. С. 1048–1050. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/allvntu/index/pages/view/zbirn2022>
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. 3-тє вид. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010. 464 с.
4. Майковська В. О., Прокопєць М. С. Структурно-семантичні особливості німецьких фразеологізмів хроматонімів. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72), № 4. С.136–140. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/part_1/26.pdf
5. Griesbach H., Schulz D. 1000 deutsche Redensarten: mit Erklärungen und Anwendungsbeispielen. 8. Aufl. Berlin: Langenscheidt, 1993. 248 S. URL: <https://archive.org/details/1000deutscherede00grie/mode/2up?view=theater>
6. Milczarek M. Klassifikationsmöglichkeiten der phraseologischen Wortverbindungen aus kontrastiver Sicht Deutsch-Polnisch. *Literature and Culture of Polissya*. 2019. Vol. 95. № 12f. P. 193–210. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1157/1/23.pdf>

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЦИФРОВИХ ДИТЯЧИХ КНИЖОК-МАЛЮНКІВ ПЛАТФОРМИ BOOKABOOKA

*Софія Пшенична, магістрантка
Науковий керівник: Марина Варданян,
д. філол. н., проф., професор кафедри перекладу
та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

Дитяча література завжди була невід'ємною частиною становлення будь-якої особистості. Саме так у багатьох із нас формувалося розуміння про добро та зло, а також відбувалося ознайомлення зі світом крізь призму своєї та інших культур. У часи глобалізації доступними для дітей стали різноманітні цифрові платформи, однією з таких і є платформа BookaBooka, яка пропонує читачам книжки у цифровому форматі із залученням аудіо- та візуального супроводу. Не менш важливим є й те, що на платформі потенційні читачі мають змогу не лише ознайомитися із перекладом певного твору, а й обрати функцію білінгвального читання, де доступними на екрані стають як оригінал, так і переклад. Враховуючи перераховані характеристики таких книжок, їх можна вважати багатомодальними [2, с. 23]. З огляду на те, що у сучасному світі цифрова дитяча література користується попитом, а робіт присвячених специфіці перекладу таких книг для дітей не так багато у вітчизняній науці, метою цієї роботи є аналіз особливостей перекладу саме цифрових книжок-малюнків.

По-перше, варто виокремити визначення книжки-малюнка або англійською «picturebook». У цій роботі для розуміння поняття «книжка-малюнок» послуговуємося визначенням шведської літературної критикині М. Ніколаєвої: «Унікальність книжки-малюнку як виду мистецтва полягає в поєднанні двох рівнів комунікації – візуальної та вербальної. Використовуючи семіотичну термінологію, можна сказати, що книжки-малюнки передають інформацію за допомогою двох окремих наборів знаків – іконічних і конвенціональних» [6, с. 1]. Таким чином, перекладач має розуміти, що у такому типі дитячих книжок є «два наратора, два голоси», як зазначає М. Варданян [1, с. 19].

Дослідниця О. Журавльова характеризує візуальну літературу як «поєднання зображення і тексту для створення складнішого елементу – надтексту» [3, с. 159]. Зокрема книги-малюнки платформи BookaBooka характеризуються ще й наявністю аудіального компонента, тобто читачі, окрім вербального та візуального супроводу, можуть ще й прослухати написане, зокрема, не лише мовою перекладу, а й іншими мовами, переклад яких доступний на платформі. Таким чином, варто зазначити першу особливість перекладу таких книжок – це відтворення тексту з урахуванням вимог до подальшого сприйняття дитиною тексту на слух. Відповідно текст не має містити довгі розлогі речення, які реципієнтові буде складно сприйняти. За словами Р. Зорівчак, саме з огляду на те, що досить часто дитяча література сприймається читачами на слух, наприклад, при читанні батьками або завдяки можливості

аудіосупровіду таких цифрових книжок, перекладачеві слід уважно ставитися й до збереження ритміки та інтонації тексту вихідної мови [4, с. 6].

Важливо зазначити, що книги платформи BookaBooka розраховані на аудиторію дітей від одного до дванадцяти років. На платформі доступна функція вибору книжки відповідно до віку дитини. Якщо ви обираєте книжки для дітей дошкільного віку, то текст містить прості речення. Якщо для більш старшого – речення ставатимуть більш розлогими. Перекладач має враховувати ці особливості та зберігати не лише зміст перекладеного, але й структуру речення.

Не менш важливим аспектом при перекладі дитячої літератури, зокрема і цифрової, є вибір стратегії перекладу – одомашнення або очуження. До прикладу, аналіз перекладів книг платформи BookaBooka продемонстрував, що найчастіше перекладачі вдавалися до залучення стратегії доместикації, особливо при відтворення ономапоєїчних слів, вигуків або онімів. На нашу думку, вибір саме такої стратегії пояснюється тим, що книжки-малюнки розраховані на аудиторію читачів молодшого віку, яким може бути складно сприймати запозичені слова. Перекладач тексту, розрахованого на дитячу аудиторію, має «відчувати», коли варто адаптувати текст до цільової мови, відтворити незрозумілі для читача елементи, або ж коли найкращим варіантом є залишити текст більш близьким до оригінального варіанту, аби читач мав можливість розширити свої знання про інші культури. Це все залежить безпосередньо і від віку потенційного читача, і від того, наскільки текст буде насиченим новими елементами. Тому стратегії перекладу одомашнення та очуження варто розглядати як континуум [5, с. 80] і, таким чином, робити висновок про найкращий варіант перекладу у певному випадку.

Наступним аспектом перекладу цифрових книг є залучення візуальних елементів у тексті, наприклад, «живих ілюстрацій», анімацій тощо. Перекладач має враховувати, що вербальний елемент має співвідноситися із тим, що візуально зображено на малюнку. Використання стратегії одомашнення може вплинути на цей зв'язок тексту та малюнку, наприклад, при адаптації культурно маркованих слів на позначення певних предметів. Перекладачі мають звертати увагу на культурні відмінності і розуміти, коли варто надавати додаткову інформацію, а коли залишити її для візуального сприйняття читачем [7, с. 139].

Отже, такі платформи цифрової літератури, як-от BookaBooka, дозволяють дітям в інтерактивній формі вивчати інші мови, та безпосередньо свою рідну, у свою чергу такий стрімкий розвиток цифровізації літератури для дітей вимагає і нового підходу до розгляду специфіки її перекладу. Таким чином, можна виокремити декілька аспектів перекладу книжок-малюнків. По-перше, під час перекладу важливо враховувати гармонію між вербальними, аудіальними та візуальними елементами тексту. По-друге, перекладач має визначитися із вибором стратегій перекладу, одомашнення або очуження, зважаючи на вікові особливості читачів такої літератури, а також, що не менш важливо, на співвідношення вербального та візуального у перекладі при залученні однієї із цих стратегій. Перекладач має враховувати всі особливості такої перекладної літератури і намагатися зробити текст якомога зрозумілішим для реципієнтів.

Список використаних джерел

1. Варданян М. Літературна географія ілюстрованих дитячих книг (на матеріалі українських творів та перекладів ХХ–ХХІ століття). *Географія і текст: літературний вимір*: колективна монографія / за ред. Т. Черкашиної. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 17–40.
2. Варданян М. Цифровізація дитячих книг в аспекті мультилінгвізму та перекладу. *Художні феномени в історії та сучасності (глобальне та самобутнє: композиція чи опозиція?)*: тези доп. ІХ Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.). Харків, 2023. С. 23–25.
3. Журавльова О. Візуальна література як об'єкт перекладознавчого дослідження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2022. Вип. 55. С. 159–161.
4. Зорівчак Р. Перекладна література для дітей як чинник формування особистості. *Іноземна філологія*. 2007. Вип. 119 (2). С. 3–9.
5. Chouit A. A Critical Evaluation of Venuti's Domestication and Foreignization Theory of Translation. *Revue Traduction et Langues*. 2019. Vol. 18 (1). P. 72–82.
6. Nikolajeva M., Carole S. *How Picturebooks Work*. London, New York: Routledge, 2006. 293 p.
7. Oittinen R. Where the Wild Things Are: Translating Picture Books. *Meta*. Vol. 48 (1–2). 2003. P. 128–141.

ІДЕОЛОГІЯ В ПЕРЕКЛАДІ: ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБРАЗУ КІПЛІНГА У ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

*Дар'я Ройко, магістрантка
Науковий керівник: Марина Варданян,
д. філол. н., проф., професор кафедри перекладу
та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

У сучасному перекладознавстві дедалі більше уваги приділяється не лише мовним аспектам трансляції тексту, а й культурним, ідеологічним та дидактичним чинникам, що впливають на інтерпретацію першоджерела. Особливо це стосується перекладу дитячої літератури, яка з огляду на свою аудиторію нерідко піддається адаптації, цензурі або ідеологічному моделюванню. Постать Редьярда Кіплінга є показовою в цьому контексті: його твори сповнені як пригосницького духу, так і глибоко вкорінених колоніальних ідеологем, що потребують особливої уваги в процесі перекладу на інші мови та культури. У цьому контексті варто згадати дослідження М. Варданян про переклади французького роману «Le Capitaine Casse-Cou» Л. Буссенара, що демонструють, як переклад дитячої літератури може стати інструментом ідеологічного впливу, а вибір стратегії перекладу безпосередньо залежить від культурного та політичного контексту [1]. Подібні тенденції простежуються і в

перекладацькій історії творів Р. Кіплінга, зокрема роману «Кім», пригодницький жанр якого містить ідеологічні розповіді. Тож актуальність теми зумовлена потребою критичного переосмислення перекладацьких практик, які формують у дитячого читача уявлення про колоніальні, імперські чи національно-визвольні наративи.

У світлі нових історико-культурних викликів аналіз ідеологічних трансформацій у перекладах класичних текстів набуває особливого значення як для академічної спільноти, так і для освітнього простору загалом. Зростаючу увагу до творчості Р. Кіплінга як до джерела колоніальних смислів і культурної політики засвідчують численні сучасні дослідження, зокрема у виданнях «The Cambridge Companion to Rudyard Kipling» [2], статтях та аналітичних оглядах С. П. Моранті «Drawing the Color Line: Kipling and the Culture of Colonial Rule» [3], аналітичному огляді «The Anthem Guide to Short Fiction» [4], а також у праці «Corporate Character: Unmaking a Company Man in Rudyard Kipling's *Kim*» [5]. Ці праці актуалізують значення текстів Р. Кіплінга як ідеологічно навантажених наративів. Метою цієї роботи є виявити особливості відображення дидактичних та ідеологічних стратегій у перекладах і ре-перекладах роману «Кім» Редьярда Кіплінга українською та іншими мовами (у межах радянського та сучасного контексту), а також простежити вплив історико-культурних чинників на ці перекладацькі підходи.

Англо-українські переклади творів Р. Кіплінга, зокрема його дитячої та юнацької прози, здійснювалися у різні історичні періоди – від радянського часу до сьогодення. Вони не лише передавали зміст оригіналу, а й відображали педагогічні та політичні установки своєї епохи. Аналіз таких перекладів дозволяє простежити трансформацію ідеологічних акцентів і дидактичних стратегій у контексті змін культурної парадигми.

Редьярд Кіплінг (1865–1936) – британський письменник і поет, чия творчість глибоко пов'язана з досвідом Британської імперії. Народжений в Індії, він рано зіткнувся з реаліями колоніального світу, що згодом знайшло відображення у його творах, зокрема «Книга джунглів» (1894), «Кім» (1901) та «Просто казки» (1902), де поєднано пригодницьку оповідь із колоніальними мотивами [4, с. 179].

Літературна спадщина Р. Кіплінга залишається водночас визнаною й суперечливою. У 1907 році він отримав Нобелівську премію з літератури, завдяки чому здобув популярність як талановитий оповідач. Проте його імперіалістичні погляди, особливо в поезії та публіцистиці, викликають критику і нині. Сучасні дослідники, зокрема Едвард Саїд і Салман Рушді, наголошують на поєднанні літературної майстерності та проблематичної ідеології у його текстах. Подорожні нотатки, як-от «Letters of Marque», розкривають теми імперського занепаду й відчуження, демонструючи колоніальний світогляд. Р. Кіплінга часто порівнюють із Дж. Конрадом і Дж. Орвеллом, проте на відміну від них, він схильний утверджувати імперський порядок, а не критикувати його. Попри це, його проза й далі викликає інтерес і потребує критичного прочитання [3].

Роман «Кім» (1901) вважається одним із найвизначніших творів Р. Кіплінга. Дія відбувається в Британській Індії кінця XIX століття і розповідає про Кіма О'Хару – ірландського сироту, який стає шпигуном на службі британської розвідки. Твір поєднує риси бльдунг роману та пригодницького жанру колоніальної доби. Його трактують і як взірць імперіалістичної літератури, і як складне, багатошарове дослідження індійської культури. Едвард Саїд включив «Кім» до канону колоніальної прози поруч із «Серце півдня» Дж. Конрада. Попри відсутність чіткої фабули, роман вирізняється багатством деталей, барвистими описами та глибоким осмисленням тем ідентичності, влади й долі [5, с. 141].

Роман «Кім» широко вважається класичним зразком імперіалістичної літератури, що підтримує ідеї британського колоніального панування в Індії. Головний герой – білий хлопець Кім О'Хара – постає як виняткова постать, що легко інтегрується в індійське середовище, зберігаючи при цьому дистанцію та расову перевагу. Його здатність опановувати місцеву культуру слугує інструментом для служби імперії. Як зазначає Сатя П. Моганті, Р. Кіплінг перетворює колоніальний простір на арену гри та навчання, де біла дитина вчиться правити, не демонструючи відкритої зверхності. Роман романтизує імперську «Велику гру», водночас утверджуючи ієрархії та моральну правоту британської влади. Колоніалізм тут постає не як гноблення, а як захоплива пригода й школа лояльності [2, с. 1–4].

Аналіз творчості Р. Кіплінга дозволяє глибше зрозуміти як художню силу його текстів, так і ідеологічні засади колоніального дискурсу. Роман «Кім» є типовим прикладом імперіалістичного наративу, водночас зануреним у культурний контекст Індії та Британської імперії. Дослідження перекладів цього твору дає змогу простежити, як інтерпретація змінювалась під впливом історичних обставин і культурних трансформацій.

Список використаних джерел

1. Варданян М. В. “Ukraine is not Russia”: Nation-building vs Colonization in Translations for Young Adults. *Ideology and Politics Journal*. 2023, pp. 43–54.
2. Booth, Howard J. *The Cambridge Companion to Rudyard Kipling*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
3. Mohanty S. P. Drawing the Color Line: Kipling and the Culture of Colonial Rule. *The Bounds of Race: Perspectives on Hegemony and Resistance*. 1991, pp. 311–343.
4. Rudyard Kipling. *The Anthem Guide to Short Fiction*, pp. 179–198. URL: <https://doi.org/10.2307/j.ctt1gxp787.18> (date of access: 09.04.2025).
5. Unmaking a Company Man in Rudyard Kipling's Kim. *Corporate Character*. Toronto, 2014, pp. 141–170. URL: <https://doi.org/10.3138/9781442617018-008> (date of access: 09.04.2025).

ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ СТАТЕЙ: ПРИХОВАНИЙ ТА ВІДКРИТИЙ ПЕРЕКЛАД

*Віта Рукоманова, магістрантка
Науковий керівник: Наталя Кудрявцева,
д. філол. н., проф., професор кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

Специфіка науково-популярних текстів полягає у тісній комунікації між автором та читачем. Використовуючи лінгвістичні та стилістичні прийоми та засоби, автори адаптують складну наукову інформацію для аудиторії читачів-нефахівців та взаємодіють із реципієнтом, залучаючи його до пізнавального процесу. Це, з одного боку, робить науково-популярні тексти досить гнучкими, а з іншого – створює виклики для перекладача, який має не лише передати зміст тексту, а й відтворити його прагматичний потенціал. Один із підходів, який можна застосувати у цьому випадку – прагматичний підхід до перекладу. Розглянемо його використання на практиці та зазначимо особливості й користь його застосування у перекладі науково-популярних текстів.

Мета статті – ознайомити з науково-популярним підстилем та його особливостями; надати визначення прагматичного підходу, відкритому та прихованому типам перекладу; з'ясувати на прикладі перекладу англomовної науково-популярної статті, як саме застосовуються відкритий та прихований типи перекладу.

Науково-популярний підстиль – це різновид наукового стилю, який орієнтований на представлення наукового матеріалу широкому колу людей, які не мають поглиблених знань з науки й не є фахівцями в її галузях [2, с. 264]. На відміну від суто наукових текстів, які спрямовані на те, щоб повідомити іншим ученим про результати досліджень, доведення теорій або іншу наукову інформацію, тексти науково-популярного підстилю прагнуть представити ці спостереження, дані та висновки, зроблені вченими, у доступній та зрозумілій формі.

Головна мета науково-популярного підстилю – донести читачу-нефахівцю науковий матеріал, розважити, зацікавити та спонукати його до зацікавлення наукою [4, с. 68]. Науково-популярні тексти поєднують характерне для наукового стилю використання термінології, аббревіатур, схем, таблиць з лінгвістичними особливостями, притаманними художнім або ж публіцистичним текстам [4, с. 68]. Поєднання цих характеристик надає особливої унікальності текстам науково-популярного підстилю та відкриває можливості до використання таких стилістичних і лінгвістичних прийомів і засобів, як діалог, гра слів, метафора, фразеологізми, гумор, експресивно-забарвлена лексика тощо.

Термін «прагматика» вперше був запропонований у 1930-х роках ХХ століття психологом та філософом Ч. Моррісом як розділ семіотики, що займається дослідженням відносин між знаками (словами) та їхніми інтерпретаторами або користувачами [1, с. 76]. Прагматика розглядає значення

слів у конкретному контексті та те, як цей контекст впливає на сприйняття й інтерпретацію цих слів адресатом. Вона є обов'язковою властивістю тексту, що відображає ставлення адресанта до об'єкта комунікації, до самого комунікативного акту і через нього до адресата [5, с. 114].

З огляду на цю інформацію, можемо сформулювати таке визначення прагматичного підходу: прагматичний підхід до перекладу – це підхід, який розглядає процес перекладу не лише в межах передачі семантичної еквівалентності вихідного тексту, а й відтворення його комунікативної функції та прагматичної цінності. У його основі лежить взаємодія слів у межах певної комунікативної ситуації та те, який ефект вони викликають.

Згідно з Дж. Хаус [6], у межах прагматичного підходу розрізняють відкритий та прихований типи перекладу. Відкритий переклад характеризується тим, що перекладач намагається зберігати культурно-специфічну лексику та особливості тексту оригіналу, навіть якщо вони не зовсім зрозумілі реципієнту, надаючи свою допомогу у вигляді приміток лише тоді, коли доступ до культурно-джерела є неможливим через мовні або/та культурні відмінності мови перекладу [6, с. 82].

У прихованому перекладі, навпаки, перекладач адаптує текст оригіналу до культурних особливостей і мовних норм цільової аудиторії, замінюючи незнайомі синтаксичні структури речень, лексику та інші культурні відмінності оригіналу на прийнятні в культурі мови перекладу, таким чином спрощуючи текст і роблячи його більш зрозумілим та доступним для реципієнта [6, с. 82].

Проаналізуємо застосування прагматичного підходу до перекладу на прикладі англomовної науково-популярної статті «Just Press Print» із журналу *National Geographic* [8]. *National Geographic* – це англomовний науково-популярний журнал, який вперше був опублікований у 1888 році Національним географічним товариством [7, с. 193]. За даними річного звіту журналу за 2023 рік, кількість його читачів сягає понад 84 мільйонів, а переклад та видавництво здійснюються 24 мовами [3, с. 11]. Журнал висвітлює теми, пов'язані з наукою, природою і технологіями, і особливо відомий своєю високоякісною фотожурналістикою [7, с. 193]. Статтю «Just Press Print», яку ми розглянемо як приклад, присвячено особливостям та методам роботи 3D-принтера, технологія якого з розвитком науки дедалі більше набирає популярності. Цю статтю розраховано на звичайного читача-американця, який не має досвіду роботи з цим пристроєм, проте цікавиться інноваціями та сучасними технологіями.

Науково-популярні статті характеризуються великою кількістю культурно-специфічної лексики, виразів і фразеологізмів, що використовуються як засіб інформування, впливу та комунікації з аудиторією. Тому, щоб передати комунікативну функцію тексту, перекладачеві потрібно вирішити, яка стратегія буде найефективнішою: прихований чи відкритий переклад. Вибір типу перекладу залежить як від суб'єктивної мети перекладача, так і від того, який із цих типів краще передає комунікативну функцію тексту-оригіналу та сприяє його повному розумінню читачем.

Виконуючи переклад науково-популярної статті, потрібно враховувати знання, інтереси та погляди цільової аудиторії перекладу, адже авторська

інтенція оригіналу, розрахована на одну аудиторію, може не спрацювати та не викликати такого самого ефекту в іншій аудиторії через різні соціальні, культурні та інші чинники. Ознайомившись з інформацією, зазначеною М. Олохан, щодо перекладу назв у науково-популярних статтях [7], можемо стверджувати, що відкритому перекладу підлягають назви міжнародних організацій, інститутів, компаній, а також інші загальновідомі назви (географічні об'єкти, назви творів мистецтва, історичних подій тощо), тоді як прихованому перекладу – маловідомі для певної цільової аудиторії назви та культурні слова-реалії, які можуть бути незрозумілими або неактуальними для читача.

У тексті згаданої статті [8] прикладами відкритого перекладу є *NASA* – *HACA*, *International Space Station* – Міжнародна космічна станція, *Airbus* – *Airbus*, *Amsterdam's Buiksloter Canal* – канал Бейкслотер в Амстердамі, *the Dutch architectural firm DUS* – нідерландська архітектурна фірма *DUS*, *Harvard University* – Гарвардський університет, *California firm Solid Concepts* – каліфорнійська фірма *Solid Concepts*, *\$60 – 60 dollars*, *the Liberator*, *a single-shot 38-caliber pistol* – *Liberator* – однозарядний пістолет 38-го калібру, *Browning Model 1911. 45-caliber pistols* – пістолети *Browning Model 1911* 45-го калібру.

Разом із цим, у тексті також наявні приклади прихованого перекладу: *Star Trek* – «Стар Трек», *a 20-foot-tall printer* – принтер висотою 20 футів, *iTunes* – *iTunes*, *James Bond film Skyfall* – Джеймс Бонд «„Скайфолл“», *Aston Martin DB5* – модель автомобіля *Aston Martin DB5*, *a professor at Cornell University* – професор Корнельського університету штату Нью-Йорк, *the Victoria and Albert Museum* – музей декоративно-ужиткового мистецтва Вікторії та Альберта у Лондоні.

Назви фільмів «Стар Трек» та «Джеймс Бонд „Скайфолл“» замість еквівалентного перекладу слід адаптувати, використовуючи їхні офіційні українські назви – «Зоряний Шлях» та «007: Координати „Скайфолл“». У перекладі «принтер висотою 20 футів» слід застосувати українську метричну систему замість американської та перетворити «20 футів» на метри: «принтер висотою 6 метрів». Назву додатка «*iTunes*» потрібно адаптувати, змінивши її на аналогічний, більш зрозумілий українському користувачу сервіс – «*Google Play*». «Модель автомобіля *Aston Martin DB5*», виходячи з контексту статті, можна перекласти просто як «знаменитий автомобіль Джеймса Бонда». Замість повного перекладу «професор Корнельського університету штату Нью-Йорк» та «музей декоративно-ужиткового мистецтва Вікторії та Альберта у Лондоні» слід перекласти просто «професор одного з найвідоміших американських університетів» та «художній музей».

Отже, у перекладі науково-популярних статей за прагматичним підходом використовують як відкритий, так і прихований типи перекладу. Обидва типи перекладу можуть застосовуватися перекладачем одночасно в одному й тому самому тексті: загальновідомі та міжнародні назви перекладаються відкрито, а маловідомі назви та певні культурні реалії – приховано.

Список використаних джерел

1. Загнітко А. П. Теорії сучасних лінгвістичних вчень: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 528 с.

2. Щербина С. М. Науковий стиль у системі стильової диференціації сучасних літературних мов. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов.* 2017. Вип. 16. С. 261–268.
3. 2023 Annual Report – National Geographic Society. 92 p. URL: https://www.nationalgeographic.org/wp-content/uploads/2024/10/Annual-Report_2023.pdf (дата звернення: 26.02.2025).
4. Byrne J. *Scientific and Technical Translation Explained: A Nuts and Bolts Guide for Beginners (1st ed.)*. Routledge, 2012. 212 p.
5. Dmytruk L. A, Udovichenko H.V. Basic concepts of the pragmatics of the text. *SWorldJournal*. 2022. Issue 13. Part. 3. P. 110–116.
6. House J. Linguistic relativity and translation. *Explorations in linguistic relativity*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2000. P. 69–88.
7. Olohan M. *Scientific and technical translation*. London and New York: Routledge. 2016. 263 p.
8. Smith R. Just Press Print. URL: <https://www.nationalgeographic.com/magazine/article/3d-printer> (дата звернення: 10.02.2025).

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Юлія Сазонова, магістрантка
Науковий керівник: Тетяна Гарлицька,
к. філол. н., доц. кафедри англійської мови
з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет

У сучасному суспільстві, яке динамічно розвивається, знання іноземних мов постає як необхідність у професійній діяльності. Завдяки глобалізації міжнародних контактів, інтегруванню України у світову спільноту зростає важливість навчання іноземної мови як засобу міжкультурного та міжособистісного спілкування.

Іноземна мова, зокрема англійська, в освіті України виконує важливу функцію соціалізації, адаптації та інтеграції особистості у глобальний простір. Вона є ефективним засобом розвитку соціокультурної компетентності, оскільки сприяє розумінню культурних особливостей інших народів.

Зміна мети сучасної мовної освіти призвела до виникнення культурно спрямованої парадигми, яка, за словами Ж. Горіної, пропонує свій підхід до розуміння меж предметної царини освітнього простору – співвідношення культури й соціуму – як складного й суперечливого цілого, випрацьовуючи свій змістовно-концептуальний апарат, методи та процедури дослідження полікультурної мовної особистості [3, с. 136].

Відповідно, нагальною є потреба в оновленні змісту та підходів до підготовки здобувачів освіти в Україні. Тому мета нашої роботи полягає у з'ясуванні важливих аспектів формування соціокультурної компетентності на заняттях з англійської мови.

Л. Артеменко слушно зауважує, що модернізація механізму підготовки здобувачів полягає у підвищенні якості освіти, формуванні готовності випускників до успішної діяльності й життя в суспільстві [1, с. 82]. Розв'язання цих завдань реалізується через упровадження компетентнісно зорієнтованої моделі навчання, мета якої – акцентувати на збільшенні особистісного досвіду здобувачів через формування компетентностей.

Компетентнісний підхід розглядає знання та навички не як мету, а як засіб формування особистості, здатної до комунікації у різних культурних контекстах. Основною метою навчання англійської мови є формування комунікативно компетентної особистості, здатної взаємодіяти із представниками різних культур, що передбачає врахування різних лінгвістичних і соціальних чинників. Тому необхідно ознайомити здобувачів освіти з культурно-побутовими особливостями, манерою спілкування, нормами комунікативної поведінки та етикету носіїв англійської мови, ураховуючи такі чинники, як віддаленість/близькість, спільне/відмінне у власній та англійській соціальних сферах. Такий підхід допоможе сформувати соціокультурну компетентність тих, хто вивчає англійську мову.

Питанню соціокультурної компетентності присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних дослідників, як П. Бех, Л. Рабійчук, Л. Покорна, М. Беннет, Д. Хаймс, Дж. Хофстеде та ін.

Соціокультурна компетентність – це знання, навички й вміння інтерпретувати та використовувати мовні й мовленнєві одиниці, тексти та ситуації з урахуванням лінгвокраїнознавчих реалій і соціолінгвістичних родових, вікових, професійних, національних та територіальних особливостей тих, хто спілкується [2]. Вона також уключає навички та вміння критично орієнтуватися в основних відмінностях, особливостях, перевагах та досягненнях культур країн, мова яких вивчається, та культури України, висловлювати свою обґрунтовану думку щодо нової культури та порівнюваних культур загалом, розуміти реалії культури, що вивчається, толерантно, з повагою ставитися до інших народів.

У сучасних умовах глобалізації та інформаційного суспільства соціокультурна компетентність набуває особливого значення для конкурентоспроможності особистості на ринку праці, а також вона є важливою умовою для розвитку громадянина, майбутнього фахівця та досягнення життєвого успіху.

Отже, сьогодні соціокультурна компетентність має ключове значення для ефективної взаємодії в багатокультурному середовищі, вона допомагає індивіду взаємодіяти в суспільстві, працювати в команді, вирішувати конфлікти, брати відповідальність за свої дії.

Список використаних джерел

1. Артеменко Л. І. Формування математичної компетентності учнів 9 класу в процесі навчання синтаксису української мови: дис. ... д-ра філософії: 011 Освітні, педагогічні науки / Криворізький державний педагогічний ун-т. Кривий Ріг, 2024. 318 с.
2. Бех П. З позицій комунікативної орієнтації. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2002. № 1-2. С. 34–40.
3. Горіна Ж. Д. Полілінгвальна і полікультурна парадигма сучасної мовної освітньої системи. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 7. С. 135–142.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

***Анастасія Снісаренко, студентка
Науковий керівник: Оксана Коваленко,
к. пед. н., ст. викладач кафедри німецької мови та
літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет***

Формування лексичної компетентності є одним із основних елементів у вивченні іноземної мови, адже лексика є базою для ефективного мовленнєвого спілкування. В умовах сучасної освіти виникає потреба у застосуванні новітніх методів навчання, здатних збільшити мотивацію та інтерес учнів до навчального процесу. Інтерактивні технології виступають важливим інструментом для залучення учнів та стимулювання їх активності. Ці методи відповідають потребам сучасних учнів, які виростили в епоху інформаційних технологій і звикли до швидкого доступу до інформації через цифрові пристрої. Інтерактивні технології можуть стати ефективним засобом для організації навчального процесу та підвищення зацікавленості учнів у вивченні німецької мови.

У нашому дослідженні ми спиралися на наукові праці таких дослідників, як: В. Бондар, І. Бондарчук, Т. Задорожна, Л. Кононенко, О. Сердюк, І. Сущенко, Н. Тализіна, О. Харламова, Н. Шевченко, Л. Шиян, які розглядали проблему впровадження технологій та інтерактивних технологій у педагогічний процес, зокрема у викладання іноземних мов, і зробили значний вклад у розвиток цієї галузі.

Сучасна освіта, орієнтована на особистість, спрямована на створення умов для її самовираження і саморозвитку, а прагнення навчальних закладів постійно оптимізувати навчальний процес з урахуванням особливостей суспільства зумовлює потребу у впровадженні інноваційних технологій навчання. Як відомо, технологія навчання – цілісна система, основним структурним елементом якої є навчальна ситуація, що характеризується такими компонентами як мета, зміст,

методи і засоби навчання, діяльність суб'єктів навчання, форма організації навчального процесу, технічне забезпечення [7].

Інтерактивний (англ. „interact”, де „inter” – взаємний, „act” – діяти) означає здатний до взаємодії, діалогу. Тож інтеракція – безпосередня міжособистісна взаємодія («обмін символами»), найважливішою особливістю котрої визнається здатність людини «приймати на себе роль іншої» [1, с. 33].

Інтерактивні технології в освіті складаються з різноманітних методів та прийомів, які створюють умови для ефективної взаємодії учнів між собою та з учителем. Вони дозволяють не лише донести до учнів матеріал, а й активізувати їхню пізнавальну діяльність, стимулювати їхній інтерес до навчання, формувати навички самостійного пошуку інформації та критичного мислення. Л. Шиян визначає інтерактивні технології як сукупність засобів, що включають різноманітні методи, що активно залучають учнів до навчального процесу, і водночас формують навички спільної роботи та взаємодії [5, с. 23–24].

Залежно від мети, методу та організації діяльності О. Сердюк виділяє такі методи інтерактивного навчання: а) групова робота: учні працюють у малих групах, що дає можливість обговорювати питання, ділитися думками та приймати спільні рішення. Цей метод сприяє розвитку комунікативних навичок та колективної відповідальності [3, с. 7]; б) рольові ігри: використовуються для відтворення реальних життєвих ситуацій, що дозволяє учням випробувати свої навички в умовах, наближених до реальності; в) проєктне навчання: передбачає розв'язання складних задач, де учні самостійно знаходять рішення, працюючи в групах. Це розвиває вміння організувати роботу, вирішувати проблеми та працювати з інформацією [6, с. 17–20].

Таке навчання передбачає застосування різних типів інформації: текстові повідомлення з сайтів, аудіо- та відеоматеріали, презентації (як комп'ютерні, так і з використанням мультимедійної дошки), фото, малюнки, графіки, діаграми, таблиці, схеми, конструкції. Такий інноваційний метод навчання допоможе зацікавити учнів, систематизувати їхні знання з теми. Головною перевагою мультимедійних технологій є унаочнення навчального матеріалу та розвиток практичних навичок.

У ході інтерактивного навчання здобувачі освіти вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, оцінювати альтернативні думки, приймати обмірковані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на заняттях організовують індивідуальну, парну та групову роботу, застосовують дослідницькі проєкти, рольові ігри.

Креативне навчання іноземної мови базується на обов'язковому здійсненні здобувачами освіти творчої діяльності. Важливим завданням є полегшення і стимулювання творчого процесу, забезпечення оцінювання його продуктів. Учні звикли до таких видів робіт як реферат, повідомлення, реклама, запрошення, творчі переклади, презентації. Створення власних відеороликів підвищує самооцінку учнів, сприяє розвитку самоосвіти, створює ситуації, наближені до реального спілкування, стимулює учнів творчо мислити та відходити від стандарту.

Інтерактивні методи мають значний вплив на розвиток лексичної компетентності, оскільки вони активізують процес навчання та допомагають учням краще засвоювати і використовувати нову лексику.

Основні переваги інтерактивних технологій навчання:

- Інтерактивні технології дозволяють забезпечити глибину вивчення змісту. Учні засвоюють усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка).

- Вчитель отримує можливість диференційованого підходу учнів зі спеціальними потребами – особистісними та інтелектуальними.

- Змінюється роль учнів: вони приймають важливі рішення щодо процесу навчання, розвивають комунікативні вміння і навички, організаційні здібності.

- Основним джерелом мотивації навчання стає інтерес самого учня (відбувається перехід від зовнішньої мотивації (оцінка) до внутрішньої (потреба знань)).

- Значно підвищується роль особистості педагога: він менше часу витрачає на вирішення проблем з дисципліною, педагог сильніше розкривається перед учнями як лідер, організатор.

- Учні, які отримують власний досвід вчителювання, з нової точки зору дивляться на навчально-виховний процес, на роль вчителя і учня у ньому.

- Контекстуальне засвоєння. Інтерактивні методи, такі як рольові ігри або віртуальні симуляції, допомагають учням засвоювати лексику в реальному або змодельованому контексті. Це дає змогу зрозуміти, як використовувати нові слова у відповідних мовленнєвих ситуаціях.

- Постійна практика через технології. Використання мовних додатків на зразок Duolingo або Babbel дає змогу учням постійно практикувати лексику за допомогою інтерактивних вправ, таких як флеш-карти, тести, переклади та вивчення нових слів у контексті [4].

Досвід упровадження цифрових технологій у навчальний процес не можна вважати вивченим достатньо повно. Викладачі-методисти постійно шукають цифрові інструменти, які допоможуть сформувати набір навичок та вмінь не лише споживати інформацію, але й створювати її. Таким чином, з'явилася класифікація цифрових технологій, яка може зробити процес навчання продуктивним, мобільним та автономним. До них належать цифрові інструменти для публікацій та спільного доступу (YouTube), подкасти, електронні книги, відеолекції, документи Google, соціальні закладки (Social Bookmarking), Mind Maps, Wikis, Blogs тощо. Особливе місце займають соціальні мережі (Facebook, Instagram, Twitter, Clubhouse, LinkedIn, Ning, Academia.edu тощо), а також інструменти міжособистісного спілкування: електронна пошта, ZOOM, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype, Discord. Для ефективного вивчення іноземних мов активно використовують мобільні додатки, тобто програмне забезпечення для роботи на смартфонах, планшетах та інших мобільних пристроях [2].

У результаті аналізу навчально-методичної літератури та наукових досліджень ми виявили, що формування лексичної компетентності учнів ефективно здійснюється за умов використання комунікативних методів, зокрема через інтерактивні вправи, рольові ігри, аудіо- та відеоматеріали. Це дозволяє

створити ситуації, максимально наближені до реальних умов спілкування, що сприяє кращому засвоєнню та закріпленню лексичних одиниць. Ефективними є також вправи на засвоєння синонімів та антонімів, які допомагають учням розвивати гнучкість у використанні слів.

Список використаних джерел

1. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник / авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ: АПН, 2002. 94 с.
2. Коваленко О. Дигіталізація навчального процесу як умова ефективного формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 236–240.
3. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2002. № 5–6. С. 7–11.
4. Новік Л. П. Використання інноваційних технологій на уроках німецької мови в школах нового типу. *Німецька мова в школі*. 2009. № 5. С. 7–11.
5. Пометун І. О., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
6. Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно-модульній системі: навч.-метод. посібник / за ред. С. М. Гончарова. Рівне: НУВГП, 2007. 184 с.
7. Шевченко Н. П. Адаптація освітнього процесу до вимог сучасного суспільства. Київ: Педагогічна думка. 2020. 234 с.

MANIPULATIVE TECHNIQUES IN ENGLISH-LANGUAGE GASTRONOMIC ADVERTISING: A LINGUISTIC AND PRAGMATIC ANALYSIS

***Олександра Шпилякова, магістрантка
Науковий керівник: Ірина Дирда,
к. пед. н., доц. кафедри англійської філології
Криворізький державний педагогічний університет***

Today, advertising is presented in many forms, making it useful in various fields – from business to social initiatives. Advertising banners are defined as a way to convey information about goods and services to potential customers in an appealing manner.

Research into this topic is relevant today due to the specifics of English-language advertising, which is among the most influential and widespread in the world. A linguo-pragmatic approach makes it possible to analyze how verbal and non-verbal elements in advertising texts influence consumers and shape their perception for future decision-making.

Today, advertising is understood as a paid form of non-personal communication that serves a commercial purpose and always has a clearly defined sponsor. It can be consumer (targeting the general buyer), trade (for professionals and dealers), or social

(in the field of public relations). According to Teun van Dijk, modern English-language gastronomic advertising is goal-oriented communication with a strategic structure: it is organized in such a way as to influence the audience through linguistic and cognitive means, evoking an emotional response [4].

Gastronomic advertising discourse functions as a communicative platform between producers, restaurateurs, and consumers. It encompasses the processes of cooking, presentation, and consumption of dishes, conveys cultural traditions, and shapes table behaviour. Communicative strategies such as recommendations or special offers aim to engage clients. At the same time, globalization stimulates the integration of foreign vocabulary, particularly Anglicisms, into the field of gastronomy, expanding its boundaries and shaping the intermedial nature of the discourse.

The goal of advertising is to influence the consumer, which is achieved through linguistic and psychological techniques. As noted by O. A. Kovalenko, effective research on manipulative influence is based on a combination of different methods: discursive, context-situational, structural-semantic, linguostylistic, and communicative-pragmatic analysis. This allows researchers to identify how linguistic tools shape meaning and affect the recipient's consciousness [1]. An important method of influence is persuasion, which activates rational thinking and promotes informed decision-making.

The main methods of persuasion include: *informational* (providing facts with elements of psychological influence); *emotional* (creating positive associations); fear appeal (highlighting potential threats); *suggestion* (influencing without critical comprehension). These techniques ensure influence on cognitive, emotional, and behavioural levels, fostering trust in the brand and encouraging action [2].

A vivid example of manipulative influence is the Heinz commercial "Ed's Heinz Ad", based on the real story of singer Ed Sheeran. Involving a celebrity as a brand ambassador is an effective strategy that immediately captures attention and evokes trust [3].

Discursive and Context-Situational Analysis. The commercial uses typical advertising markers such as "posh restaurant", "fancy vegetables", "farm to table". These highlight the contrast between the elitism of the restaurant and the simplicity of Heinz. The situation is described with irony ("way too many forks"), creating the image of ketchup as a universal and relatable product.

Structural-Semantic and Linguo-Stylistic Analysis. Repetition of words like "fancy" and phrases such as "blah blah blah" enhances the contrast between artificial sophistication and the sincere simplicity of the character. The use of conversational style, humour, and idioms ("the waiter was screaming through his eyes") creates a sense of authenticity, drawing the viewer closer to the protagonist.

Communicative-Pragmatic Aspect. The commercial establishes emotional contact through a relatable life situation – the desire to make food taste better, despite social norms. Through gestures, pauses, and facial expressions, Heinz is presented as a symbol of sincerity and self-confidence.

Emotional and Informational Persuasion Techniques. The humorous moment when the protagonist pulls out Heinz in a restaurant evokes sympathy and trust. Despite

the absence of direct advertising, the universality of the product is emphasized – it is “always appropriate”.

Suggestion and Dramatization Techniques. The phrase “the only thing that can complete me” creates a sense of product indispensability, while the pause (“the whole world came to a stop”) generates tension and anticipation. This achieves a strong emotional effect. Thus, the Heinz commercial successfully combines linguistic and psychological tools of influence, forming a positive attitude toward the brand and motivating action.

This paper explores the impact of advertising on consumers through linguistic and pragmatic strategies using the example of Heinz commercials. Advertising is an important communication tool for brands, shaping attitudes toward products and stimulating purchases. The analysis showed that Heinz uses lexical tools, humour, and emotional techniques to create a positive brand image. Advertising campaigns actively influence the emotions and behaviour of consumers, making advertising more persuasive and effective.

Список використаних джерел

1. Коваленко О. А. Маніпулятивний потенціал мовних засобів у рекламному дискурсі. Вінниця, 2020. 90 с. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/9619-Текст%20статті-19178-1-10-20210318%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/9619-Текст%20статті-19178-1-10-20210318%20(1).pdf)
2. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / за заг. ред. Є. Д. Скулиша. Київ: Видавничий дім «СКІФ», 2023. 248 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/suggestivni-tekhnologii-manipulyativnogo-vplivu.pdf>
3. Ed's Heinz Ad. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=keOaQm6RpBg>
4. Teun A. van Dijk, Walter Kintsch Strategies of Discourse Comprehension New York: Academic Press, 1983. URL: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/06/Teun-A-van-Dijk-Walter-Kintsch-1983-Strategies-Of-Discourse-Comprehension.pdf>

CLASSIFICATION OF STYLISTIC AND LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING EVALUATIVE JUDGMENTS IN ONLINE REVIEWS

Лідія Янчій, студентка

Науковий керівник: Марина Малоіван,

к. пед. н., доц. кафедри англійської філології

Криворізький державний педагогічний університет

Contemporary linguistic studies increasingly focus on the analysis of language tools used to express subjective evaluations across various text genres, particularly in online reviews. Within this context, evaluative judgment serves an essential communicative function: it enables authors to convey their impressions and helps readers form their own perceptions of the subject under discussion.

It is well established that words in a language vary in frequency of usage and features determined by their inherent characteristics. For example, stylistically neutral words – those lacking distinctive connotations or associations – play a fundamental role in everyday communication due to their universality and indispensability. Conversely, words with specific meanings or stylistic nuances appear less frequently and are typically confined to specialized communicative domains. Thus, the division of vocabulary into stylistically neutral and stylistically marked categories forms a foundational basis for their classification [3, p. 56].

Scholars differ in their approaches to classifying stylistic and linguistic devices, largely due to the wide array of possible methodologies. For instance, V. Kukharenko, in proposes the following classification of lexical groups:

- neutral vocabulary;
- literary vocabulary (archaisms, terms, authorial neologisms);
- non-literary vocabulary (slang, vulgarisms, colloquialisms, dialectisms, jargon, etc.) [2, p. 15]

In contrast, M. Vorobiova [1] proposes different criteria for the stylistic differentiation of English vocabulary. Her classification is as follows:

“From a stylistic perspective (one should recall the tripartite division of genres/styles into high, medium and low), words are divided into three broad categories:

- 1) literary vocabulary (super-neutral) – used in literature, poetry, science, and documentary writing;
- 2) colloquial vocabulary (sub-neutral) – found within subcultural lexicons;
- 3) neutral vocabulary – forming the lexical base.

In terms of the relation to the referent, words may be either purely nominative (denoting an object) or also convey the speaker’s attitude toward it. Based on their inclusion in the active or passive vocabulary.

According to emotional colouring, vocabulary can be categorized as either positively or negatively charged” [1, p. 26].

In online reviews, combinations of these lexical groups frequently appear. Depending on the platform where the review is published, the appropriateness of certain vocabulary choices varies. For example, users on informal websites dedicated to film discussion may prefer neutral or non-literary vocabulary. In contrast, articles in established publications tend to exhibit a higher frequency of literary vocabulary, including scientific terminology and complex grammatical constructions.

The most prevalent style observed in published online reviews is conversational. This style is marked by both compression and redundancy in expression. Compression, or elliptical expression, manifests at various linguistic levels: phonetic, morphological, and syntactic. At the phonetic level, for instance, this may include the reduction of auxiliary verbs (e.g., *it’s*, *don’t*).

In a video review of the film *500 Days of Summer*, examples of phonetic compression can be observed, including shortened forms or the blending of sounds to achieve a faster speech tempo.

«Well, so he thinks **she's** beautiful and **she's** got the it-factor, right? And then in the elevator, she says that she likes the Smiths, because that's what he's **listenin'** to» [4].

Analyzing the given example, it is important to note that “*listenin*” represents a phonetic compression of the word “*listening*”. In spoken language – particularly in informal or rapid speech – the final “g” sound is often dropped. This type of reduction is commonly used to accelerate speech and produce a more natural flow typical of casual conversation. Similarly, instead of articulating the full forms “*she is*” or “*she has*,” the vowel “i” in “*is*” or the consonant “h” in “*has*” may be omitted, reducing the number of syllables and facilitating quicker pronunciation.

In a user review of the film *The Perks of Being a Wallflower*, examples of syntactic compression can be observed:

«Finally got to see this after many years of it being constantly all over tumblr along with *The Fault in Our Stars*. **Didn't know** what to expect, and definitely did not expect it to delve into such deep and emotional themes by the end. Ezra was great too, **lots of needed energy**. Greg the Egg had the dawg in him fr. Thoroughly enjoyed it, great performances and screenplay, Paul Rudd is the goat» [6].

From a syntactic perspective, the first sentence omits the subject. In the second sentence, a clause that might have read “*I definitely did not expect it to delve into such deep and emotional themes by the end*” is partially omitted. However, given the context and the preceding sentence, the subject “*I*” is not strictly necessary. In the sentence “*Ezra was great too, lots of needed energy*,” the phrase “*lots of needed energy*” is a simplification. Typically, one might say “*he brought a lot of needed energy*,” but part of the structure is omitted for brevity. This type of structural reduction simplifies the sentence, making it more concise and suitable for quick, informal communication.

Thus, syntactic compression is characterized by the use of ellipsis – an incomplete sentence in which the missing element can be inferred from context.

Lexical compression is evident in the use of monosyllabic words, phrasal verbs (e.g., *give up*, *look out*), abbreviations (e.g., *IOU*, *4U*), and semantically broad terms such as *thing*, *stuff*, and *get*.

The style of expression – determined by the choice of linguistic elements – is a key factor in shaping the character of evaluative statements in reviews. The use of both neutral and stylistically marked vocabulary ensures appropriate communication across a range of platforms, from informal to more formal contexts.

Список використаних джерел

1. Воробйова М. Порівняльна стилістика: курс лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» професійного спрямування «Переклад (англійська мова)». Запоріжжя: ЗНУ, 2014. 91 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/558296/mod_resource/content/1/лекції%20Воробйова%20М%20В%20Порівняльна%20стилістика.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

2. Кухаренко В. Практикум з стилістики англійської мови (A Book of Practice in Stylistics): підруч. 2-ге вид., перекл. та пошир. Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.

3. Маковський М. Мовна сутність сучасного англійського сленгу. Вінниця: Нова книга, 2000. 167 с.
4. Cinema Therapy. Toxic or not? (500) days of summer. YouTube, 2024. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n-deKzyR0L0> (дата звернення: 12.04.2025).
5. Lynxcallen. Fight Club. User reviews. IMDb. 1999. URL: https://www.imdb.com/title/tt0137523/reviews/?item=rw10194644&ref_=ext_shr_lnk (дата звернення: 12.04.2025).
6. Tareqzaghal. The Perks of Being a Wallflower. User reviews. IMDb. 2012. URL: https://www.imdb.com/title/tt1659337/reviews/?item=rw9301927&ref_=ext_s_hr_lnk (дата звернення: 12.04.2025).

ВІДБІР ЛЕКСИЧНИХ ІГОР ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ

Лідія Янчій, студентка
Науковий керівник: Наталія Соловійова,
к. пед. н., доц. кафедри англійської мови
з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет

У сучасній освітній галузі важливо визнати, що розвиток освітнього середовища залежить від інтеграції передових технологій навчання. Однією з таких технологій є гра, яка надає унікальні переваги та можливості для підвищення якості навчання. Використання інноваційних методів структурування та надання освітнього контенту довело свою високу ефективність у вирішенні завдань, що стоять перед сучасною освітою.

Ігрові технології завжди займали значне місце в освітньому процесі. Незважаючи на свою тернисту історію розвитку та трансформації, ці технології не втрачають своєї актуальності в умовах стрімких змін, що відбуваються в сучасній освітній системі. Навпаки, гра як метод навчання переживає ще одне переродження, а інформаційна стадія розвитку суспільства тільки створює нові можливості для її реалізації. Ефективність ігрової форми навчання більшою мірою розкривається в таких аспектах цього методу, як свобода вибору дитини, зниження тиску на учня в разі невдачі, відсутність жорсткої форми покарань.

Мета дослідження – схарактеризувати специфіку відбору лексичних ігор для вивчення англійської мови в базовій школі.

На думку В. Мар'яш, «Гра – це форма вільного самовияву людини, яка передбачає реальну відкритість світові можливого і розгортається у репрезентації якихось ситуацій, смислів, станів» [3, с. 170–171]. Головною ціллю гри є, перш за все, можливість вираження власних думок без страху перед відчуттям провини за свої слова або осуду з боку інших учасників освітнього процесу.

Умови застосування ігрових форм навчальної діяльності дослідниця О. Куляк визначає таким чином: «...по-перше, школярі повинні розуміти мету гри та її завдання, вона повинна відповідати їхньому віку та індивідуальним особливостям. По-друге, гра має розвивати комунікативні вміння та навички, повинна пов'язуватися з іншими видами роботи. По-третє, ігри мають ставати складнішими, бо учні здобувають нові знання, покращується їхня підготовка» [2].

Як зазначає О. Пасічник, «однією з основних психологічних особливостей учнів у віці від 10 до 15 років є те, що вони виходять на новий рівень інтелектуального та психічного розвитку. Зокрема, це проявляється у поступовому переході від конкретного до абстрактного мислення. В учнів окреслюються уміння і навички аналізувати, систематизувати та групувати складні явища, виявляти спільне й відмінне. Крім того, в учнів цієї вікової категорії зростає запит на пізнавальні та проблемні теми, окреслюється їх бажання бути більш самостійними. Тому в процесі навчання мови репродуктивні види діяльності поступово витісняються продуктивними, з елементом творчості» [4, с. 90–91].

З огляду на психологічні особливості учнів базової школи, одним із ефективних засобів активізації навчальної діяльності на уроках англійської мови залишається гра. Гра сприяє розвитку мовленнєвої компетентності, підтримує інтерес до предмета та створює комфортну атмосферу для спілкування. Далі розглянемо основні види ігор, які можуть бути використані на уроках англійської мови, та їх освітній потенціал.

Спираючись на опитування, проведене провідними науковцями в освітній сфері, окреслимо основні форми ігрової діяльності, яким віддають перевагу учні базового рівня загальної середньої освіти.

Учасниками опитування були діти віком 10–13 років, які вивчають англійську мову як іноземну в 5–7 класах. Загалом – 175 респондентів. Згідно з відповідями учасників опитування, найулюбленішою категорією ігор є вікторина. Перевагу саме вікторині надали 69 дітей. Ігри на правопис посіли друге місце за популярністю – їх обрали 40 учнів. Водночас 19 дітей повідомили, що взагалі не беруть участі в традиційних іграх. Серед інших популярних варіантів відповідей були такі: гра «Шибениця» (Hangman), ігри за методом повної фізичної реакції (TPR), настільні ігри, карткові ігри, пошук слів, кросворди та головоломки. Різноманітність ігрових уподобань дітей може пояснюватись такими чинниками, як-от: індивідуальні інтереси, рівень когнітивного розвитку та особливості соціальної взаємодії [5, с. 47].

Отже, серед усіх представлених ігрових форм освітньої діяльності, які застосовуються під час вивчення англійської мови, особливо ефективними на етапі засвоєння лексики є такі: вікторини, ігри на правопис, пошук слів, кросворди та карткові ігри. Ці види діяльності не лише урізноманітнюють урок, але й створюють умови для активного повторення, закріплення та розширення словникового запасу учнів.

Вікторини дозволяють у цікавій формі перевірити знання нової лексики, значень слів, синонімів, антонімів, а також лексичних колокацій. Завдяки гнучкій

структурі, такі ігри легко адаптуються до будь-якої тематики й рівня підготовки. Серед найзручніших платформ для створення й проведення вікторин назовемо такі: *Kahoot!*, *Quizizz*, *Blooket* і *Wordwall*.

Ігри на правопис спрямовані на формування орфографічних навичок та візуального запам'ятовування лексичних одиниць. Учні можуть складати слова з літер, обирати правильне написання серед кількох варіантів або записувати слова на слух. Такі вправи можна реалізувати за допомогою платформ *Spelling City*, *LearningApps* чи традиційних мультимедійних презентацій.

Пошук слів (word search) та кросворди сприяють закріпленню вивчених слів, розвитку візуального сприйняття та орфографії. Учні шукають слова у сітці літер або розгадують слова за підказками, що допомагає їм краще закріпити нову лексику в пам'яті. Створити такі завдання можна за допомогою наступних сервісів: *PuzzleMaker*, *Word Search Labs*, *Crossword Labs* та *Wordwall*.

Проте для ефективного вивчення лексики не обов'язково використовувати лише цифрові платформи. Ігри в офлайн форматі також відіграють важливу роль у навчальному процесі, сприяючи активному залученню учнів і створенню позитивної атмосфери на уроці.

Дослідниця Л. Дзюбенко приводить до прикладу такі форми ігрової діяльності на уроках англійської мови:

«Eat – Don't eat» «Їстівне – неїстівне».

Ведучий кидає м'яч одному з гравців, і якщо ведучий називає слово, що означає щось їстівне, – м'ячик треба зловити, якщо неїстівне – ні.

«What is missing»

На килимі розкладаються картки із словами, діти їх називають. Учитель дає команду: «Close your eyes!» – і прибирає 1–2 картки. Потім говорить: «Open your eyes!» і запитує: «What is missing?» Діти згадують зниклі слова.

«Words road»

На килимі розкладаються картки одна за одною, з невеликими проміжками. Дитина йде по «доріжці», називаючи всі слова» [1, с. 29].

Ігрові методи навчання мають особливе значення в контексті психологічних особливостей учнів базової школи. У цьому віці діти переживають активний період когнітивного та емоційного розвитку, що включає зміни в способах мислення, здатності до абстракції та самостійності. Використання ігор на уроках англійської мови не лише сприяє ефективному засвоєнню лексики, а й відповідає психологічним потребам учнів цієї вікової категорії. Зокрема, ігри дозволяють знизити стрес, створити комфортну атмосферу для самовираження та допомагають учням у безпечному і безболісному процесі помилок, що є важливим для їхнього психологічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Дзюбенко Л. Ігри на уроках англійської мови. *Рідна школа*. 2010. № 1–2. С. 28–30.
2. Куляк О. Брифінг для педагогів «Вплив сюжетно-рольової гри на становлення особистості дитини». 2021. URL: <https://vseosvita.ua/library/brifing->

[dla-pedagogiv-vplivsuzetno-rolovoi-gri-na-stanovlenna-osobistosti-ditini-422482.html](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723785/1/Pasichnyk_5-6_Klass_Features.pdf) (дата звернення: 16.04.2025).

3. Мар'яш В. Ігрові технології навчання. *Студентський вісник*. 2015. № 1. С. 170–171.

4. Пасічник О. Вікові особливості учнів 5–6-х класів та їх вплив на добір змісту навчання іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника*. 2020. № 25. С. 88–102. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723785/1/Pasichnyk_5-6_Klass_Features.pdf (дата звернення: 16.04.2025).

5. Huszti I., Nagy-Kolozsvári E., Fábián M. Digital and non-digital games in young learner EFL classrooms at wartime in Ukraine. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. Т. 103. № 5. С. 39–54.

ТВОРЧІ РОБОТИ ТА ПЕРЕКЛАДИ

ECE

NON-EXISTENT

*Павло Кучер, студент
Криворізький державний педагогічний університет*

My new day in Dreamville was about to start. As I opened my eyes, I saw sun rays coming through the commodious window of my apartment. I knew perfectly well what I was going to do next: make a cappuccino, drink it while admiring a picturesque view of the megalopolis and the magnificent meadow behind it, which can be easily seen from the fifty-second floor; and, finally, go to Aurora, my first student, to give her a Literature lesson. Fortunately, she lives quite near, so it takes me up to fifteen minutes to get there on foot.

After I had done all that, I finally got out of my small yet cozy apartment by putting a card into the electric lock. The card lit up with green, letting me open the door and, after I had stepped into the bright white corridor, the door automatically locked. I made a hundred steps to get to the elevator, and then pressed the call button. The elevator arrived in about twenty seconds. As only I said "To the first floor, please", off we went.

The elevators in our skyscraper had been updated quite recently, now they were much faster and had more room. In the elevator was a holographic TV. While moving down, I was shown an advertisement on it of a new drink called Water of Heaven, which is actually just mineral water from the nearby countryside.

At last, I had reached the first floor, and now I was in the foyer with big couches to sit on and wait for a taxi. An old grey lady greeted me with a smile. I smiled in response and left the estate through big glass doors.

A couple of minutes passed, and I was met by a flying taxi. "Would you like to reach your destination with my help?", it asked. "No, thanks," I answered, "It's not that far." "Whatever," said the taxi, "But if you want to do it faster, let me know." After these words, it flew away, and I continued my walking and enjoying the beauty of the skyline, built in the minimalistic style, but looking so aesthetical that there were just no words to explain how wonderful atmosphere they created. Behind some buildings, I could even notice a bright-green meadow that seemed to be pretty far, but, anyway, was seen with no difficulty. I kept walking...

...and, all of a sudden, everything disappeared.

DOZENS OF FACTORIES. DARK TOXIC WASTE COMING OUT OF THE INDUSTRIAL PIPES. NOISE, LOUD NOISE. NOT A SOUL IN SIGHT. NOT EVEN A BIRD OR AN ANIMAL AROUND. THE SKY WAS COMPLETELY

WHITE. I WAS WALKING ON THE ROUGH ROAD, TOTALLY ALONE. I FELT ANXIOUS. THAT NASTY INDUSTRIAL SMELL WAS HUMILIATING ME. I WANTED TO ESCAPE FROM THIS HORRIBLE PLACE, BUT I COULDN'T, SO I WAS JUST LOITERING AROUND THIS CITY OF NEVERENDING FACTORIES.

Now I was in Dreamville again. I had no idea what the hell had just happened to me. Now anxiety fulfilled me, and my legs felt very tight. I nearly fell on the asphalt a few times. And one thought just wouldn't leave my mind: I remembered that place – I had definitely been there before. But I remembered nothing about it. This thought made me feel terrified. Even though the charming streets of Dreamville and the smell of nature coming from the plants and trees on each side of the street were calming me down, this awful feeling didn't want to get out of me.

I continued walking and even saw the apartment block with Aurora's apartment. I was five hundred meters from my destination, then four hundred, then three hundred, two hundred, one hundred and fifty...

BLACK WATER FLOWING FROM THE SEWERS DIRECTLY INTO THE RIVER. NOT A SOUL IN SIGHT. A NASTY SMELL WAS MAKING ME WANT TO PUKE. I SAW AT LEAST SEVEN SEWERS. THE SKY WAS COMPLETELY WHITE, WITH THICK BLACK CLOUDS. THE RIVER LOOKED DARK. I WANTED TO GO AWAY, BUT I DIDN'T KNOW WHERE TO.

I was looking at the balcony of Aurora's apartment. I recognized it immediately, as on it were lots of exotic flowers. But now I felt so anxious that I thought I was going to faint. I looked at my watch: twenty-seven minutes past six. That meant I had three more minutes to start my lesson. With strong vertigo, I entered the apartment block, called the elevator and got to the fifth floor very quickly.

Now I was at my destination. I rang the doorbell and said, "Aurora, it's me!". She opened the door just a few seconds after that. "Come in, I'm ready," said Aurora. Her blonde hair glowed in the sunlight streaming from her window, and on her face was a pretty smile. But, very soon, she became worried. "Are you okay, George?", she said. "Yeah, I'm fine," I answered while taking off my shoes. "You look so scared," said she, "What's wrong?". "I... I had something like... hallucinations, maybe... Or... I don't know how to call it. Maybe there's just something wrong with me...". "No, no!", she exclaimed, now she looked anxious, too, "I've seen them as well, it's not hallucinations – it's flashbacks." "Flashbacks? Maybe, but... where from?" "I don't know. Perhaps from where we were before we got here." "Yes, probably... But... Why do we remember what was before so badly? Why does nobody know how we got to Dreamville? Don't you think it's strange?" "I do, George, I do..." She burst into tears and gave me a hug. I could say nothing, so I was just hugging her, and it lasted for a couple of minutes. Then, as she stopped crying and calmed down, we were finally able to start our lesson.

The lesson went well, I gave her homework and then I looked out the window – it had a fantastic view of the meadow, some trees and a wide river, as it was much

closer to the countryside. “Thanks for everything,” said Aurora. “You’re welcome,” I answered. “Could you please go to Mr. Whaleman, my next-door neighbour I’ve told you about? He’s also seen flashbacks from his past. Tell him about yours.” “Okay, I will,” said I, “Have a good one.” “You too, see you on Friday.” “See you, bye.” “Bye.”

I did what she said. In the corridor I knocked at the opposite door. It opened after about fifteen seconds, and a sixty-year-old man appeared at the threshold of the door. “Who are you?”, he asked. “I’m George, Aurora’s Literature tutor. She told me to come to you and tell you about my flashbacks.” “Okay, George,” Mr. Whaleman said, “Come in.”

I told him everything I saw over a cup of tea. “Hmm, very interesting indeed...”, he said in a pensive voice, “You know what?”, he continued, “Lately, I’ve had a lot of flashbacks with my old house. I remember I used to have a son. But all I had in the past seems now, you know, somewhat non-existent.” “Exactly, Mr. Whaleman,” I said, “But we have all our knowledge from there, and here we use everything we got from the past.” “And this is what I consider the strangest,” he answered, “like why does nobody wonder how they arrived here? Actually, I have one idea. Let’s gather on the roof when the sun sets.” “But why? For what?” “You’ll find out soon.”

After talking for a while, we said goodbye to each other and I left the house.

When I finished my last lesson for that day, it was getting dark. At ten in the evening, I got to the roof of this house, where Mr. Whaleman, Aurora, and some of their neighbours had already been waiting for me.

“So, ladies and gentlemen,” Mr. Whaleman started, “Y’all find it strange that we’ve been living in this city and we still know nothing about it and don’t even know where we are and for what reason. Y’all want to ask about it, but don’t have enough courage to do so, am I right?”. Everybody nodded. “I want you to look at the sky.”

This was what we did. There were millions of stars, and they all were shining very bright. “See those stars, don’t you? And that’s the answer to the mystery you’re scratching your heads over. You know, before I appeared to be here, I had been a pilot. And we had to learn the constellation map, so that we could navigate through stars at night at zero visibility. The thing that has been haunting me all this time is that, I can recognize none of these stars and constellations. And even right now, when I’m looking at them, I can’t identify any of them. So, this place doesn’t exist in our world. And, consequently, it can mean only one thing...”, his face turned pale.

“What?”, Aurora asked anxiously.

“Well...”, answered Mr. Whaleman ornately, “We’re all already DEAD.”

THE END

ВЛАСНІ ВІРШІ

«АРХАНГЕЛЕ, ПОГЛЯНЬ З ЯСНИХ ВИСОТ»

*Юліана Нірода, учениця
Науковий керівник: Галина Шоха,
вчитель української мови та літератури
Бориславський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3
Бориславської міської ради Дрогобицького району Львівської області*

Архангеле, поглянь з ясних висот
На землю, що покрили свіжі шрами,
Пекучий віск запалених свічок
Стікає на підлогу Твоїх храмів.

Воскові сльози сохнуть на дошках,
Молитви кволим голосом лунають.
Гіллям пронизані, неначе на плішках,
На повні груди хмари чад вдихають.

Поля зачовгані не вродили зерно,
Біда з косою шмиготить ярами,
Волхвам не сняться віщі сни давно,
Архангеле, гостри мечі вогнями!

Бий громом у захмарній вишині,
Нехай луна стократно відіб'ється,
Не будь хоч Ти байдужим до землі,
Де навіть кров з каміння рясно ллється.

ПЕРЕКЛАДИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Оригінальний текст

W. SHAKESPEARE “MUCH ADO ABOUT NOTHING” BEATRICE MONOLOGUE (ACT 3, SCENE 1)

What fire is in mine ears? Can this be true?
Stand I condemned for pride and scorn so much?
Contempt, farewell, and maiden pride, adieu!
No glory lives behind the back of such.
And Benedick, love on; I will requite thee,
Taming my wild heart to thy loving hand.
If thou dost love, my kindness shall incite thee
To bind our loves up in a holy band.
For others say thou dost deserve, and I
Believe it better than reportingly.”

*Юлія Назарова, студентка
Науковий керівник: Людмила Федоряка,
к. філол. н., доц. кафедри англійської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

Що чую я? Чи правда це, чи наклеп безсоромний?
За гонор мій вони мене ганьблять,
Прощай презирство, прощай і ти, дівоча гордість.
А очі їх аж злобою іскрять.

Забуду все! І серце невгамовне
Скую в кайдани і віддам йому.
У вірності дамо обітниці церковні –
Лиш він підійме вуалі бахромі.

І добрий він, і щирий, і відважний,
Не бачить це хіба що неуважний,
Він заслуговує і пошесті, і ласки,
Це моє серце розуміє без підказки.

Оригінальний текст

JANE ANDREWS

“THE STORIES MOTHER NATURE TOLD HER CHILDREN”

The Story of the Amber Beads

DO you know Mother Nature? She it is to whom God has given the care of the earth, and all that grows in or upon it, just as he has given to your mother the care of her family of boys and girls.

You may think that Mother Nature, like the famous “old woman who lived in the shoe,” has so many children that she doesn’t know what to do. But you will know better when you become acquainted with her, and learn how strong she is, and how active; how she can really be in fifty places at once, taking care of a sick tree, or a baby flower just born; and, at the same time, building underground palaces, guiding the steps of little travellers setting out on long journeys, and sweeping, dusting, and arranging her great house, – the earth. And all the while, in the midst of her patient and never-ending work, she will tell us the most charming and marvellous stories of ages ago when she was young, or of the treasures that lie hidden in the most distant and secret closets of her palace; just such stories as you all like so well to hear your mother tell when you gather round her in the twilight.

A few of these stories which she has told to me, I am about to tell you, beginning with this one.

I know a little Scotch girl: she lives among the Highlands. <...>

One treasure little Jeanie has which many a lady would be proud to wear. It is a necklace of amber beads, – “lamour beads,” old Elsie calls them; that is the name they went by when she was young.

You have, perhaps, seen amber, and know its rich, sunshiny color, and its fragrance when rubbed; and do you also know that rubbing will make amber attract things somewhat as a magnet does? Jeanie’s beads had all these properties, but some others besides, wonderful and lovely; and it is of those particularly that I wish to tell you. Each bead has inside of it some tiny thing, incased as if it had grown in the amber; and Jeanie is never tired of looking at, and wondering about, them. Here is one with a delicate bit of ferny moss shut up, as it were, in a globe of yellow light. In another is the tiniest fly, – his little wings outspread, and raised for flight. Again, she can show us a bee lodged in one bead that looks like solid honey, and a little bright-winged beetle in another. <...> Now, where do you suppose they came from, and how did little Scotch Jeanie come into possession of such a treasure?

All she knows about it is, that her grandfather, old Kenneth, <...>, once, years ago when he was a young lad, went down upon the seashore after a great storm, hoping to help save something from the wreck of the “Goshawk,” that had gone ashore during the night; and there among the slippery seaweeds his foot had accidentally uncovered a clear, shining lump of amber, in which all these little creatures were embedded. <...>

But what puzzled Jeanie was, how the amber came to be on the seashore; and, most of all, how the bees and mosses came inside of it. Should you like to know? If

you would, that is one of Mother Nature's stories, and she will gladly tell it. Hear what she answers to our questions: –

“I remember a time, long, long before you were born, – long, even, before any men were living upon the earth; then these Scotch Highlands, as you call them, where little Jeanie lives, were covered with forests. There were oaks, poplars, beeches, and pines; and among them one kind of pine, tall and stately, from which a shining yellow gum flowed, just as you have seen little drops of sticky gum exude from our own pine trees. This beautiful yellow gum was fragrant; and, as the thousands of little insects fluttered about it in the warm sunshine, they were attracted by its pleasant odor, – perhaps, too, by its taste, – and once alighted upon it, they stuck fast, and could not get away; while the great yellow drops oozing out surrounded, and at last covered, them entirely. So, too, wind-blown bits of moss, leaves, acorns, cones, and little sticks were soon securely imbedded in the fast-flowing gum; and, as time went by, it hardened and hardened more and more. And this is amber.”

“That is well told, Mother Nature; but it does not explain how Kenneth's lump of amber came to be on the seashore.”

“Wait, then, for the second part of the story.

“Did you ever hear that, in those very old times, the land sometimes sank down into the sea, even so deep that the water covered the very mountain-tops; and then, after ages, it was slowly lifted up again, to sink indeed, perhaps, yet again and again?

“You can hardly believe it, yet I myself was there to see; and I remember well when the great forests of the North of Scotland – the oaks, the poplars, and the amber-pines – were lowered into the deep sea. There, lying at the bottom of the ocean, the wood and the gum hardened like stone, and only the great storms can disturb them as they lie half buried in the sand. It was one of those great storms that brought Kenneth's lump of amber to land.”

If we could only walk on the bottom of the sea, what treasures we might find!

*Дар'я Богатиренко, студентка
Науковий керівник: Людмила Мацепура,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС

«ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія про бурштинове намисто

Чи знаєте ви щось про Матінку-природу? Це та, кому Бог доручив піклуватися про землю і все, що росте на ній – так само, як він доручив вашій мамі піклуватися про її сім'ю, синочків та донечок.

Ви можете подумати, що Матінка-природа – це та відома стара жінка з англійського віршика, яка жила в черевіку і мала так багато дітей, що не знала, як їм дати раду. Але ви дізнаєтеся про неї більше, коли познайомитеся ближче й

побачите, яка вона сильна та активна; як вона, справді, може перебувати в п'ятдесяти місцях одночасно: може доглядати хворе дерево або квіточку, яка щойно пробилася з-під ґрунту, і водночас будувати підземні палаци, спрямовувати кроки маленьких мандрівників, які вирушають у далекі подорожі, і підмітати, запорошувати й облаштовувати свій великий дім – Землю. І весь цей час, ні на мить не припиняючи своєї кропіткої та нескінченної роботи, вона розповідатиме нам найчарівніші й найдивовижніші історії про давні часи, коли була молодою, або про скарби, які ховаються в найвіддаленіших і найпотаємніших шафах її палацу, – саме такі історії, які ви всі так любите слухати від своєї мами, коли збираєтеся біля неї затишного вечора.

Деякі з цих історій, що їх вона розповідала мені, я збираюся передати вам. Тож почнімо...

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку, що живе серед гір. <...>

У маленької Джині є один скарб, яким пишалася б кожна леді. Це бурштинове намисто або «намисто кохання», як називала його замолоду стара Елсі.

Ви, мабуть, бачили бурштин, знаєте його насичений сонячний колір та особливий аромат, що з'являється, коли камінь потерти. А чи знаєте ви, що натертий бурштин притягає до себе речі так, як магніт? Намисто Джині має всі ці властивості, а, крім того, ще й деякі інші, унікальні та прекрасні. І саме про них я вам розповім. Кожна намистинка має всередині крихітну піщинку, заховану так, ніби вона виросла в бурштині; і Джині ніколи не втомлюється розглядати їх і дивуватися. Наприклад, в одній можна побачити тендітний листочок папороті, загорнутий у жовте світло. В іншій – маленьку муху, чий крихітні крильця розправлені й підняті для польоту. Також дівчинка може показати нам бджолу, що сидить в одній із намистин, схожій на медову кулю, і маленького яскравокрилого жука в іншій. <...> Як ви гадаєте, звідки вони взялися і як маленька шотландка Джині заволоділа таким скарбом?

Усе, що вона знає – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, ще молодим хлопцем, спустився на берег моря після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось з уламків корабля «Goshawk», який викинуло на берег вночі; і там серед слизьких водоростей його нога випадково натрапила на прозорий блискучий шматок бурштину, в якому були закарбовані всі ці маленькі створіння. <...>

Але Джині дуже спантеличило те, як бурштин опинився на морському березі, а найбільше – як бджоли та мухи опинилися всередині. Бажаєте дізнатися? Це одна з історій Матінки-природи, і вона залюбки розповість її. Тож слухайте.

– Я пам'ятаю часи, задовго до твого народження, задовго до того, як на землі з'явилися люди; тоді Шотландські гори (як ви їх називаєте), де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки й сосни. Серед них була одна сосна, висока й велична, з якої стікала блискуча жовта смола, подібна до тієї, маленькі липкі крапельки якої витікають і сьогодні з цих дерев. Та саялива жовта смола була ароматна, і тисячі маленьких комах, що пурхали над нею під теплим сонячним промінням, вабилися на її приємний запах, а може,

й смак; і ледве вони сідали на неї, як міцно загрузали й не могли відірватися, а великі жовті краплі огортали їх і врешті вкривали повністю. Так само й принесені вітром шматочки моху, листя, жолуді, шишки та маленькі гілочки незабаром надійно застрягали в швидкоплинній смолі; а з часом вона дедалі твердішала. Так утворився бурштин.

– Добре сказано, Матінко-природо, але це не пояснює, як шматок бурштину, що його знайшов Кеннет, опинився на морському березі.

– Тоді зачекайте на другу частину історії... Ви коли-небудь чули, що в ті давні часи земля іноді занурювалася в море так глибоко, що вода покривала навіть вершини гір; а потім, через століття, вона повільно піднімалася знову, щоб, можливо, зануритися ще і ще раз?

Навряд чи ви повірите в це, але я сама була там і добре пам'ятаю, як великі ліси півночі Шотландії – дуби, тополі та бурштинові сосни – опустилися в морські глибини. Там, на дні океану, деревина та брили смоли затверділи, мов камінь, і тільки великі шторми тепер можуть потривожити їх, коли вони лежать напівпоховані в піску. Ось один із таких великих штормів і приніс шматок бурштину Кеннету на сушу.

Коли б ми могли ходити по морському дну... Які б скарби ми могли б там знайти!

*Лілія Дашевська, магістрантка
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЯ МАТІНКИ-ПРИРОДИ»

Історія бурштинового намиста

Чи відомо тобі щось про Матінку-природу? Саме їй Бог доручив пильнувати Землю і все, що зростає в ній або на ній, так само, як він доручив твоїй мамі піклуватися про її діточок.

Можна подумати, що Матінка-природа – як та сільська бабуса, у якої стільки дітей і онуків, що й не злічити, а клопотів – хоч греблю гати. Але ти зміниш свою думку, коли познайомишся з нею ближче і дізнаєшся, яка вона вправна, яка моторна, як вона може перебувати в п'ятдесяти місцях одночасно, доглядаючи то хворе деревце, то щойно народжену квіточку, а заразом будувати підземні палаци, скеровувати кроки маленьких мандрівників, які вирушають у далекі краї, підтримувати порядок і господарювати у своєму великому домі – планеті Земля. І, попри всю цю безперервну й кропітку працю, вона розповідатиме нам найчарівніші й найдивовижніші історії про ті далекі часи, коли вона була ще молодою, або ж про скарби, заховані в найвіддаленіших і найпотаємніших комірчинах її маєтку; вони дуже схожі на мамині казки, які ми всі так любимо слухати на ніч.

Декілька з почутих від неї історій, я тобі зараз розповім. І почну ось з цієї. Я знаю одну маленьку дівчинку, яка живе серед гір у Шотландії <...>

У маленької Джині є один скарб, яким пишалася б кожна леді. Це намисто з бурштину – з «намистинок кохання», як називає їх стара Елсі; так вони звалися, за її молодості.

Ти, мабуть, бачив бурштин і знаєш його насичений, променистий колір і як пахтить, якщо потерти його в долонях; а чи відомо тобі, що при натиранні бурштин притягує до себе речі, як магніт? Усі ці властивості мало й намисто Джині, а на додачу ще й деякі інші, надзвичайні та чарівні; і саме про них я хочу тобі розповісти. Усередині кожної намистинки є якась крихітна річ, захована в бурштині так, ніби вона там виросла; і Джині ніколи не втомлюється з захопленням та цікавістю їх роздивлятися. Наприклад, в одній – тендітний пагонець папороті, ніби схований у кулю сонячного сяйва. Всередині іншої – крихітна муха, – її маленькі крильця розправлені, ніби вона ось-ось злетить. А ще можна побачити бджолу, яка оселилася в намистині, схожій на густий мед, а в іншій – маленького жука з яскравими крильцями. <...> Як ти гадаєш, звідки вони взялися і як маленька шотландка Джині заволоділа таким скарбом?

Усе, що їй відомо, це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, коли він був ще молодим хлопцем, спустився на берег моря після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось із розбитого вночі корабля «Яструб», який викинуло на берег; і там серед слизьких водоростей несподівано наступив ногою на прозорий, блискучий шматочок бурштину, в якому і були заховані всі ці маленькі істоти. <...>

Але що найбільше цікавило Джині, так це те, як бурштин опинився на морському березі, і як всередину нього потрапили бджоли та мохи. Тобі також кортить дізнатись про це? А це і є одна з історій Матінки-природи, і вона залюбки розповість нам її. Послухаємо, які таємниці вона нам відкриє.

– Я пам'ятаю часи, дуже задовго до твого народження, – навіть задовго до того, як люди з'явилися на землі; тоді ці Шотландські гори – Гайлендс, як ви їх звете, – там де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки і сосни, і серед них була одна сосна, висока і велична, з якої стікала блискуча жовта смола, подібно до тієї, маленькі крапельки якої ти бачив на стовбурах наших сосен. Ця прекрасна жовта смола була пахуча, і тисячі маленьких комах, що пурхали над нею під теплим промінням сонечка, приваблював її приємний аромат, а може, й смак, і щойно вони сідали на неї, то міцно прилипали і вже не могли вирватися, а великі жовті краплі, що сочилися з дерева, огортали їх і зрештою поглинали повністю. Так само й принесені вітром шматочки моху, листя, жолуді, шишки та маленькі палички невдовзі міцно були ув'язнені в текучій смолі; з часом вона твердла й твердла все більше й більше. Ось це і є бурштин.

– Чудова розповідь, Матінко-природо, але все ж таки, як шматочок бурштину, знайдений Кеннетом, опинився на березі моря?

– Зачекай-но поки я розповім тобі другу частину історії.

– Ти коли-небудь чув, що в ті давні часи суша іноді занурювалася в море так глибоко, що вода покривала самі вершини гір; а потім, через багато століть, винирювала назад, щоб, можливо, зануритися ще раз і ще раз?

– У це важко повірити, але я бачила це на власні очі. Я добре пам'ятаю той час, коли величезні ліси північної Шотландії – дуби, тополі й бурштинові сосни – опустилися в глибини моря. Там, на дні океану, дерева та смола затверділи, мов камінь, і тільки великі шторми можуть потривожити їх вічний спокій в дюнах морського піску. Саме один з таких штормів і виніс шматочок бурштину на сушу, де його й знайшов Кеннет.

От якби ми могли ходити по морському дну, лише уяви, які б скарби ми могли знайти!

*Владислава Дмитрук, студентка
Науковий керівник: Людмила Маценура,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ОПОВІДКИ МАТІНКИ-ПРИРОДИ ДЛЯ ЇЇ ДІТЕЙ»

Історія бурштинових намистинок

Чи знаєте ви Матінку-природу? Вона та, кому Бог доручив піклуватися про землю і все, що там зростає – так само, як доручив вашій мамі піклуватися про родину.

Вам може здатися, що Матінка-природа, як та відома «бабця, що жила у чоботі на узліссі», має так багато дітей, що просто не знає що з ними всіма робити. Але щойно ви познайомитеся з Матінкою-природою ближче, побачите, яка вона могутня і спритна, здатна бути в півсотні місць одночасно: доглядати хворе дерево або новонароджену квітку, зводити підземні палаци, вказувати шлях маленьким мандрівникам, які вирушають у далекі подорожі, водночас підмітаючи, витираючи пил і облаштовуючи свій величезний дім – Землю. І, терпляче виконуючи ці, здавалося б, нескінченні завдання, вона розповідатиме нам найчарівніші та найдивовижніші історії про давнину, коли вона була ще молодою, або про скарби, що сховані в найвіддаленіших і найпотемніших коморах її палацу; це ті матусині оповідки, які ви всі так любите слухати, сидячи біля неї в сутінках.

Деякі з тих історій, що вона мені колись їх розказала, я збираюся переповісти вам, починаючи з оцієї.

Я знаю маленьку дівчинку: вона шотландка і живе серед гір. <...>

У малої Джині є скарб, який кожна пані з гордістю носила б. Ідеться про намисто з бурштину – старенька Елсі називає його «намистинками кохання», бо саме так його називали, коли вона була молодою.

Якщо ви бачили бурштин, то знаєте його насичений, жовтогарячий колір і аромат, коли його труть; але чи знаєте ви, що тертя змушує бурштин притягати

речі, ніби магніт? Усі ці властивості мали й намистини Джині, а до того ж і ще деякі інші, такі дивовижні й прекрасні; саме про них я й хочу вам розповісти. Кожна намистинка має всередині щось дуже крихітне: здається, ніби воно виросло в бурштині; і Джині ні на мить не набридає із захопленням роздивлятися ті намистинки. Ось одна з тоненькою гілочкою моху, неначе загорнута у сферу жовтого світла. У другій – малюсінька мушка: її крихітні крильця розправлені й підняті для польоту. А в третій, схожій на краплю меду, застрягла бджола, і маленький яскравокрилий жучок у четвертій. <...> Як ви гадаєте, звідки вони взялися і як маленька шотландка Джині стала власницею такого скарбу?

Єдине, що вона знає про бурштин, – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, як був ще юнаком, спустився на берег моря після великого шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось з уламків «Яструба», який викинуло на берег уночі; і там, серед слизьких водоростей, його нога випадково натрапила на прозорий блискучий шматок бурштину, де вже містилася вся ця дрібнота. <...>

Але Джині дуже-дуже цікавило те, як бурштин опинився на березі моря, а ще більше – як бджоли і мох потрапили всередину. Цікаво дізнатися? Коли так, то це одна з історій Матінки-природи, і вона охоче розповість її. Ось, що вона відказує на наші запитання:

– Пам'ятаю часи, задовго до вашого народження, – ще коли не було людей на землі; тоді ці Шотландські гори, як ви їх називаєте, де живе мала Джині, були густо вкриті лісами. Там були дуби, тополі, буки та сосни; і серед них один височенний і величавий вид сосни, з якого витікала блискуча жовта смола – точнісінько так, як – ви ж бачили – маленькі краплі липкої смоли витікають з наших сосен. Ця дивовижна жовта смола була пахучою; і, коли тисячі маленьких комашок пурхали навколо під теплим сонячним світлом, їх приваблював цей приємний запах – а може, й смак. І от, торкнувшись смоли, вони вже не могли відірватися від неї, а тим часом великі жовті краплі, що сочилися далі, оточували і нарешті повністю вкривали їх. Так само й принесені вітром шматочки моху, листочків, жолудів, шишок і маленьких гілочок згодом надійно застрягали в швидкоплинній смолі; а з часом вона дедалі більше тверднула. Оце і є бурштин.

– Авжеж, Матінко-природо, але це не пояснює, як шматок бурштину Кеннета опинився на березі моря.

– Тоді ось вам друга частина історії... Чи ви чули коли-небудь, як у ті прадавні часи земля іноді занурювалася в море так глибоко, що вода вкривала найвищі гірські вершини, а потім, через століття, вона знову повільно піднімалася вгору, щоб, можливо, зануритися ще раз і ще?

– Навряд чи ви зможете в це повірити, але я сама все бачила й добре пам'ятаю, як великі ліси північної Шотландії – дуби, тополі та бурштинові сосни – опускалися в морські глибини. Там, на дні океану, деревина й смола затверділи, як камінь, і тільки великі шторми здатні порушити їхній спокій, коли вони лежать, напівпоховані, в піску. Саме один із таких штормів виніс шматок бурштину Кеннета на узбережжя.

Коли б ми могли пройти по морському дну... Які ж неймовірні скарби ми б там знайшли!

*Давид Зелінський, учень
Науковий керівник: Лілія Міщенко,
старший вчитель, вчитель англійської мови вищої категорії
КЗО «Криворізький ліцей «Джерело» ДОР»*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС **«ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ»**

Історія бурштинових намистин

Ти знаєш Матінку-Природу? Саме їй Бог доручив дбати про землю й усе, що росте в ній чи на ній, так само, як твоїй мамі доручено піклуватися про свою родину – хлопців і дівчат.

Можливо, ти думаєш, що Матінка-Природа, як та відома «стара пані, що жила в черевичку», має так багато дітей, що не знає, що з ними робити. Але ти зміниш думку, коли ближче познайомишся з нею й дізнаєшся, яка вона сильна й діяльна; як вона може бути одночасно в п'ятдесяти місцях: доглядати хворе дерево чи щойно народжену квітку, будувати підземні палаци, вести маленьких мандрівників у далеку дорогу, прибирати, витирати пил і впорядковувати свій великий дім – землю. І водночас, серед усієї цієї терплячої й безкінечної праці, вона розповідатиме нам найчарівніші та найдивовижніші історії про давні часи, коли вона була молодістю, або про скарги, які лежать у найпотаємніших куточках її палацу – саме такі історії, які ми так любимо слухати вечорами від мам.

Деякі з цих історій, які вона розповіла мені, я зараз переповім і тобі, починаючи з ось цієї.

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку: вона живе серед гір у Гайленді. <...>

Є в Джині один скарб, яким би пишалась будь-яка пані – намисто з бурштинових намистин, – «лямур-намистини», як називає їх стара Елсі; так вони називались, коли вона була молода.

Можливо, ви бачили бурштин і знаєте його багатий, сонячний колір і аромат, що з'являється при натиранні; а також те, що бурштин при терті притягує дрібні речі, подібно магніту? Намистини Джині мали всі ці властивості, але ще й деякі інші – дивовижні й чарівні. У кожній намистинці щось маленьке, ніби проросло в бурштині: і Джині ніколи не набридає розглядати їх і дивуватись. Ось у цій – ніжний клаптик моху, ніби замкнений у кулі жовтого світла. В іншій – крихітна мушка з розправленими крильцями, готова злетіти. У наступній – бджола, що застрягла в намистині, схожій на шматочок меду, а в іншій – яскравий жучок. <...> Як ти думаєш, звідки вони взяли, і як маленька шотландська дівчинка Джині отримала такий скарб?

Усе, що вона знає – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, коли був молодим, пішов на морське узбережжя після страшної бурі, сподіваючись знайти щось з уламків «Госхоба», який розбився об берег тієї ночі; і там, серед слизьких морських водоростей, його нога випадково натрапила на прозору, блискучу грудку бурштину з усіма цими маленькими створіннями. <...>

Але що найбільше дивувало Джині – як бурштин потрапив на морський берег, і головне – як у ньому опинилися бджоли й мох. Хочеш дізнатися? Якщо хочеш – це одна з історій Матінки-Природи, і вона охоче її розповість. Послухай, що вона відповідає на наші запитання:

– Я пам'ятаю ті часи, дуже-дуже давно, ще до того, як з'явилися перші люди на землі; тоді ці Шотландські гори – Гайлендс, як ви їх називаєте, де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки й сосни; серед них одна особлива – висока й велична сосна, з якої витікала блискуча жовта смола, така ж, як ви бачили на наших соснах. Ця жовта смола була пахуча; і коли тисячі дрібних комах літали довкола в теплому сонячному світлі, їх приваблював її приємний запах – а може, й смак – і, приземляючись на неї, вони прилипали, не в змозі злетіти; і великі краплі смоли, що витікали, огортали й зрештою повністю їх покривали. Так само й шматочки моху, листя, жолуді, шишки й тріски, принесені вітром, швидко занурювались у потік смоли; а з часом вона все більше й більше тверднула. Ось так і виник бурштин.

– Яка гарна розповідь, Матінко-Природо; але це не пояснює, як бурштин дідуся Кеннета опинився на морському березі.

– Зачекай, ось друга частина історії.

– Чи чув ти колись, що в ті дуже давні часи земля іноді опускалася під море настільки глибоко, що навіть вершини гір покривались водою; а потім, через тисячоліття, знову піднімалась, щоб, можливо, ще не раз опуститись знову?

– Тобі важко в це повірити, але я сама це бачила; я добре пам'ятаю, як великі ліси Північної Шотландії – дуби, тополі й бурштинові сосни опустилися на дно моря. Там, на дні моря, деревина й смола затверділи, як камінь, і лише сильні шторми можуть їх потривожити, бо вони наполовину занурені в пісок. Саме під час такого буревію бурштин дідуся Кеннета й винесло на берег.

Якби ми могли гуляти по дну моря, яких тільки скарбів ми б не знайшли!

*Ярослав Казаков, студент
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., ст. викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ

Історія бурштинових намистин

Чи знайомий ти з Матінкою-природою? Саме їй Бог довірив піклуватися про землю і все, що зростає в ній або на ній, так само як Він довірив твоїй мамі піклуватися про її діточок: хлопчиків та дівчаток.

Тобі може здатися, що Матінка-природа схожа на славнозвісну «стареньку пані, яка жила у черевичку»: у неї також дуже багато дітей і вона ніяк не дасть їм ради. Проте, якщо ти придивишся уважніше та познайомишся з нею ближче,

ти побачиш наскільки вона сильна та уважна до всіх своїх діточок. Вона може бути в п'ятдесяти місцях одночасно: ось вона доглядає за хворим деревом або щойно народженою квіткою і водночас будує підземні палаці, підказує шлях юним мандрівникам, які рушають у далеку подорож; у той же час вона підтримує порядок і створює затишок у своїй величезній оселі, що зветься планета Земля. І серед усієї цієї нескінченної роботи, яку вона терпляче виконує, вона знайде хвилинку, щоб розповісти нам найчарівніші та найдивовижніші історії про ті далекі часи, коли вона була ще молодою, або про скарби, заховані в найглибших і найпотаємніших куточках її палацу. Її розповіді нагадують улюблені усіма нами історії, розказані мамою ввечері перед сном.

Кілька історій, які я чув від Матінки-природи, я збираюсь тобі розказати і почну ось з цієї.

Я знаю маленьку дівчинку: вона живе серед високогір'я, у тій частині Шотландії, що зветься Гайлендс. <...>

У маленької Джині є один скарб, який би з гордістю носила будь-яка жінка. Це бурштинове намисто. Стара Елзі називає його "lamour beads": саме так звучало шотландською «бурштинове намисто» за часів її молодості.

Можливо, ти бачив бурштин, тож знаєш його насичений, сонячний колір та приємний аромат, що з'являється, якщо його потерти. Але чи відомо тобі, що при натиранні бурштин також може притягувати речі подібно магніту? Намисто Джині, окрім цих властивостей, мало ще кілька, дивовижних і прекрасних; і саме про них я хочу тобі розповісти. Кожна намистинка всередині має якусь крихітну річ, яка неначе виросла в бурштині; і Джині ніколи не втомлюється їх розглядати і дивуватися, як вони там опинилися. Ось одна з намистин із тоненьким шматочком папоротевого моху, що ніби опинився всередині жовтої блискучої кулі. А от інша – з крихітною мухою всередині – її малесенькі крильця розправлені, ніби вона зібралася злетіти. А ще Джині може показати нам бджолу, яка застигла в намистинці, схожій на густий мед, а також маленького жучка з блискучими крилами в іншій. <...> Як ти гадаєш, звідки всі вони взялися та як маленька шотландська дівчинка Джині отримала такий незвичайний скарб?

Усе, що вона знає, так це те, що, одного разу, її дідусь, старий Кеннет <...> колись, багато років тому, ще юнаком, пішов на берег моря після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось з уламків «Яструба», корабля, який прибило до берега вночі; і там, серед слизьких водоростей його нога випадково натрапила на прозорий, блискучий шматочок бурштину, з цими маленькими істотами всередині. <...>

Але Джині цікавило інше: як бурштин опинився на узбережжі; і, найголовніше, як бджоли та мох опинилися всередині. Ти також хочеш дізнатися про це? Якщо так, тоді це одна з історій Матінки-природи, і вона залюбки її розповість. Послухай, що вона відповідає на наші запитання:

– О, я пам'ятаю ті часи, задовго до твого народження, дуже давно, навіть задовго до того, як перші люди з'явилися на Землі; тоді, цей високогірний регіон Шотландії, де живе маленька Джині, – Гайлендс, як його називають, – був покритий лісами. Там росли дуби, тополі, буки та сосни; і серед них був особливий вид сосни, високої та пишної, з якої витікала блискуча жовта смола,

схожа на ті маленькі крапельки липкої смоли, які можна побачити на стовбурах наших сосен. Ця красива жовта смола була пахучою; її приємний аромат, а можливо, й смак, приваблювали комашок, які тисячами пурхали над нею під теплим сонячним промінням, – тож, сівши на цю смолу, вони одразу ж прилипали і вже не могли вибратися; а великі жовті краплі, що стікали по ній, поступово огортали комашок, допоки зрештою не покривали їх повністю. Так само й принесені вітром шматочки моху, листя, жолудів, шишок та маленьких паличок міцно прилипали до смоли, що стікала; а з часом, смола все тверділа й тверділа. Так і утворився бурштин.

– Чудова історія, Матінко-природа; але, це не пояснює те, як шматочок бурштину, знайдений Кеннетом опинився на березі моря.

– Не поспішай та послухай другу частину історії.

– Чи знаєш ти, що в ті давні часи, земля занурювалася в море, іноді настільки глибоко, що вода покривала вершини гір; а потім, через століття, земля повільно підіймалась знову, щоб, імовірно, згодом знову зануритися у воду, знов і знов.

– У це складно повірити, але я там була і все це бачила; і я добре пам'ятаю, коли величні ліси на півночі Шотландії – дуби, тополі та незвичайні сосни, смола яких перетворювалася на бурштин – опустилися в морські глибини. І там, перебуваючи на дні океану, деревина та смола затверділи наче камінь, і лише сильним штормам під силу їх підняти, оскільки вони лежать наполовину засипані піском. Саме один з таких штормів і виніс на берег шматочок бурштину, знайдений Кеннетом.

Якби ми могли пройти по морському дну, які б скарби ми могли знайти!

*Кузнєцов Євген, учень
Науковий керівник: Лілія Міщенко,
старший вчитель, вчитель англійської мови вищої категорії
КЗО «Криворізький ліцей «Джерело» ДОР»*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія бурштинових намистин

Чи ви знайомі з Матінкою-Природою? Їй Бог доручив піклуватися про землю й усе, що росте в ній або на ній, так само як доручив твоїй мамі піклуватися про її сім'ю – хлопчиків і дівчаток.

Можливо, ви думаєте, що Матінка-Природа, як та відома «старенька, яка жила в черевичку», має стільки дітей, що й не знає, що з ними робити. Але ви зрозумієте, що це не так, щойно познайомитеся з нею ближче, і дізнаєтесь, яка вона сильна і працьовита; як вона може бути одразу в п'ятдесяти місцях: піклуватися про хворе дерево чи новонароджену квітку, і водночас будувати підземні палаци, проводити маленьких мандрівників у далеку дорогу, прибирати, витирати пил і впорядковувати свій великий дім – землю. І весь цей

час, у процесі її терплячої, безупинної праці, вона розповідатиме нам чарівні й дивовижні історії про давні часи, коли вона була молодою, або про скарги, що приховані в найдаальших і найпотаємніших кімнатах її палацу – саме такі історії, які вам так подобається слухати від своєї мами у вечірніх сутінках.

Кілька таких історій, які вона розповіла мені, я зараз розповім і вам, починаючи з цієї.

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку: вона живе серед шотландських гір – Гайлендс. <...>

Є в Джині один скарб, яким пишалася б не одна пані. Це намисто з бурштинових намистинок – “ламур-намистинки”, як називає їх стара Елсі; так вони називалися ще тоді, коли вона була молодою.

Можливо, ви бачили бурштин і знаєте його теплий, сонячний колір і аромат, коли його потерти; а чи знаєте ви також, що бурштин при натиранні притягує дрібні предмети, як магніт? Намистинки Джині мали всі ці властивості, а ще кілька інших – дивовижних і прекрасних; саме про них я й хочу розповісти. У кожній намистинці – крихітна істота, наче вросла в бурштин; і Джині ніколи не втомлюється розглядати їх і дивуватися. Ось одна – з ніжним шматочком моху, немовби замкнутим у кулі жовтого світла. В іншій – найменша мушка з розправленими крильцями, готовими до польоту. Ще в одній – бджілка, що ніби застигла в бурштині, схожому на мед, а в іншій – маленький блискучий жучок. <...> Як ви думаєте, звідки вони взялися і як шотландська дівчинка Джині отримала такий скарб?

Усе, що вона знає, – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, багато років тому, коли був ще юнаком, пішов на морське узбережжя після сильного шторму, сподіваючись врятувати щось із розбитого корабля «Яструб», який викинуло на берег вночі; і там, серед слизьких морських водоростей, його нога випадково натрапила на прозору, блискучу грудку бурштину, в якій були вміщені всі ці маленькі істоти. <...>

Але що найбільше дивувало Джині – як бурштин опинився на морському березі, і як у нього потрапили бджоли та мохи. Хочете дізнатися? Якщо так, то це одна з історій Матері-Природи, і вона охоче її розповість. Ось що вона відповість на наші запитання:

– Я пам’ятаю ті далекі часи, ще задовго до вашого народження; тоді ті шотландські гори Гайлендс, де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки й сосни; серед них – один вид високих і величних сосен, із яких сочилася блискуча жовта смола, схожа на ту, що ви бачили на наших соснах. Ця прекрасна жовта смола мала приємний запах, і безліч маленьких комах літали навколо неї на сонці, приваблені її ароматом – можливо, й смаком, – і як тільки вони сідали на неї, то прилипали й уже не могли вирватися; а великі жовті краплі смоли, що витікали, огортали їх і врешті повністю вкривали. Так само, шматочки моху, листя, жолуді, шишки і гілочки, принесені вітром, теж опинялися замукованими у смолі, що швидко витікала; і з часом вона ставала все твердішою й твердішою. Ось так і утворився бурштин.

– Чудова розповідь, Матінко-Природо; але це не пояснює, як шматочок бурштину Кеннета опинився на морському березі.

– Тоді слухайте другу частину історії.

– Чи чули ви колись, що в ті дуже давні часи земля іноді занурювалася в море, настільки глибоко, що вода покривала навіть вершини гір; а згодом, через багато століть, вона знову повільно піднімалася, а потім, можливо, опускалася знову і знову?

– Вам важко в це повірити, але я сама це бачила; і добре пам'ятаю, як великі ліси Північної Шотландії – дуби, тополі і бурштинові сосни – занурилися в глибини океану. Там, на дні моря, дерево і смола ставали твердими, мов камінь, і лише сильні шторми можуть потривожити їхній спокій, оскільки вони лежать наполовину занурені в пісок. Саме під час одного з таких штормів бурштин Кеннета й потрапив на берег.

Якби тільки ми могли пройтись дном моря – які б скарби ми знайшли!

*Єгор Лямець, учень
Науковий керівник: Лілія Міщенко,
старший вчитель, вчитель англійської мови вищої категорії
КЗО «Криворізький ліцей «Джерело» ДОР»*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія бурштинових намистин

Чи знаєте ви Матінку-Природу? Саме їй Бог доручив турбуватися про землю та все, що на ній росте, подібно до того, як ваша мама піклується про свою сім'ю хлопчиків і дівчаток.

Можливо, ви думаєте, що Матінка-Природа схожа на знамениту «стареньку пані, яка мешкала в черевичку», і має стільки дітей, що не знає, як дати їм лад. Але якщо ви познайомитеся з нею ближче, то дізнаєтеся, яка вона сильна та енергійна; як вона може бути одночасно в п'ятдесяти місцях: доглядати за хворим деревом або новонародженою квіткою і в цей же момент будувати підземні палаци, направляти маленьких мандрівників, які вирушають у далекі подорожі, та підмітати, витирати пил і облаштовувати свій великий дім – землю. І весь цей час, у розпал своєї терплячої та безкінечної роботи, вона розповідатиме нам найчарівніші та найдивовижніші історії про давні часи, коли вона була молодою, або про скарби, що сховані в найвіддаленіших і найпотаємніших куточках її палацу; ці історії схожі на ті, які вам так подобається слухати від вашої мами, коли ви збираєтеся навколо неї перед сном.

Деякі з цих історій, які вона розповіла мені, я збираюся розповісти вам, починаючи з ось цієї.

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку: вона живе серед гірських височин. <...>

У маленької Джині є один скарб, який із гордістю носила б будь-яка леді. Це намисто з бурштинових намистин – «ламурові намистини», як називає їх стара Елсі; так вони називалися, коли вона була молодою.

Ви, можливо, бачили бурштин і знаєте його багатий, сонячний колір та аромат при натиранні; а чи знаєте ви також, що від натирання бурштин притягує предмети, подібно магніту? Намистини Джині мали всі ці властивості, але також деякі інші, дивовижні та прекрасні; і саме про них я хочу вам розповісти. Кожна намистинка має всередині себе крихітну річ, що ніби виросла в бурштині; і Джині ніколи не втомлюється розглядати їх і дивуватися. Ось одна з папоротеподібним шматочком моху, ніби замкненим у кулі жовтого світла. В іншій – найменша мушка – її маленькі крильця розправлені та підняті для польоту. А ось тут вона може показати нам бджолу, що оселилася в намистинці, схожій на застиглий мед, і маленького яскравокрилого жука в іншій. <...> А як ви думаєте, звідки вони взялися і як маленька шотландська Джині отримала такий скарб?

Усе, що вона знає, це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...> колись, багато років тому, коли був юнаком, пішов на морський берег після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось від затонулого «Яструба», рештки якого прибило до берега вночі; і там серед слизьких морських водоростей його нога випадково натрапила на прозору, блискучу грудку бурштину, всередині якої застигли всі ці маленькі створіння. <...>

Але Джині цікавило те, як бурштин опинився на морському березі; а ще більше, як бджоли та мохи потрапили всередину нього. Чи хотіли б ви дізнатися? Якщо так, то це одна з історій Матінки-Природи, і вона з радістю розповість її. Послухайте, що вона відповідає на наші запитання:

– Я пам'ятаю ті часи, задовго до вашого народження, навіть задовго до того, як на землі з'явилися люди; тоді ці Шотландські височини – Гайлендс (як ви їх називаєте) – де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки та сосни; і серед них сосна, висока і велична, з якої текла блискуча жовта смола, схожа на ті маленькі краплі липкої смоли, що можна побачити на наших соснах. Ця прекрасна жовта смола була запашною; і, коли тисячі маленьких комах кружляли навколо неї в теплому сонячному світлі, їх приваблював її приємний запах, – а можливо, також і смак, – і, щойно приземлившись на неї, вони прилипали і вже не могли вибратися; великі жовті краплі, що текли поступово огортали їх, а згодом і повністю покривали. Так само шматочки моху, листя, жолуді, шишки та маленькі палички, принесені вітром, опинившись у смолі, зрештою поглиналися нею; з часом смола тверднула все більше і більше. Це і є бурштин.

– Дуже цікава історія, Матінко Природо; але це не пояснює, як шматочок бурштину Кеннета опинився на морському березі.

– Зачекайте тоді на другу частину історії.

– Чи ви коли-небудь чули, що в ті дуже давні часи земля іноді занурювалася в море, інколи настільки глибоко, що вода покривала самі вершечки гір; а потім, через певний час, вона повільно піднімалася знову, щоб, можливо, зануритися в море ще не раз?

– У це складно повірити, але я була там і все це бачила на власні очі; я добре пам'ятаю, коли великі ліси Північної Шотландії: дуби, тополі та бурштинові сосни – опустилися в глибоке море. Там, лежачи на дні океану, дерево та смола затверділи, як камінь, і лише великі шторми можуть їх

потривожити, оскільки вони лежать наполовину сховані в піску. Під час одного з таких сильних штормів шматочок бурштину Кеннета й винесло на берег.

Якби ми тільки могли ходити по морському дну, які б скарби ми могли там знайти!

*Маринко Вікторія, студентка
Науковий керівник: Маценура Людмила
к. пед. н, доцент кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІЛА СВОЇМ ДІТЯМ

Історія бурштинових намистин

Чи знайомі ви з Матінкою-природою? Саме їй Бог доручив піклуватися про землю та все, що на ній росте – так само, як вашій матері довірено турботу про її родину, про синів і дочок.

Можливо, вам здається, що Матінка-природа, як та старенька жінка з відомої казки, що жила в черевичку, має стільки дітей, що не знає, що з ними робити. Але коли ви ближче познайомитеся з нею, то зрозумієте, яка вона сильна й діяльна, як уміє бути одразу в п'ятдесяти місцях одночасно: доглядати понівечене дерево чи щойно пророслу квітку, будувати підземні палаци, спрямовувати кроки маленьких мандрівників у далеку дорогу, а ще – прибирати, чистити й впорядковувати свій величезний дім – Землю. І водночас, серед своєї невтомної та безперервної праці, вона розповідає нам найчарівніші й найдивовижніші історії про давні часи, коли була молодою, або про скарби, що ховаються у найдальших і найпотаємніших комірчинах її палацу. Саме такі історії ви всі так любите слухати від своєї матері, коли в сутінках сидите поруч із нею.

Кілька таких історій, що вона розказала мені, я зараз переповім і вам. А почну з оцієї.

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку, яка живе серед гір. <...>

Вона має один скарб, яким би пишалася будь-яка пані, – намисто з бурштинових камінців. «Ламурові намистини», – так каже на них старенька Ельзі, бо саме так їх називали, коли вона була молодою.

Можливо, ви бачили бурштин і знаєте його насичений, сонячний колір та приємний аромат, що з'являється під час тертя. А чи знаєте ви, що, потерши бурштин, можна змусити його притягати предмети, майже як магніт? Намистини Джині мали всі ці властивості, а ще й дещо більше – щось особливе та прекрасне. І саме про це я хочу вам розповісти. Кожна намистинка містить усередині крихітну річ, заховану в бурштин так, наче вона там і виросла. Джині ніколи не втомлюється розглядати ці маленькі чудеса й гадати, що ж вони означають. Ось одна намистина з витонченою гілочкою моху, ув'язненою у сфері золотистого

світла. В іншій – крихітна мушка з розправленими крильцями, готова злетіти. Одна з намистин приховує бджолу, немов застиглу в медовому золоті, а ще одна – маленького жука з блискучими крилами. <...> Як ви гадаєте, звідки вони взялися і як маленька шотландка Джині стала володаркою такого скарбу?

Усе, що вона знає, – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, коли був ще юнаком, пішов на морський берег після сильного шторму, сподіваючись урятувати щось з уламків корабля «Госгок», який уночі зазнав аварії. І там, серед слизьких морських водоростей, його нога випадково натрапила на прозорий слякливий шматочок бурштину, в якому застигли всі ці крихітні створіння.

Але найбільше цікавило Джині те, як бурштин опинився на березі моря і, найголовніше, як у нього потрапили бджоли та мох. Вам хотілося б про це дізнатися? Якщо так, то це одна з історій Матінки-природи, і вона залюбки вам її розповість. Послухайте, що вона відповідає на наші запитання:

– Я пам'ятаю часи, задовго до того, як ви народилися, ще до появи людей на землі. Тоді ці шотландські гори, де живе маленька Джині, були вкриті дрімучими лісами. Тут росли дуби, тополі, буки та сосни, серед яких була одна особлива – висока й велична бурштинова сосна, з кори якої стікала золотава, запашна смола. Ця чарівна золотиста смола мала приємний аромат, і тисячі маленьких комах, пурхаючи навколо неї в теплому сонячному світлі, вабилися на її приємний запах – а можливо, й смак. Але щойно вони сідали на смолу, як невідворотно грузли у ній і вже не могли вибратися, а великі жовті краплі, що сочилися без упину, поступово вкривали їх, ув'язнюючи назавжди. Так само туди потрапляли й принесені вітром гілочки моху, листя, жолуді, шишки та дрібні галузки. Час минав, смола тверднула дедалі більше. Так утворився бурштин.

– Чудова історія, Матінко-природо, але вона не пояснює, як шматок бурштину, знайдений дідусем Кеннетом, опинився на морському березі.

– Потерпіть, бо це ще не кінець історії.

– Чи відомо вам, що в сиву давнину земля часом заглиблювалася під воду так, що хвилі сягали вершин гір, а згодом, через багато століть, знову виринала, а потім занурювалася ще раз?

– Вам важко повірити, але я сама бачила це на власні очі. Я добре пам'ятаю, як великі ліси північної Шотландії – дуби, тополі й бурштинові сосни – опинилися на дні глибокого океану. Там, у водній безодні, деревина й смола затверділи, як камінь. Лише бурхливі шторми здатні їх зрушити, підіймаючи з піщаного ложа. Саме одна з таких штормових ночей і винесла на берег шматки бурштину, знайдені дідусем Кеннетом.

Які ж дивовижні скарби ми могли б знайти, коли б нам вдалося ступити на морське дно!

*Анастасія Москаленко, студентка
Науковий керівник: Людмила Маценура,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ НАЩАДКАМ»

Історія бурштинових намистин

Ви знаєте Матінку-природу? Це та, кому Бог доручив піклуватися про Землю й усе, що на ній росте – так само, як доручив вашій матері піклуватися про вас і ваших братів та сестер.

Можливо, ви думаєте, що Матінка-природа, як і знаменита стара жінка, що жила в черевичку, має так багато дітей, що не знає, як їм дати раду. Але щойно ви ближче познайомитеся з нею – зрозумієте, яка вона сильна й невтомна: вона всюди – і біля хворого дерева, і поруч з квіточкою, яка тільки-но з'явилася на світ; вона водночас будує палаци глибоко під землею, спрямовує кроки юних мандрівників у їхніх далеких подорожах, змітає пилію з пагорбів і гордих вершин, прикрашаючи свій величезний дім – Землю. І посеред своєї невтомної та безперервної праці, вона розповідає нам найчарівніші й найдивовижніші історії про давні часи, коли була молодістю, або про скарги, сховані в найдаальших і найпотаємніших комірчинах її палацу. Це саме такі історії, які ви всі дуже любите слухати від своєї матері, коли збираєтеся коло неї в сутінках.

Кілька історій, які Матінка-природа розказувала мені, я збираюся переповісти вам. І почну з оцієї...

У маленької Джині є скарб, яким пишалася б кожна пані. Це разок бурштинових намистин – «намистин кохання», як їх називає стара Елсі, бо так вони звалися, коли вона була молодістю.

Ви, мабуть, бачили бурштин. Його золотисте сяйво, теплий відтінок, аромат смоли, який прокидається в пам'яті – досить лише доторкнутись до каменя. А чи знаєте ви, що якщо потерти бурштин, він притягає дрібні речі, немов магніт? Із намистом Джині було ще цікавіше: кожна з намистин ніби ховала в собі цілий світ. Джині ніколи не набридало дивитись на них, дивуватись та вигадувати історії. Ось в одній застиг ніжний листочок моху. В іншій – дрібна мушка з широко розправленими крильцями. Ще одна заховала бджілку, немов у краплі меду, а поряд – маленький жучок із крихітними крильцями, що виблискують проти світла. Хіба ж не дивовижно? <...> А звідки взялося таке намисто? Як у ньому це все опинилось?

Джині знає лише те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, як був ще юнаком, пішов на морський берег після сильного шторму, сподіваючись урятувати щось із уламків корабля «Госгок», який уночі зазнав аварії. І там, серед слизьких морських водоростей, його нога випадково натрапила на прозору сяйливу грудку бурштину, в якій застигли всі ці крихітні створіння.

Але найбільше Джині цікавило те, як бурштин опинився на березі моря і, найголовніше, як у нього потрапили бджоли й мох. Вам хотілося б про це дізнатися? Коли так, то це одна з історій Матінки-природи, і вона залюбки вам її розкаже. Ось послухайте, що вона відповідає на наші запитання:

— Я пам'ятаю часи, задовго до того, як ви народилися, ще до появи людей на землі. Тоді ці шотландські гори, де живе маленька Джині, були вкриті густими лісами. Тут росли дуби, тополі, буки та сосни, серед яких була одна особлива — висока й велична бурштинова сосна, з кори якої стікала золотава духмяна смола. Ця чарівна смола мала приємний аромат, і тисячі маленьких комах, пурхаючи навколо неї в теплому сонячному промінні, вабилися на її пахощі, а може, й на смак. Та ледве вони сідали на смолу, як міцно прилипали і вже не могли вибратись, а великі жовті краплі, що сочилися назовні, поступово вкривали їх, затримуючи назавжди. Так само туди потрапляли принесені вітром гілочки моху, листя, жолуді, шишки й дрібні галузки. Час минав, смола тверднула дедалі більше. Так утворився бурштин.

— Чудова історія, Матінко-природо, але вона не пояснює, як бурштинова грудка, знайдена Кеннетом, опинилася на морському березі.

— Тоді, послухайте другу частину історії.

— Чи чули ви, що колись, у дуже давні часи, земля іноді опускалася під воду, і море вкривало навіть найвищі гори? А потім, через багато-багато років, знову піднімалася й, може, занурювалася ще раз і ще.

— Навряд чи ви повірите, але я була там і бачила, як великі ліси північної Шотландії — дуби, тополі та бурштинові сосни опустилися на дно глибокого моря. А з ними й смола, що ховала в собі найдрібніших істот — тих, що більше ніколи не змахнуть крилом. І коли здійснювся шторм, коли море розворушило свої спогади, один із тих дарів опинився в руках Кеннета. Так дівчинка Джині отримала намисто, у кожній намистинці якого жила маленька, застигла казка.

І якщо вам колись пощастить пройти глибинами океану, будьте уважні. Можливо, саме під вашими ногами лежать ті самі намистини, в яких хтось досі чекає, щоб розповісти свою історію.

*Пирожок Валентина, учениця
Науковий керівник: Лілія Міщенко,
старший вчитель, вчитель англійської мови вищої категорії
КЗО «Криворізький ліцей «Джерело» ДОР»*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія бурштинових намистин

Ти знаєш Матінку-Природу? Саме їй Бог довірив піклування про землю і все, що росте на ній чи в ній, так само, як він довірив твоїй мамі турбуватися про свою сім'ю — хлопців і дівчат.

Тобі може здатись, що в Матінки-Природи, як у тієї відомої «старої пані, що жила у черевичку», стільки дітей, що вона сама не знає, що з ними робити. Але ти зрозумієш, що це не так, коли познайомишся з нею ближче й дізнаєшся, яка вона сильна і як багато всього встигає – як вона може бути в п'ятдесяти місцях одночасно: доглядати хворе дерево або новонароджену квітку, і в той же час будувати палаци під землею, направляти маленьких мандрівників, які тільки-но вирушили в дорогу, і прибирати та наводити лад у своєму величезному домі – планеті Земля. І весь цей час, серед безкінечної роботи, вона буде розповідати нам дуже цікаві і чарівні історії – про давні часи, коли вона була молода, або про скарби, які сховані в далеких і секретних куточках її палацу. Саме такі історії, які вам так подобається слухати від мами вечорами.

Кілька таких історій, які вона мені розказувала, я зараз розповім вам, починаючи з цієї.

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку: вона живе в серед високогір'я Гайлендс. <...>

У Джині є скарб, який із гордістю носила б будь-яка пані. Це намисто з бурштинових намистин, «ламур-намистин», як каже стара Елсі – так вони називались, коли вона була молода.

Можливо, ти бачив бурштин і знаєш його теплий, сонячний колір і аромат, коли його потерти. А ще, можливо, знаєш, що після натирання бурштин може притягувати речі, як магніт? Намистини Джині мали ці властивості, але ще й інші – дивовижні й красиві. Саме про них я і хочу розповісти. У кожній намистинці щось є всередині, ніби воно виросло в бурштині. Джині постійно розглядає їх і дивується. В одній – шматочок моху, такий ніжний і ажурний, ніби закритий у кульці світла. В іншій – маленька мушка з розкритими крильцями, ніби от-от полетить. Є ще бджола в намистині, схожій на застиглий мед, і блискучий жучок в іншій. <...> Але звідки це все взялося і як маленька шотландка Джині отримала такий скарб?

Все, що вона знає – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...> колись давно, ще коли був хлопцем, пішов на берег моря після сильної бурі, щоб спробувати щось врятувати з розбитого корабля «Гошок», який потонув тієї ночі. І там, серед мокрих водоростей, він випадково наступив на блискучий шматок бурштину, в якому були всі ці маленькі створіння. <...>

Але найбільше Джині дивувалась, як бурштин потрапив на берег, і як у ньому опинилися бджоли та мох. Хочеш дізнатися? Це одна з історій Матінки-Природи, і вона з радістю її розкаже. Послухай, що вона відповідає:

– Я пам'ятаю той час, дуже-дуже давно, задовго до твого народження, навіть ще до того, як з'явилися люди на Землі. Тоді ті шотландські гори, де живе Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки і сосни. І серед них була одна особлива сосна, дуже висока й гарна, з якої витікав жовтий блискучий сік – смола, схожа на ту, що можна побачити на наших соснах. Ця смола приємно пахла; її приємний аромат (а може й смак) приваблював комах, які тисячами пурхали над соснами, купаючись у теплих променях сонця. І ледь сівши на крапельку смоли, вони прилипали і не могли більше злетіти. Поступово смола покривала їх повністю. Так само туди потрапляли принесені вітром шматочки

моху, листя, жолуді, шишки, гілочки – все це застигало у смолі, яка з часом тверділа все більше і більше. Це і є бурштин.

– Цікава історія, Матінко-Природо, але це не пояснює, як бурштин потрапив на морський берег.

– Почекай, бо це друга частина історії.

– Чи ти знав, що в ті дуже старі часи земля могла опускатися під воду? Іноді так глибоко, що вода покривала верхівки гір. А потім, через багато років, вона знову підіймалась, щоб можливо, з часом зануритися знову і знов.

– Тобі важко в це повірити, але я там була і бачила, як північні ліси Шотландії – дуби, тополі і бурштинові сосни – пішли під воду. Там, на дні океану, дерево і смола тверділи, як камінь. І тільки сильним штормам під силу зрушити їх з місця. Саме такий шторм і приніс бурштин Кеннета на берег.

Якби ми тільки могли гуляти дном моря, скільки б скарбів ми там знайшли!

*Софія Прудіус, студентка
Науковий керівник: Катерина Гостра,
доктор філософії, доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія бурштинового намиста

Ти знайомий із Матінкою-природою? Вона та, кому Бог довірив піклуватися про землю та все, що на ній росте – так само, як твоїй матері довірив дбати про своїх дітей.

Тобі може здатися, що Матінка-природа, як та квочка з курчатами, має стільки дітей, що їй не знає, як їм усім дати раду. Але щойно ти познайомишся з нею ближче, відразу зрозумієш, яка вона сильна та активна, як вона одночасно може перебувати в п'ятдесяти місцях, доглядаючи хворе дерево або новонароджену квітку і водночас будуєчи підземні палаци, спрямовуючи кроки маленьких мандрівників, які вирушають у далекі подорожі, і підмітаючи, витираючи та облаштовуючи свій величезний будинок – Землю. І посеред своєї терплячої та нескінченної праці, вона розповість нам найчарівніші та найдивовижніші історії про далекі часи, коли вона була молодою, або про скарби, сховані в найпотаємніших куточках її палацу. Словом, історії, які ти так любиш слухати від своєї матусі, коли ви збираєтеся навколо неї надвечір.

Деякі з історій, які Матінка-природа розказала мені, я збираюся переповісти тобі, і почну з оцієї...

Я знаю одну маленьку шотландську дівчинку. Вона живе в горах. <...>

У маленької Джині є скарб, яким пишалася б кожна жінка. Це намисто з бурштинових намистин – «ламурових намистин», як називає їх старенька Елсі. Саме так вони називалися, коли вона була молодою.

Ти, мабуть, бачив бурштин і знаєш його насичений сонячний колір та аромат, який з'являється, коли камінь потерти. А чи знаєш ти, що потертий бурштин притягає дрібні речі, як магніт? Намистини Джині мали всі ці властивості, а також інші – чудові та прекрасні. І саме про них я хочу тобі розповісти. Кожна намистина містить усередині якусь крихітну річ, заховану так, ніби вона виросла просто в бурштині. І Джині ніколи не втомлюється розглядати їх і дивуватися. Ось одна намистина з витонченою гілочкою моху, неначе замкнена в кулі золотистого світла. В іншій – крихітна мушка: її маленькі крильця розправлені й готові злетіти. Одна з намистин приховує бджолу, яка немов застигла в медовому золоті, а ще одна – маленького жука з блискучими крилами. <...> Як ти гадаєш, звідки вони з'явилися, і як маленька шотландка Джині отримала такий скарб?

Усе, що вона знає, – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, як був молодим хлопцем, спустився на берег моря після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати хоч щось з уламків корабля «Яструб» – його викинуло на берег уночі. І там, серед слизьких морських водоростей його нога випадково зачепила прозорий блискучий шматок бурштину, в якому були всі ці маленькі створіння. <...>

Але Джині дивувало те, як бурштин опинився на березі моря. А найбільше – як бджоли, мох та жучки потрапили у нього. Бажаєш дізнатися? Це одна з історій Матінки-природи, і вона радо розповість її. Ось що вона відказує на наші запитання:

– Я пам'ятаю той час, задовго до того, як ти народився, – задовго, навіть до того, як хтось жив на Землі. Тоді ці шотландські гори, Гайлендс – як ти їх називаєш, де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Росли там дуби, тополі, буки та сосни. І серед них одна сосна – висока та велична, з якої витікала сяйлива жовта смола – така ж, маленькі краплі якої ти бачив на наших соснах. Ця липка смола мала приємний аромат, і тисячі маленьких комах кружляли навколо неї на теплому сонці, бо їх приваблював її запах, а може, й смак. Сівши на неї, вони швидко прилипали й не могли злетіти. Великі жовті краплі смоли, що сочилися без упину, обволікали й нарешті покривали їх повністю. Так само до смоли прилипали принесені вітром шматочки моху, листочки, жолуді, шишки та гілочки, і незабаром вони опинялися замкненими у швидкотвердній смолі. З часом вона тужавіла ще більше. Так з'являвся бурштин.

– Це чудова розповідь, Матінко-природо, але вона не пояснює, як бурштин дідуся Кеннета потрапив на берег моря.

– Тоді зачекай на другу частину історії.

– Ти коли-небудь чув, що в ті дуже давні часи земля іноді занурювалася в море так глибоко, що вода покривала навіть гірські вершини? А потім, через століття, вона знову повільно підіймалася, щоб, може, зануритися знов і знов?

– Тобі, мабуть, важко в це повірити, але я сама була там і все бачила. Я добре пам'ятаю, як великі ліси на півночі Шотландії – дуби, тополі та бурштинові сосни – опустилися на дно океану. Лежачи глибоко у воді, деревина і смола затверділи, як камінь, і тільки сильні бурі можуть порушити їхній спокій,

адже вони напівпоховані в піску. Один з сильних штормів і приніс шматок бурштину на берег дідусеві Кеннету.

Коли б ми могли пройтися по дну моря... Які скарби ми б там знайшли!

*Кристина Реутенко, студентка
Науковий керівник: Катерина Гостра,
доктор філософії, доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія про бурштинове намисто

Чи знайомі ви з Матінкою-Природою? Саме їй Бог доручив піклуватись про Землю, і про все, що росте на ній. Так само як Він доручив вашій мамі піклуватись про родину, про хлопчиків та дівчаток.

Ви можете подумати, що у Матінки-Природи так багато дітей, що вона й не знає, як з ними впоратись, і все носить як курка з яйцем. Але коли ви познайомитесь з нею ближче, ви зрозумієте яка вона насправді сильна та завзята. Вона може бути у десятках місць одночасно: тут вона піклується про хворе дерево, чи квітку, яка щойно народилась; і у цей самий час будує підземні палаци, допомагає маленьким мандрівникам, що відправляються у довгу подорож; мете, протирає пил, наводить лад у своїй великій домівці – Землі. І посеред цієї кропіткої та нескінченої роботи, вона розповідає нам найчарівніші та найдивовижніші історії про давні часи, коли вона була молода, і про скарби, що приховані у найдаальших та таємничих закутках її палацу. Такі самі історії, які ви так любите слухати, коли збираєтесь навколо мами після заходу сонця.

І деякі з цих історій, що вона розповіла мені, я розповім і вам. Почну з оцієї.

Я знаю одну маленьку дівчинку, що мешкає на півночі Шотландії, у регіоні який відомий своїми гірськими масивами – Гайлендсі. <...>

У Джині є скарб, який багато жінок хотіли б приміряти. Це – бурштинове намисто, стара Елсі називає його «l'amour» (Французькою це означає «кохання», таку назву воно мало, коли вона була молодішою).

Ви, мабуть, вже бачили бурштин, і знаєте його яскравий, помаранчевий колір і як він пахне, якщо його потерти. А чи знаєте ви, що після того, як його потреш, він притягує предмети, як магніт? Намистинки, які носить Джині, саме такі, але, окрім того, що вони гарні, вони мають ще одну особливість. І про це я зараз вам розповім. Усередині кожної намистинки є щось маленьке, покрите бурштином, ніби закарбоване в ньому. Джині ніколи не набридає роздивлятись намистинки й міркувати про них. Ось, ніби загорнений у кулю яскравого світла, охайний листочок папороті. В іншій намистинці – маленька мушка, що розправила крильця і готова злетіти. А ось – бджола, ніби вкрита медом, а в цій

– жук із тоненькими крилами. <...> Але, як ви думаєте, звідки вони взялись? І як це намисто потрапило до маленької Джині з Шотландії?

Все, що їй відомо про походження намиста, так це як одного разу, давним-давно, коли її старенький дідусь Кеннет був ще парубком, він прийшов на узбережжя після сильного шторму, сподіваючись дістати щось з судна «Яструб», що сіло тут на мілину вночі. І тут серед слизьких водоростей, він натрапив на чистий, блискучий бурштин, у який були закарбовані усі ці маленькі створіння. <...>

Але ось що бентежило Джині: як бурштин опинився на узбережжі? І найголовніше – як бджілки та рослини потрапили усередину? Чи хотіли б ви дізнатись? Якщо так, то Матінка-Природа із задоволенням розповість вам свою історію. Послухаємо, як вона відповідає на наші запитання:

– Я пам'ятаю, як у давні-давні часи, коли ви ще не народились, такі давні що на Землі, ще не жили люди, Шотландський Гайлендс, як ви їх називаєте, і де живе Джині, був вкритий лісами. Тут росли дуби, тополі, буки та сосни. І серед них була сосна, висока та велична, з якої сочилась яскрава жовта смола, така сама, липкі краплинки якої сочаться і з наших сосен. Ця прекрасна жовта смола була запашна, і тисячі маленьких комах кружляли навколо неї у теплом сонячному світлі. Їх приваблював приємний аромат, і мабуть, смак. Та коли вони сідали на неї, вони застрягали, і вже не могли вибратись. А жовті краплинки повільно стікали, оточуючи комах, поки не покривали їх повністю. Так само траплялось і з мохом, листям, жолудями, шишками, і маленькими гілочками. Вони швидко ставали закарбованими у текучу смолу, а через певний час вона все ставала твердішою, і твердішою. Це і є бурштин.

– Гарна історія, Матінко-Природо, але це не пояснює, звідки на узбережжі взявся бурштин, який знайшов Кеннет.

– Тоді слухайте далі.

– Чи ви колись чули, що у ті давні часи, земля іноді спускалась у море? Її іноді так глибоко, що вода покривала вершини гір, а потім, через роки, земля знову підіймалась, потім знову опускалась, і так знову, і знову.

– Можливо, вам важко в це повірити, але я особисто все це бачила. Я добре пам'ятаю, як великі ліси північної Шотландії: дуби, тополі і бурштинові сосни – опинилися глибоко під водою. Там, на дні океану, дерево і смола стали тверді, немов каміння, і тільки сильні шторми можуть їх підняти, адже вони заховані глибоко у піску. Її один з таких сильних штормів і виніс шматочок бурштину на той самий берег.

Як би ми тільки могли пройтись по дну моря, які скарби ми б віднайшли!

*Наталія Сорока, студентка
Науковий керівник: Людмила Маценура,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «КАЗКИ МАТІНКИ-ПРИРОДИ»

Історія бурштинового намиста

Чи знайомі ви з Матінкою-природою? Бог доручив їй піклуватися про землю та все, що на ній росте, – так само, як вашій мамі дбати про свою дитину.

Ви можете подумати, що Матінка-природа, як та стара з казки, що в черевику жила, має стільки діточок, що й не знає, з якої сторони до них підійти. Але коли ви з нею познайомитеся, то зрозумієте, яка вона сильна та спритна. Вона може одночасно бути всюди: лікувати хворе дерево, пестити щойно розквітлу квіточку, будувати підземні палаци, показувати стежину маленьким мандрівникам у їхній далекій дорозі та прибирати у своєму величезному домі – нашій землі. І серед цієї клопіткої роботи вона ще й розповідає нам найчарівніші історії про давні часи, коли сама була ще молодою, або про скарги, сховані в найпотаємніших куточках її величезного палацу. Це ті самі казки, які ви так любите слухати, зібравшись коло мами у вечірніх сутінках.

Одну з таких історій, що розказала мені Матінка-природа, я переповім вам.

Я знаю одну маленьку шотландку – вона живе далеко серед високих гір. <...>

Найцінніший скарб Джині – намисто з бурштин. Стара Ельсі, бабуся дівчинки, називає його «намистом кохання» – так у її молоді роки звали ці камінці.

Ви, мабуть, бачили бурштин і знаєте його теплий, сонячний колір, його аромат, що пробуджується, коли камінець потреш у долонях. А чи знаєте ви, що бурштин, як і магніт, може притягувати дрібні предмети? Намисто Джині мало всі ці властивості, але ще й дещо особливе – щось загадкове та чарівне. Саме про це я й хочу вам розповісти. Кожна намистина містила в собі крихітний світ, наче вирослий у бурштині. Дівчинка могла годинами розглядати ці дивовижі та гадати, як вони там опинилися. Ось у цій – ніжна гілочка моху, запечатана в кулі золотого світла. В іншій – крихітна мушка з розправленими крильцями, що навіки застигла у польоті. А ось бджола, яка спить у намистині, схожій на загуслу краплю меду, і яскравий жучок з прозорими крильцями у сусідній... <...> Звідки ж вони взялися? Як це фантастичне намисто потрапило до маленької Джині?

Усе, що вона знає – це історія про її дідуся Кеннета. <...> Колись, ще у своїй молодості, після страшної бурі він пішов на берег, сподіваючись урятувати щось з уламків корабля «Яструб», що розбився об скелі тієї ночі. І саме там, серед мокрих водоростей, його нога натрапила на гладенький прозорий шматочок бурштин, у якому навіки застигли ці дивовижні створіння. <...>

Але найбільше Джині бентежило те, як бурштин опинився на березі? І як потрапили всередину ці комахки та рослинки? Хочете дізнатись? Якщо так, то

це одна з казок Матінки-природи, і вона радо вам її розповість. Ось що вона вам розкаже:

– Я пам'ятаю часи, коли на землі ще не було людей. Тоді Шотландські гори, де живе Джині, були вкриті густими, величними лісами. Там росли дуби, тополі, буки та сосни. Серед них була одна особлива сосна, зі стовбура якої текла золотава смола, наче сльозинки. Вона пахла так привабливо, що тисячі комах зліталися на цей запах. Вони, може, навіть хотіли скуштувати духмяної смоли, але, сівши на краплинку смоли, вони прилипали до неї і вже не могли злетіти. Смола ж ніжно обгортала їх, немов золота ковдра, зберігаючи в собі назавжди. Так само там опинились мохи, листочки, жолуді й тоненькі гілочки. З часом смола твердла – так народився бурштин.

– Гарна казка, Матінко-природо, але ж вона не пояснює, як бурштин опинився на морському березі!

– Тоді слухайте другу частину історії.

– Чи знаєте ви, що колись земля занурювалась у морські глибини так глибоко, що вода вкривала навіть гори? А потім, через тисячоліття, вона повільно піднімалася й знов опускалася в безодню.

– Важко в це повірити, але я була там і бачила все на власні очі. Я пам'ятаю, як великі ліси Шотландії – дуби, тополі й сосни, що дарували бурштин – пірнули у морську глибину. Там, на дні, дерево й смола стали твердими, як камінь. Лише найсильніші шторми могли потурбувати їхній сон. І саме такий сильний шторм і виніс на берег бурштиновий камінь, що його знайшов Кеннет.

Коли б поринути на морське дно... Які ж там дивовижі засяяли б нам!

*Владислава Стоян, студентка
Науковий керівник: Катерина Гостра,
доктор філософії, доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія бурштинових намистинок

Чи знаєте ви Матінку-природу? Вона та, кому Бог доручив піклуватися про землю і все, що там зростає, так само, як він доручив вашій мамі піклуватися про родину.

Вам може здатися, що Матінка-природа, як та відома «бабця, що жила у чоботі на узліссі», має настільки багато дітей, що просто не знає, що з ними усіма робити. Але щойно ви познайомитесь з Матінкою-природою ближче, побачите, яка вона могутня і спритна, здатна бути у півсотні місць одночасно: доглядати за хворим деревом або щойно народженою квіткою, зводити підземні палаци, вказувати шлях маленьким мандрівникам, які вирушають у далекі мандри, одночасно підмітаючи, витираючи пил і облаштовуючи свій величезний дім –

Землю. І поки вона терпляче виконує ці нескінченні завдання, вона розкаже нам найчарівніші та найдивовижніші історії про давнину, коли вона була ще молодою, або про скарби, що заховані в найвіддаленіших і найпотаємніших коморах її палацу; це ті матусині оповідки, які ви всі так любляєте слухати, сидячи біля неї у сутінках.

Деякі з цих історій, які вона мені колись розповіла, я збираюся розповісти вам, починаючи з оцієї.

Я знаю маленьку дівчинку: вона шотландка і живе серед гір. <...>

У малої Джині є скарб, який кожна пані з гордістю носила б. Йдеться про намисто з бурштину, старенька Елсі називає його – «намистини кохання», саме так називали бурштин, коли вона була молодою.

Якщо ви бачили бурштин, то знаєте його насичений, жовтогарячий колір і аромат, коли його труть; але чи знаєте ви, що тертя змушує бурштин притягувати речі, ніби магніт? Усі ці властивості мали намистинки Джині, а крім того, ще й деякі інші, такі дивовижні й прекрасні; саме про них я хочу вам розповісти. Кожна намистинка має всередині себе щось крихітне, здається ніби воно виросло в бурштині; і Джині ні на мить не набридає із захопленням їх роздивлятися. Ось одна з тоненькою гілочкою моху, що здається загорнутою у сферу жовтого світла. В іншій – малюсінька мушка – її крихітні крильця розправлені і підняті для польоту. У цій намистинці, яка виглядає як суцільний мед, видно бджолу, а в іншій – маленького яскравокрилого жучка. <...> Як ви гадаєте, звідки вони взялися і як маленька шотландка Джині стала власницею такого скарбу?

Єдине, що вона знає, це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, коли він був юнаком, спустився на берег моря після сильного шторму, сподіваючись допомогти врятувати щось з уламків «Яструба», який викинуло на берег вночі; і там, серед слизьких водоростей, його нога випадково натрапила на прозорий, блискучий шматок бурштину, у якому вже знаходилися всі ці маленькі істоти. <...>

Але що найбільше бентежило Джині, так це те, як бурштин опинився на березі моря; і, найбільше, як бджоли і мох потрапили всередину нього. Цікаво дізнатися? Якщо так, то це одна з історій Матінки-природи, і вона охоче розповість її. Ось, що вона відповідає на наші запитання:

– Я пам'ятаю часи, задовго до твого народження, ще коли не було людей на землі; тоді ці Шотландські гори – Гайлендс (як ви їх називаєте), де живе мала Джині, були густо вкриті лісами. Там були дуби, тополі, буки та сосни; і серед них один височенний і величавий вид сосни, з якого витікала блискуча жовта смола, точнісінько так, як ви бачили, як маленькі краплі липкої смоли витікають з наших сосен. Ця дивовижна жовта смола була пахучою; і, коли тисячі маленьких комашок пурхали навколо під теплим сонячним світлом, їх приваблював цей приємний запах – а може, також, і смак – і, одного разу потрапивши на неї, вони вже не могли відірватися від неї; тоді як великі жовті краплі, що сочилися далі, оточували і, нарешті, повністю вкривали їх. Так само і принесені вітром шматочки моху, листочків, жолудів, шишок і маленьких гілочок згодом надійно застрягли в швидкоплинній смолі; а з часом вона дедалі більше ставала все більш міцною. Ось це і є бурштин.

– Гарна історія, Матінко-природо; але це не пояснює, як шматок бурштину Кеннета опинився на березі моря.

– Тоді зачекайте на другу частину історії.

– Чи ви чули коли-небудь, що в ті давні часи земля іноді занурювалася в море, настільки глибоко, що вода вкривала найвищі гірські вершини; а потім, через століття, вона знову повільно піднімалася вгору, щоб, можливо, зануритися ще раз і ще раз?

– Ви навряд чи зможете в це повірити, але я сама це бачила, і добре пам'ятаю, як великі ліси Північної Шотландії – дуби, тополі та бурштинові сосни – опустилися в морські глибини. Там, на дні океану, деревина і смола затверділи, як камінь, і тільки сильні шторми здатні порушити їх спокій, оскільки вони лежать напівпоховані в піску. Саме один із таких штормів і виніс шматок бурштину Кеннета на узбережжя.

Якби ж ми могли пройтися по морському дну, які ж неймовірні скарби могли б там знайти!

*Марія Ткаченко, студентка
Науковий керівник: Людмила Мацепура,
к. пед. н., доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС «ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ НАЩАДКАМ»

Історія бурштинових намистин

Чи знаєш ти Матінку-природу? Це та, кому Бог доручив піклуватися про Землю й усе, що на ній росте – так само, як доручив твоїй матері піклуватися про тебе й твоїх братів та сестер.

Можливо, ти уявляєш собі Матінку-Природу схожою на ту стареньку бабусю з народної казки, яка не знає, за що взятися, бо має надто багато дітей. Але щойно ти ближче познайомишся з нею – зрозумієш, яка вона сильна й невтомна: вона всюди – і біля хворого дерева, і поруч з квіточкою, яка щойно з'явилася на світ; вона водночас будує палаци глибоко під землею, спрямовує кроки юних мандрівників у їхніх далеких подорожах, змитає пилюку з пагорбів і гордих вершин, прикрашаючи свій величезний дім – Землю. І серед цієї безкінечної роботи, вона знайде хвилинку, щоб розповісти тобі найчарівніші та найдивовижніші історії про ті давні часи, коли вона була ще молодою, або про скарби, сховані в найвіддаленіших і найпотаємніших місцях її палацу. Ці історії дуже схожі на ті, що мати розповідає тобі на ніч.

Кілька з цих історій, які вона мені розповіла, я розкажу тобі. І почну ось з цієї.

Я знаю маленьку Джині – дівчину з високогір'я Шотландії <...>

Її скарб – намисто, якому могла б позаздрити будь-яка панянка. Це бурштинове намисто, яке бабця Ельсі лагідно називала «намистом мрій» – бо саме таким воно видавалося, коли вона була юною.

Ти, мабуть, бачив бурштин. Його золотисте сяйво, теплий відтінок, аромат смоли, який прокидається у пам'яті – досить лише доторкнутись. А чи знаєш ти, що, потерши бурштин, можна побачити, як він притягає дрібні речі, мов магніт? Із намистом Джині було ще цікавіше: кожна намистина ніби ховала в собі цілий світ. Джині ніколи не набридало дивитись на них, чудуватись та вигадувати історії. Ось, в одній застиг ніжний листочок моху. В іншій – дрібна мушка з широко розправленими крильцями. Ще одна заховала бджілку, немов у краплі меду, а поряд – блискучий жучок із крихітними крильцями, що виблискують проти світла. Хіба ж не дивовижно? <...> А звідки взялося це намисто? Як у ньому це все опинилось?

Єдине, що знала Джині, – це розповідь її дідуся Кеннета. <...> Багато років тому, коли він ще був юнаком, він блукав морським берегом після шторму, сподіваючись знайти щось із уламків корабля «Яструб», що розбився вночі, аж раптом, його нога зачепила щось дивне, блискуче. Серед морського каміння він знайшов прозору грудочку бурштину, всередині якої застигли крихітні чарівні створіння. <...>

Але найбільше Джині дивувало інше: як цей шматочок бурштину опинився на березі? І як туди потрапили ці крихітні створіння? Це одна з історій Матінки-Природи, і вона радо поділиться нею з тими, хто вміє слухати.

– Було це все ще задовго до того, як ти народився, задовго навіть до того, коли люди жили на землі; це Шотландське високогір'я, як ви називаєте його, де живе юна Джині, було вкрите лісами. У ті часи тут росли дуби, буки, тополі, сосни. Серед них була одна особлива сосна, з якої текла густа духмяна смола. Її аромат, а може й смак, приваблював комах, які літали довкола у теплих сонячних променях, і ледве торкнувшись смоли – вони вже не могли більше злетіти. Смола огортала їх, ховала в собі. Так само й принесені вітром шматочки моху, листя надійно застрягали у смолі, яка з часом робилася твердішою. Оце і є бурштин.

– Добре сказано, Матінко-природо, але це не пояснює, як шматок бурштину, що його знайшов Кеннет опинився на морському березі.

– Тоді, послухай другу частину...

– Чи чув ти, що колись, у дуже давні часи, земля іноді занурювалася в море, інколи так глибоко, що море вкривало навіть найвищі гори? А потім, через багато-багато років, вона знову піднімалася й занурювалася, може, ще раз і ще.

– Навряд чи ти в це повіриш, але я пам'ятаю. Я була там і бачила, як великі дуби та бурштинові сосни опустилися на дно. А з ними й смола, що ховала в собі найдрібніших істот – тих, що більше ніколи не змахнуть крилом. І коли шторм здійснювся, коли море розворушило свої спогади, один із тих дарів опинився в руках Кеннета. Так дівчинка Джині отримала намисто, у кожній намистинці якого жила маленька застигла казка.

І якщо вам колись пощастить пройти глибинами океану, будьте уважні. Можливо, саме під вашими ногами лежатимуть особливі намистини, що досі чекають на те, щоб розповісти свою історію.

*Габрієлла Царуш, студентка
Науковий керівник: Катерина Гостра,
доктор філософії, доц. кафедри перекладу та
слов'янської філології*

Криворізький державний педагогічний університет

ДЖЕЙН ЕНДРЮС

«ІСТОРІЇ, ЯКІ МАТІНКА-ПРИРОДА РОЗПОВІДАЛА СВОЇМ ДІТЯМ»

Історія про бурштинове намисто

Чи знаєте ви Матінку-природу? Вона та, кому сам Господь доручив піклуватися про землю та все, що на ній росте і живе. Так само, як ваша мати піклується про свою сім'ю.

Ви можете подумати, що в Матінки-природи, як у тієї знаменитої кози з казки про вовка й семеро козенят стільки діточок, що вона й не знає, як їм дати раду. Але щойно ви ближче з нею познайомитеся, як швидко зрозумієте, що це не так. Ви побачите, яка вона сильна та енергійна; як вона може бути у п'ятдесяти місцях водночас – піклуватися про хворе дерево чи квіточку-малятко, яка тільки-но з'явилася на світ, і водночас споруджувати підземні палаци, вказувати шлях маленьким мандрівникам, які вирушають у далекі подорожі, а ще підмітати, витирати пил і наводити лад у своїй дивовижній домівці – землі. І, завжди будучи терплячою, під час своєї безперервної роботи, вона розповідатиме нам найчарівніші та найдивовижніші історії про минулі часи, коли вона була юною, або про скарги, заховані в найвіддаленіших і найпотемніших закутках її палацу. Саме ті історії, які ви всі так любите слухати від своєї матусі, коли збираєтеся навколо неї у сутінках.

Я поділюся з вами кількома такими історіями, які вона розповідала мені, а розпочну з цієї.

Я знаю одну маленьку дівчинку-шотландку – вона живе серед гірського краю. <...>

Маленька Джині має один скарб, яким пишалася б кожна панянка. Йдеться про намисто з бурштинових намистинок – «лямур-намистинки», як їх називає стара Елсі; вони мали таку назву, коли вона була молодю.

Можливо, ви вже бачили бурштин і знаєте, який у нього насичений, сонячний колір і який аромат він має, якщо його потерти. А чи знаєте ви, що натертий бурштин притягає до себе речі, як магніт? Намисто Джині мало всі ці властивості, але було ще й дещо інше – прекрасне й чудове. Саме про це я й хочу вам розповісти. Кожна намистинка всередині себе має якусь крихітну частинку, заховану так, ніби вона виросла в бурштині; і Джині без кінця роздивляється та захоплюється ними. Ось одна з тоненькою гілочкою моху, ніби замкнута у сфері жовтого світла. В іншій – крихітна мушка, з розправленими крильцями, наче от-от злетить. А ще вона може показати нам бджолу, що застигла в намистині, схожій на краплю густого меду, і маленького жучка з яскравими крильцями – в іншій. <...> Але як гадаєте, звідки вони там узялися, і як маленька шотландка Джині отримала такий скарб?

Усе, що вона знає – це те, що її дідусь, старий Кеннет, <...>, колись, багато років тому, як був ще юнаком, пішов на узбережжя моря після сильного шторму, сподіваючись урятувати щось із уламків корабля “Яструб”, який викинуло на берег тієї ночі. І саме там, серед слизьких морських водоростей, його нога випадково натрапила на прозору, блискучу грудку бурштину, у якій були всі ці маленькі створіння. <...>

Але найбільше Джині цікавило те, як бурштин опинився на морському узбережжі, і головне – як у нього потрапили бджоли й мох. А ви хотіли б дізнатися? Коли так, тоді Матінка-природа залюбки вам розповість одну з історій. Послухайте, що вона відказує на наші запитання:

– Я пам’ятаю часи, задовго до того, як ви народилися, – ще навіть до того, як люди взагалі жили на землі. Тоді ці Шотландські гори, як ви їх називаєте, де живе маленька Джині, були вкриті лісами. Там росли дуби, тополі, буки й сосни; а серед них був один особливий вид сосни, вона була висока та велична, з неї сочилася блискуча жовта смола. Як і ті маленькі крапельки липкої смоли – ви ж бачили – стікають з наших сосен. Ця чарівна смола була запашна, і тисячі маленьких комахок пурхали навколо неї під теплим сонячним промінням. Їх приваблював приємний аромат, а, можливо, і смак. Але досить було їм сісти на смолу, як вони міцно прилипали до неї і вже не могли злетіти. Великі краплі, що сочилися з жовтої смоли, обволікали, а згодом повністю покривали їх. Так само й принесені вітром шматочки моху, листя, жолуді, шишки та маленькі гілочки швидко й надійно застрягали в плинній смолі, яка з часом все твердла і твердла. Ось так і виник бурштин.

– Це чудова історія, Матінко-природо, але це не пояснює те, як шматок бурштину Кеннета опинився на морському узбережжі.

– Тоді слухай другу частину історії.

– Ти коли-небудь чув, що в ті дуже давні часи суша іноді занурювалася в море так глибоко, що вода покривала навіть вершини гір, а потім, через багато століть, вона знову повільно піднімалася, щоб, можливо, опуститися знову?

– Навряд чи ти повіриш у це, але я сама була там і все бачила. Я добре пам’ятаю, як великі ліси північної Шотландії – дуби, тополі й бурштинові сосни – опустилися в морські глибини. Там, на дні океану, деревина й смола затверділи, немов камінь, і лише сильний шторм може зрушити їх з місця, коли вони лежать, наполовину закопані в пісок. Саме один із таких штормів виніс бурштин Кеннета на узбережжя.

Коли б ми тільки могли походити по морському дну... Які ж скарби ми б там знайшли!

ПЕРЕКЛАДИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Оригінальний текст

K. EDSCHMID “BILDER AUS DEN SÜDVOGESEN”

Wie dieser See, des weißen und schwarzen, Patoisnamen: *biantch mâ, nor mâ!* dunkel und vokalisch heraufkommen aus der fernen Tiefe eines romanischen Dialekts, so liegen sie da, klüftig und zerrissen in der entflammten Orgel des Sturms. In den Kesseln flattert und rast das Geschiebe des Nebels, das Wasser zischt auf und dampft und die aufgesteilten Wände der Felsen bis in das Gesträhne des Fichtenmeers hinauf steigt das riesige Gebrüll des Winds. Plötzlich mit überanstrengtem Gebrüll reißt der Sturm die eine Seite, frei von Nebeln, nackt auf und die Flanke des gegenüberliegenden Ufers steht steil mit ausgemeißelten und nördlich kühnen, angestraften Linien da im leis rauchenden Wasser. Dann wirren Nebel darüber, Wolkenballen sausen brodelnd hinein und in maßlosem Aufruhr tobt die wiche Masse des Dunstes im Griff des Winds.

Über den Kamm saust der Sturm, pflückt die Worte vom Mund, rast, zischt und heult wie eine Sirene. Nimmt Nebelmassen, knetet sie zusammen, wirft sie in die Luft auf wie Fontänenstrahlen. knattert in einem endlosen Zug sie über den Kamm und klatscht sie gleich Fahnen gegen den Rand der aufsteigenden Kieferwälder, die Knirschen und rauchen, Wolken Riegen wie Ballen über die Halde und schnüren die Ferne zu. Tau perlt im Gestrüpp und als zwei Hunde mit erschütterndem Gekläff hinter einem Hasen jagend Kreise über die Haide ziehen, bricht die Sonne erste tiefblaue Loch in die Revolte.

Und nun strömt der Rauch aus den Schluchten, überall steigen aus den Altären der Forste weiße Dampfschwaden in die ausgebreitete Wärme und Täler tauchen heraus, die schroff sind mit den Kanten der Felsen, den Kanzeln aus Granit und rotbrauner Haide. Doch alles ist noch ohne Jahreszeit, ist so später Herbst wie es aufkommender Sommer sein könnte, ist anonyme Jahreszeit, Zeitlosigkeit im Sturm, sind Felsen, die sich beruhigen im Ansturm der Winde, Forste, die in der Sonne liegen und denen Herbst keim Blatt verfärbt und Frühling nichts bedeutet, sondern nur dieses: Sturm!

Und überall strahlend in den aufgewölbten Mittag brechen die Teiche auf und die Weiher, die tiefeingebettet in den Höhlen liegen, auf denen, leicht bewegt, die Sonne nun verzittert wie ein engmaschiges, tiefrotes Netz, oder die glasig geschliffen hochstarren gleich Jade und gedunkeltem Malachit.

Gegen die Dämmerung rast der Sturm noch einmal über den Kamm und bricht mit Nebeln ein in die Wälder des Wurzelstein, in dem die Hexen nisten. Aber der Abend wird klar und verläuft bräunlich und wie Zinnober über dem See von Retournemer. Dort steht ein Forsthaus. Vor einem halbdutzend Jahren waren wir hier, Siebenzehnjährige, und die Douaniers waren hinter uns. Aber wir vertrauten uns dem Chemin des Dames und es war ein guter Weg mit seinen Serpentina und in einer

Dachlücke des Forsthauses, zwischen Gebälk und im Mond, spielten wir Karten die Nacht...

Spät abends in einem ziellosen Geblitz von Sternen brachen kreisende Lichter aus dem Berg und Kegel roten Lichts stachen in die Landschaft. Die Feuer brannten eine halbe Stunde und erregten den Wald und dann fuhr mit Fahnen und Geschrei ein Autobus an dem aufglühenden See vorüber.

*Есмiра Гусейнова, студентка
Науковий керівник: Оксана Коваленко,
к. пед. н., ст. викладач кафедри німецької мови
та літератури з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет*

К. ЕДШМІД «ПЕЙЗАЖІ ПІВДЕННИХ ВОГЕЗІВ»

Як це озеро, з його біло-чорною назвою на місцевому діалекті – biantchmá, portmá! – темною і співучою, що піднімається з глибини романської мови, – так і буря лежить над землею: тріщинувата й розірвана, шалено ревучи, неначе труби органу. У западинах тремтить і клубочиться туман. Вода шипить і парує, а могутнє ревіння вітру здіймається вздовж скель, що ведуть угору до хвойного моря з ялин.

Зненацька, з несамопитим ревом, буря здіймається з одного боку, проганяючи туман, і постає оголений, різьблений берег – крутий, із напруженими північними лініями, що стоїть у воді, де ледь стелиться серпанок. Потім усе знову ховається у завихренні туману. Грудки хмар булькають, і в безмежному шаленстві м'яка маса пари ніби крутиться у владних обіймах вітру.

Шторм вирує над гірським масивом, вириває слова з вуст, свистить, шипить і виє, як сирена. Він хапає туманні маси, зминає їх, підкидає в повітря, наче струмені фонтанів, мчить їх нескінченним потоком через перевал і б'є ними, як прапорами, об схили виступаючих соснових лісів, що тріщать і димлять. Хмари – важкі, як тюки, – накривають обрій і стискають простір. Роса виблискує на гіллі. І коли два пси, з гучним гавкотом, женуть зайця на пустищі, сонце, ніби пробиває глибоку синю діру в бунтівному небі.

Дим здіймається з ярів. З вівтарів лісу піднімаються білі клуби пари в тепле, розлоге повітря, і проступають долини – дикі, з кам'яними краями, з гранітними виступами та червонувато-коричневим вересом. Важко сказати, що це за пора року: чи пізня осінь, чи початок літа. Якась безіменна пора, що існує поза часом у штормі. Це – скелі, що заспокоюються під натиском вітру; ліси, що лежать у сонячному саяві, для яких осінь не змінює листя, а весна означає лише одне: Буря!

І всюди, у вигнутому полуденному небі, відкриваються проточні водойми, глибоко втиснені в печери, на поверхні яких, мерехтить сонце, мов щільне темно-червоне мереживо, або ж вони застигли й прозорі, мов нефрит і темний малахіт.

Сутеніє. Буря знову проноситься над гірським хребтом і вривається в ліси Вурцельштайну, де, за повір'ями, живуть відьми. Але поступово ближче до вечора розвиднюється – все довкола стає мідно-коричневим, із кіноварним відблиском над озером Ретурнемер. Там стоїть лісова хатина. П'ять чи шість років тому ми були тут – сімнадцятирічні – прикордонники залишилися позаду, а ми пішли по *Chemin des Dames** – і це була хороша дорога, хоча й доволі звивиста. У мансардному вікні лісової хати, між балок, під місячним сяйвом, ми грали в карти цілу ніч...

Пізно ввечері, коли зорі спалахували безцільно, з гори вирвалися кругові вогні, а червоні конуси світла прошили ландшафт. Полум'я палало пів години, ніби провокуючи ліс, і раптом із вигуками та прапорами над озером, що сяяло, промчав автобус...

*Chemin des Dames** – французька дорога в департаменті Ена (на півночі Франції). Таку назву отримала в 18 ст. через те, що нею часто подорожували принцеси – доньки короля Франції Людовіка XV, яких називали «Дамами Франції».

*Мілана Мінюшкіна, учениця
Криворізький ліцей № 4 КМР
Науковий керівник: Турський Вячеслав,
вчитель німецької мови Криворізький ліцей № 4 КМР
викладач кафедри німецької мови і літератури
Криворізький державний педагогічний університет*

К. ЕДШМІД «ВИДИ З ПІВДЕННИХ ВОГЕЗІВ»

Як це озеро – біле й чорне – з його дивними іменами, що звучать, мов закляття: *biantch mâ, nog mâ!* – постають вони, мов голоси з глибини стародавнього діалекту. Лежать тут – тріщинуваті, розбиті в палаючому органі бурі.

У глибоких западинах кипить і клекоче туманне повітря, вода сичить і парує, а високі скелі здіймаються вгору, туди, де починається хвилясте море ялин. До самих верховіть докочується рев вітру. І раптом – із надривним стогоном – буря роздирає одну сторону неба, оголює її від туману. На тому боці стоїть берег – крутий, мов вирізаний з каменю, строгий і світлий над водою, що ледве куриться. Але вже знову напливають хмари, клуби мряки мчать у скаженому танці, збурені нестримним вітром.

Шалений вітер прорізає хребет, зриває слова з вуст, свистить, верещить, ричить, мов сирена. Хапає туман, зминає його в грудки, кидає вгору, немов фонтани. Нескінченним потоком несе клуби через хребет і шмагає ними схили, де сосни скрегочуть, тріщать і димлять. Хмари – як важкі сувої – котяться вниз, стискаючи обрій. Росинки блищать у кущах. І коли два пси, голосно гавкаючи, женуться за зайцем, сонце пробиває перший глибокий синій промінь у цей хаос.

З ущелин здіймається дим, з усіх куточків лісу – мов із невидимих вівтарів – піднімаються білі пасма пари в тепле повітря. З’являються долини – суворі, з краями скель, з виступами граніту й рудуватої вересової землі. Але тут ще немає пори року – це може бути пізня осінь, а може й раннє літо. Це – безіменна пора, вічність у бурі. Скелі – ніби завмирають у натиску вітру, а ліси лежать у сонці, байдужі до змін: їм осінь не змінює барв, а весна не приносить надії. Лише одне тут править: буря!

І скрізь – у розпаленому полудні – спалахують озера і ставки, що ховаються в глибоких западинах. Їхні поверхні тремтять під сонцем, мов тонке, червонувате мереживо, або ж блищать – прозорі, мов нефрит чи затемнений малахіт.

Під вечір буря ще раз накочується через хребет, увірвавшись із туманами в темні ліси Вурцельштайну, де, за переказами, оселились відьми. Але вечір поступово яснішає, розтікаючись м’яким коричнево-червоним світлом, мов кіновар, над озером Ретурнемер. Там стоїть лісничівка.

Ми були тут кілька років тому – сімнадцятирічні, тікаючи від прикордонників. Але ми довірилися Chemin des Dames – звивистій дорозі, що вивела нас у тишу. І на горищі лісничівки, під місяцем, між балок, ми грали в карти.

Пізно ввечері, коли зорі безцільно спалахували, над горами раптом закрутились вогні, й червоні промені пронизали ніч. Полум’я палало з пів години, розбурхуючи ліс, і раптом – з прапорами, криками – автобус промчав повз палаюче озеро.

*Ксенія Мірошніченко, учениця
Криворізький ліцей № 4 КМР
Науковий керівник: Турський Вячеслав,
вчитель німецької мови Криворізький ліцей № 4 КМР,
викладач кафедри німецької мови і літератури
Криворізький державний педагогічний університет*

К. ЕДШМІД «ОБРАЗИ З ПІВДЕННИХ ВОГЕЗІВ»

Як це озеро, ці білі й чорні, патуазійські назви: biantch má, por má! – темно й вокально долинають з глибин романського діалекту, так і вони, урвисті й розірвані в розпаленому органному реві бурі.

У казанах тремтить й біснується потік туману, вода шипить і парує, а могутній рев вітру підіймається по стрімким скелям у ялиновий ліс. Раптом буря з надривним ревом розриває одну сторону, вивільняє туман, оголює схил протилежного берега, який круто здіймається з вигостреними та північно-сміливими, напруженими лініями у злегка димну воду. Потім клубочиться туман, хмари розколюються з гуркотом і в шаленому розбурханні тягнуть в’язку масу димки в обійми вітру.

Над гребенем насувається буря, видає слова з вуст, реве, свистить і виє, мов сирена. Хапає клубки туману, місить їх разом, кидає в повітря, як фонтани.

Нескінченним потягом лупить по гребеню і хльосканням білих прапорів, б'є о край високого соснового лісу, що скрипить і димить, хмари рядками валяться через пагорби та ущелини, котяться вперед. Краплі роси падають на хашу і доки два собаки ганяються за зайцем вересовою пустою, сонце створює свій перший насичено синій отвір в хмарах.

І над цим ревом бурі стоять, струшені й тихі, старі вівтарі лісів – білі клуби пари випливають із розігрітих долин, долини з'являються, покриті крайками скель, кафедрами з граніту й червоно-коричневого вересу. Але це ще не сезон, це пізня осінь, як і майбутнє літо – це невідома пора, безчасся у бурі, серед скель, що заспокоюються в натиску вітру, лісу, які в сонячному світлі не знають осені без листопаду і весни без буття, – тільки це: буря!

І всюди, сяючи у зведеному полудні, прориваються ставки на поверхню, глибоко вбудовані в печери, біля яких, ледь рухаючись, сонце виблискує, як густе, темно-червоне мереживо, або як скляні відполіровані високі камені – нефрит і пом'якшений малахіт.

Коли сутінки падають, буря ще раз проноситься через гребінь і вривається з туманами в ліси Вурцельштайна, де мешкають відьми. Але вечір приходить і спокійно опускає свою коричневу завісу над озером Ретурнемер. Там стоїть лісовий будиночок. Ми були тут шість років тому, сімнадцятирічні, й митники були серед нас. Але ми довірили себе чарівності пані, і це був гарний шлях між серпантинами, і на даху лісової хижі, між гіллям та при місяці, ми грали в карти вночі...

Пізно ввечері в безцільному мерехтінні зір проривалися кружляючі промені зі стовпів і конусів червоного світла в ландшафт. Вогонь горів півгодини серед лісу, а потім, з прапорами й криками, повз нас проїхав автобус до все ще палаючого озера.

ПЕРЕКЛАДИ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Оригінальний текст

MARCEL PROUST « LES PLAISIRS ET LES JOURS »

Au jardin des Tuileries, ce matin, le soleil s'est endormi tour à tour sur toutes les marches de pierre comme un adolescent blond dont le passage d'une ombre interrompt aussitôt le somme léger. Contre le vieux palais verdissent de jeunes pousses. Le souffle du vent charmé mêle au parfum du passé la fraîche odeur des lilas. Les statues qui sur nos places publiques effrayent comme des folles, rêvent ici dans les charmilles comme des sages sous la verdure lumineuse qui protège leur blancheur. Les bassins au fond desquels se prélassent le ciel bleu luisent comme des regards. De la terrasse du bord de l'eau, on aperçoit, sortant du vieux quartier du quai d'Orsay, sur l'autre rive et comme dans un autre siècle, un hussard qui passe. Les liserons débordent follement des vases couronnés de géraniums. Ardent de soleil, l'héliotrope brûle ses parfums. Devant le Louvre s'élancent des rosés trémières, légères comme des mâts, nobles et gracieuses comme des colonnes, rougissantes comme des jeunes filles. Irisés de soleil et soupirants d'amour, les jets d'eau montent vers le ciel. Au bout de la terrasse, un cavalier de pierre lancé sans changer de place dans un galop fou, les lèvres collées à une trompette joyeuse, incarne toute l'ardeur du Printemps.

Mais le ciel s'est assombri, il va pleuvoir. Les bassins, où nul azur ne brille plus, semblent des yeux vides de regards ou des vases pleins de larmes. L'absurde jet d'eau, fouetté par la brise, élève de plus en plus vite vers le ciel son hymne maintenant dérisoire. L'inutile douceur des lilas est d'une tristesse infinie. Et là-bas, la bride abattue, ses pieds de marbre excitant d'un mouvement immobile et furieux le galop vertigineux de son cheval, l'inconscient cavalier trompette sans fin sur le ciel noir.

Катерина Бойко, студентка

Науковий керівник: Наталія Захарова,

к. філол. н., старший викладач кафедри

перекладу та слов'янської філології

Криворізький державний педагогічний університет

МАРСЕЛЬ ПРУСТ «РАДОСТІ ТА ДНІ»

Цього ранку в саду Тюїльрі сонце поступово освітило кожную сходинку, нагадуючи золотоволосого підлітка, поява якого проганяє і тінь дрімоти. Молоді пагони зеленіють на тлі старого палацу. Легенький вітерець приносить свіжий аромат бузку, що змішується з пахощами минулого. Статуї, які на площах лякають перехожих до смерті, тут, в альтанках, спочивають як мудреці, а світла зелень зберігає їхню білизну. Ставки, на дні яких ніжитья блакить неба, нагадують сині очі. З тераси перед ставком можна побачити як на протилежному

березі, зі старого кварталу набережної д'Орсе виходить гусар, який ніби завітав сюди з іншого століття. В'юнки буйно квітнуть у вазонах з геранню. Залитий сонцем геліотроп насичує повітря своїми пахощами. Перед Лувром здіймаються мальви: легкі, як корабельні щогли, шляхетні і витончені, як античні колони, рум'яні, як молоді дівчата. Граючи усіма барвами веселки і випромінюючи любов, фонтани підіймаються високо в небо. На краю тераси кам'яний вершник, що застиг у безумному галопі, притиснувши губи до веселої сурми, втілює всю палкість весни.

Але раптом небо затягнулося хмарами, ось-ось піде дощ. Ставки, в яких більше не відблискує блакить, нагадують чи то порожні очі, чи то вази, переповнені сльозами. Струмені фонтану, збиті вітром, піднімають до неба свій тепер уже безглуздий гімн, а невимовна ніжність бузку набуває нескінченного суму. Трохи далі, з опущеною вуздечкою, мармуровий кінь біжить нерухомим шаленим галопом, а його замріяний вершник безперервно трубить у небо.

*Валерія Кузнєцова, студентка
Науковий керівник: Тетяна Михальченко,
старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

МАРСЕЛЬ ПРУСТ «РАДОСТІ ТА ДНІ»

У саду Тюїльрі цього ранку сонце дрімає по черзі на кожній кам'яній сходинці, ніби юнак із золотавим волоссям, чий неглибокий сон легко перериває навіть пробіск тіні. Біля старого палацу пробивається молода зелень. Вітер, зачарований цією красою, змішує аромат минулого зі свіжим запахом бузку. Статуї, що на міських площах схожі на божевільних, які наводять страх на перехожих, тут неначе мудреці спокійно дрімають серед дерев, ніжна зелень яких береже їхню білизну. У синіх ставках, вода яких віддзеркалює безхмарне небо, відблискують сонячні промені. З тераси біля води видно, як із вузьких вуличок набережної д'Орсе, ніби з іншої епохи, виринає силует гусара. У вазонах з геранню буйно квітнуть в'юнки. Під гарячими променями сонця геліотроп пахне ще сильніше. Перед Лувром здіймаються високі мальви – стрункі, мов корабельні щогли, витончені, як колони, і ніжно-рожеві, наче юні дівчата. Іскристі струмені води злітають угору і наче закохані шепочуть про ніжність. На краю тераси застиг у шаленому галопі кам'яний вершник, з трубою, піднесеною до вуст, як уособлення весняної пристрасті.

Але небо темнішає – скоро дощ. Ставки більше не відбивають синь, вони здаються то порожніми очима, то вазами, наповненими сльозами. Водограй, розбитий вітром, продовжує свій спів, який тепер звучить безглуздо. Запах бузку, ще хвилину тому такий ніжний, раптом став невимовно сумним. А там далі мармуровий кінь, здавалося б, ось-ось зірветься в безумний галоп, але він назавжди застиг у камені, а його замріяний вершник без кінця сурмить у сіре небо.

*Катерина Лиса, студентка
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

МАРСЕЛЬ ПРУСТ «РАДОСТІ ТА ДНІ»

У саду Тюїльрі сьогодні вранці сонце, по черзі дрімало то на одній, то на іншій кам'яній сходинці, неначе білявий підліток, чию солодку дрімоту вмить перериває поява тіні. На тлі старого палацу зеленіють молоді пагони. Подих вітру, зачарованого красою природи, поєднує аромати минулого із запахом свіжого бузку. Статуї, які на площах, наче химери, лякають перехожих, тут задумливо дрімають, як мудреці, сховавшись під куполом яскравої зелені, що захищає їхню білизну. Мов очі, виблискують ставки, на дні яких ніжитья блакитне небо. З тераси біля води можна помітити, як зі старого кварталу набережної д'Орсе, що на іншому березі, виходить, немов з іншого століття, гусар. У вазонах з геранню рясно квітнуть в'юнки. Залитий сонцем геліотроп насичує повітря приємним ароматом. Перед Лувром майорять мальви: легкі, як корабельні щогли, благородні та витончені, як колони, рум'яні, як молоді дівчата. Переливаючись на сонці, височіють до неба фонтани, шум яких нагадує шепіт закоханих. У кінці тераси кам'яний вершник, що застиг у шаленому галопі, радісно грає на сурмі, уособлюючи весь запал весни.

Але вмить небо потемніло, ось-ось піде дощ. Ставки вже не сяють блакиттю та здаються чи то порожніми очима, чи то вазами, повними сліз. Фонтани, розхристані вітром, все швидше піднімають до неба свій нині безглуздий гімн. П'яний аромат бузку тепер сповнений безмежного смутку. А там далі, опутивши повід, мармуровий вершник, ніби мчить на своєму коні шаленим галопом і при цьому продовжує сурмити в сіре небо.

Оригінальний текст

PIERRE BENOIT « LE DÉJEUNER DE SOUSCEYRAC »

Madame Prunet les attendait sur le seuil de l'hôtel. « Tout est prêt, messieurs », dit-elle. Et elle les conduisit dans la salle à manger, qui était située au premier étage.

En raison de l'heure déjà avancée, ils étaient seuls dans la pièce assez banale, mais d'une propreté parfaite. Le parquet, humide encore d'un récent lavage, sentait l'eau de savon. Il y avait des fleurs champêtres dans les cornets de faux cristal. Aux murs, des gravures coloriées évoquaient les batailles navales, où des vaisseaux et des frégates de chez nous étaient en train de s'expliquer sévèrement avec leurs petits camarades d'outre-Manche.

Philippe et Jean s'installèrent près de la fenêtre, devant la table où leurs couverts étaient mis. « Qu'allez-vous nous donner, chère madame ? demanda Jean. – Du poulet,

puisque vous en désirez, messieurs, répondit Mme Prunet. Mais comme il n'est pas tout à fait à point, j'ai pensé vous faire goûter d'abord autre chose. »

Il s'agissait d'un foie de canard et d'un saladier d'écrevisses, qu'elle disposa devant eux.

« Ce n'est pas très varié comme hors-d'œuvre, poursuivit-elle. Si vous désirez des sardines à l'huile, je peux envoyer la petite en chercher une boîte à l'épicerie qui n'est pas loin. – Pour Dieu, gardez-vous-en, ma chère dame. C'est très bien ainsi ! » s'écria Jean.

Tandis que Mme Prunet se retirait, il donna un coup de coude à Philippe.

« Voyons ces écrevisses. Elles ne sont pas très grosses, mais le court-bouillon qui les baigne me paraît avoir été composé selon les véritables règles de l'art. »

Parfait ! Rien ne manque.

Il y avait sur la table deux sortes de vins, l'un blanc, l'autre rouge. Jean goûta à l'un et à l'autre. [...] Le saladier, énorme pourtant, était déjà à moitié vide. Du foie, il ne restait qu'une mince tranche. Quant aux bouteilles, elles ne risquaient plus, en se renversant, de causer à la nappe le moindre dommage.

« Excellente entrée en matière, madame, dit Jean à l'hôtesse. Sans mentir, si le plat de résistance est de la même lignée que les hors-d'œuvre... Mais, qu'est-ce que vous nous apportez là ?

– Des truites du pays, monsieur, répondit-elle avec son air perpétuel de s'excuser. Mon petit-neveu les a pêchées cette nuit. Je les avais promises à quelqu'un des environs. Mais tant pis ! J'aime autant que vous en profitiez.

– Le vin blanc, qui me paraissait un peu faible sur les écrevisses, s'harmonise fort bien avec les truites », dit Philippe.

Verre en main, ils se regardèrent en souriant, légèrement renversés contre le dossier de leurs chaises...

Mme Prunet entra, nantie d'un plat de cèpes farcis. Les deux amis lui firent une ovation.

*Катерина Бойко, студентка
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

П'ЄР БЕНУА «ОБІД У МІСТЕЧКУ СУССЕЙРАК»

Пані Прюне вже чекала їх на порозі готелю. «Все готово, панове», – сказала вона і провела їх до їдальні, яка була розташована на другому поверсі.

Через пізню годину вони були в їдальні одні. Кімната була простенька, але бездоганно чиста. Ще вологий від миття паркет пахнув милом. У вазах зі штучного кришталю стояли польові квіти. На стінах висіли кольорові гравюри, де були зображені битви французьких кораблів і фрегатів з британцями – їхніми сусідами по той бік Ла-Маншу.

Філіп і Жан сіли біля вікна, за накритим столом.

– Чим ви будете нас частувати, шановна пані? – запитав Жан.

– Куркою, як ви і замовляли, панове, – відповіла пані Прюне. – Але оскільки вона ще неготова, я хотіла б для початку запропонувати вам дещо інше.

Вона поставила перед ними паштет з качиної печінки та глибоку миску з раками.

– Це не така вже й цікава закуска, – промовила вона. – Якщо хочете, я можу попросити доньку принести сардини в олії з крамниці, що неподалік.

– Ні, ні, все чудово, шановна пані! – відмахнувся Жан.

Коли пані Прюне вийшла, він штовхнув Філіппа ліктем: «Подивися на цих раків. Невеликі, але бульйон просто божественний! Справжнє кулінарне мистецтво».

Ідеально! Все як треба.

На столі стояло два види вина: біле та червоне. Жан спробував обидва. [...] Миска з раками, хоч і величезна, вже наполовину спорожніла. Від паштету залишився лише маленький шматочок. А майже порожні пляшки, навіть якби й перевернулися, не забруднили б скатертину.

– Чудовий початок, пані, – сказав Жан господині. – Якщо основна страва буде такою ж смачною, як і закуски... Але що це ви нам принесли?

– Місцеву форель, пане, – відповіла вона з винуватим виглядом. – Мій троюрідний племінник зловив її вночі. Я обіцяла її одному з сусідів. Але нічого страшного! Я рада, що ви зможете нею поласувати.

– Біле вино, яке, на мій погляд, було трохи легким для раків, дуже гармонує з фореллю, – сказав Філіп.

Тримавши келихи, друзі обмінялися посмішками, ледь відкинувшись у своїх кріслах...

Пані Прюне з'явилася з тарілкою ароматних фаршированих білих грибів, і друзі зустріли її бурхливими оплесками.

*Марія Дзіндзіловська, студентка
Науковий керівник: Наталія Захарова,
к. філол. н., старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

П'ЄР БЕНУА «ОБІД У МІСТЕЧКУ СУССЕЙРАК»

На порозі готелю на них уже чекала пані Прюне. «Усе готово, панове», – сказала вона і провела їх у їдальню на другому поверсі.

Через пізню годину вони були єдиними відвідувачами в цій досить звичайній, але ідеально чистій кімнаті. Підлога, ще волога від нещодавнього миття, пахла милом. У вазах зі штучного кришталю стояли польові квіти. На стінах висіли кольорові гравюри, що зображували морські битви, де французькі кораблі та фрегати вступили в бій з британцями, своїми суперниками з-за Ла-Маншу.

Філіп і Жан влаштувалися біля вікна, де для них уже був накритий стіл. «Чим ви нас будете пригощати, шановна пані?» – запитав Жан. «Куркою, як ви і хотіли, панове, – відповіла пані Прюне. – Але оскільки вона ще не зовсім готова, можу запропонувати вам дещо інше».

Вона поставила перед ними качину печінку та салатник, повний раків.

«Це не дуже різноманітна закуска, – продовжила вона. – Якщо хочете сардин в олії, то я можу послати доньку до продуктової крамниці, що неподалік, вона принесе баночку». «Заради Бога, не треба, шановна пані! Усе чудово!» – вигукнув Жан.

Коли пані Прюне вийшла, він штовхнув Філіпа ліктем: «Поглянь на цих раків. Вони не дуже великі, але бульйон, у якому вони подані, виглядає як справжній кулінарний шедевр».

Смакота! Ідеальне поєднання.

На столі стояли два види вина: біле та червоне. Жан спробував обидва. [...] Салатник, хоч і величезний, був уже наполовину порожній. Від печінки залишився лише тоненький шматочок. Що ж до пляшок, то вони вже не могли, навіть якщо б перекинулися, завдати скатертині щонайменшої шкоди.

– Чудовий початок, пані, – сказав Жан господині. – Чесно кажучи, якщо основна страва буде на тому ж рівні, що й закуски... Але що це ви нам принесли?

– Місцеву форель, пане, – відповіла вона з винуватим виглядом. – Мій внучатий племінник спіймав її цієї ночі. Я обіцяла її одному з моїх сусідів. Але нічого страшного! Буду рада, якщо вона вам сподобається.

– Біле вино, яке здавалося мені трохи слабким для раків, чудово поєднується з фореллю, – сказав Філіп.

З келихами в руках вони дивилися один на одного, посміхаючись, відкинувшись на спинки стільців...

Пані Прюне увійшла, тримаючи в руках блюдо з фаршированими білими грибами. Двоє друзів зустріли її оплесками.

*Валерія Кузнєцова, студентка
Науковий керівник: Тетяна Михальченко,
старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

П'ЄР БЕНУА «ОБІД У МІСТЕЧКУ СУССЕЙРАК»

Пані Прюне чекала їх на порозі готелю.

– Усе готово, панове, – сказала вона і провела їх до їдальні на другому поверсі.

Оскільки час уже був пізній, у їдальні простій, але ідеально чистій, окрім них нікого не було. Ще вологий після миття паркет пахнув свіжістю. У високих скляних вазах стояли польові квіти. На стінах висіли кольорові гравюри з морськими битвами, де французькі фрегати завзято билися зі своїми британськими «друзями».

Філіп і Жан сіли біля вікна за столом, що вже був накритий для них.

– Що сьогодні на вечерю, люба пані? – запитав Жан.

– Курка, як ви й просили, панове, – відповіла пані Прюне. – Але вона ще не зовсім готова, тому я вирішила запропонувати вам дещо на закуску.

Вона поставила перед ними тарілку з качиною печінкою та велику миску з раками.

– Закуска вийшла не дуже різноманітною, – трохи ніяково додала вона. – Якщо хочете, можу послати доньку за банкою сардин, крамниця зовсім поруч.

– О, заради Бога! І так усе чудово! – вигукнув Жан.

Коли пані Прюне пішла, він ліктем штовхнув Філіпа.

– Давай скуштуємо цих раків. Вони невеличкі, але бульйон, у якому їх готували, здається, зроблений за всіма правилами кулінарного мистецтва.

І він не помилився – все було дуже смачно.

На столі стояли дві пляшки вина: біле і червоне. Жан спробував одне, потім друге. Тим часом величезна миска з раками вже наполовину спорожніла, а від печінки залишився лише тоненький шматочок. Пляшки теж майже спорожніли і навіть перекинувшись вже не змогли б завдати великої шкоди скатертині.

– Відмінний початок, пані! – задоволено мовив Жан. – Якщо основна страва буде такою ж чудовою, як закуски... Але що це ви нам несете?

– Форель, пане, – відповіла вона, ніби трохи вибачаючись. – Мій внучатий небіж спіймав її цієї ночі. Я взагалі-то обіцяла її віддати одному з місцевих, але що вже там! Мені навіть приємніше, що її скуштуєте ви.

– Біле вино, яке мені здавалося надто слабким для раків, чудово поєднується з фореллю, – сказав Філіп.

Вони підняли келихи, посміхнувшись один одному, а потім задоволено відкинулись на спинки стільців...

У цей момент пані Прюне повернулася з тарілкою, повною фаршированих білих грибів. Друзі зустріли її гучними оплесками.

Оригінальний текст

GUY BÉART « *LES SOULIERS* »

Dans la neige, y'avait deux souliers, deux souliers,

Dans la neige, qu'étaient oubliés.

Passe un homme qui marche à grands pas, à grands pas,

Passe un homme qui ne les voit pas.

Le deuxième, dans la nuit glacée,

Le deuxième glisse. Il est pressé.

Le troisième met le pied dessus.

Le troisième n'a rien aperçu.

Dans la neige y'avait deux souliers, deux souliers,

Dans la neige, qu'étaient oubliés.

Une femme qui regarde mieux,

Une femme n'en croit pas ses yeux.
Le prochain dit: "Ils sont trop petits".
Le prochain, trop vite, est reparti.
Combien d'hommes qui passent sans voir,
Combien d'hommes qui n'ont pas d'espoir?

Quelle chance, je suis arrivé,
Quelle chance, je les ai trouvés.
J'ai couru nu-pieds tant de chemin,
J'ai couru, je les prends dans les mains,
Je les chauffe, ils sont encore froids,
Je les chauffe en les gardant sur moi.
Ô miracle! les petits souliers,
Ô miracle! sont juste à mon pied.

Dans la neige, ils m'étaient promis,
Dans la neige, je cherche une amie.

*Марія Мунтян, студентка
Науковий керівник: Тетяна Михальченко,
старший викладач кафедри
перекладу та слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний університет*

ГІ БЕАР «ЧЕРЕВИЧКИ»

Черевички, що лежали у снігу,
У снігу, вже зиму не одну.
Чоловік, що крокував повз них,
Крокував і бачив тільки сніг.
Другий йшов, крізь ніч по кризі, бо спішив,
Другий йшов, ті черевички пропустив.
Третій йшов, незграбно наступив на них,
Третій йшов, та бачив тільки сніг!

Черевички, що лежали у снігу,
У снігу, вже зиму не одну.
Жінка йде, уважніша вона,
Жінка йде, не вірячи очам.
Хтось сказав собі: «Вони надто малі»,
Хтось пробіг і хутко зник вночі.
Скільки тих, хто все життя прожив,
Скільки тих, хто вдачу упустив?

Яке щастя, повз проходив я,
Яке щастя, пара омріяна.

Босоніж, пробіг стільки доріг,
Щоб дійти прямісінько до них.
Взяв до рук я пару вкриту інієм,
Взяв до рук цю пару з моїм іменем.
Диво з див, що черевички ці,
Диво з див, дісталися мені!

Черевички, що лежали у снігу,
У снігу, вже зиму не одну...